

Oktobr'un devrimci etkileri ve günümüz dünyası

Yumjagiyn Sedenbal

*Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Genel Sekreteri,
MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı*

Rusya devrimci proletaryasının Leninci partinin yönetiminde, 1917'nin Ekiminde gerçekleştirdiği tarihin en büyük toplumsal dönüşünü insanlığın yaşamında yeni bir çağ, V. İ. Lenin'in sözleriyle «köleliğin son biçimi olan kapitalist ve ücretli köleliği insanlık üzerinden kaldıran» (1) çağı açtı. O günden buyana 65 yıl geçti. Bu süre, binlerce yıllık dünya tarihi açısından çok küçük bir kesittir. Ne ki, Oktobr'un doğurduğu sosyal düzen bu yıllar içinde dünya sistemine dönüştü ve Sovyet toplumu, eriştiği olgunluk aşaması bakımından, gelişme tempoları açısından, kapitalizm de içinde olmak üzere, tüm öteki toplumsal formasyonları çok gerilerde bıraktı. Bu yıllar içinde Oktobr Devrimi'nin ideleri, örnekleri ve deneyimleri bugün gerçekten evrensel boyutlardaki komünist ve işçi hareketine, onlarca ülkenin sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmasını ve bunlardan birçoğunun sosyalizme giden yola koyulmasını sağlayan ezgi altındaki halkların savaşımına güçlü etki yaptı. Bu yıllar içinde utkan sosyalizmin etkisiyle uluslararası ilişkiler yapısında köklü dönüşümler oldu, anti-emperyalist ve barışsever güçlerin konumları önemli ölçülerde güçlendi. Tek sözle, Büyük Oktobr, tarihsel açıdan kısa bir süre içinde dünyamızın çehresini değiştiren dev güçlerin yolunu açtı, sosyal adalet, demokrasi ve halkların barışçıl işbirliği temelinde dünyanın yenilenmesinde çözümleyici ve sürekli etkileyici bir etmen oldu.

Marksist-Leninist düşüncenin, Oktobr Devrimi'nin dünya gelişmesini etkileme yolları ve biçimleri sorununu tekrar tekrar ele alarak, onu hem

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 304 (Rusça).

sınıf savaşımının günümüz koşulları açısından hem de toplumsal ilerlemenin perspektifleri açısından tarihsel planda çözümlemesi yasal bir olgudur. Kaldı ki, böylesi bir çözümleme günceldir, çünkü bugün uluslararası işçi hareketi içinde sürdürülen kimi tartışmalarda Oktobr'un dünya süreçlerine etkisini bir takım tarihsel sınırlarla sınırlama eğilimleri kendini göstermektedir. Bu eğilimin yandaşlarına göre, bu tarihsel sınırlardan bizi, Oktobr'un değil de, kimi başka faktörlerin etkilediği bir toplumsal gelişme aşaması ayırmaktadır.

Bu söylenenle ilgili şu soruyu soralım: Oktobr Devrimi'nin, dünyada insanlık yaşamında eşi görülmemiş önemdeki derin değişikliklere yol açan etkisinin ana, yönlendirici doğrultuları nelerdir? Bu doğrultuların başlıcaları şunlardır: Leninizm'in uluslararası işçi hareketiyle ve bir bütün olarak dünya devrim süreciyle sıkı sıkıya bağlanması; reel sosyalizmin derinlemesine ve enine boyuna büyümesi; onun, halkların sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımına etkisinin artması; emperyalizmin soldırgan politikasını püskürtmek, barışı, demokrasiyi ve sosyal ilerlemeyi savunmak için devrimci, ilerici güçlerin enternasyonal birliğini sağlamlaştırmak. Bunları dar değerlendirme eğiliminde olanların bile yadsımaya kalkışabileceğini sanmıyoruz. Büyük Oktobr, herşeyden önce, işte bu birbirine bağlı doğrultularla büyük toplumsal dönüşümleri özendirmiştir. Sınıf savaşımının şimdiki sorunları ışığında, günümüz koşullarında bunlardan her birinin önemi nedir?

1.

Oktobr Devrimi, Leninci idelerin yaşama geçirilmesinin bir sonucudur ve aynı zamanda Oktobr'u izleyen yeni devrimlerde bu idelerin gerçekleştirilmesinin, bunların tüm ülkelerdeki halk yığınları üzerindeki etkisinin daha da artmasının ön koşullarını oluşturmuştur. Leninci idelerin gücü nereden geliyor?

Leninizm'in büyük yaratıcı potansiyeli, devrimci gücü şuradan kaynaklanmaktadır ki, o Marksizm'in organik bir devamı olarak gelişerek dünyanın toplumsal ilerlemesinin öz gereksinimlerini dile getirmiş, kapitalizmden sosyalizme geçiş koşullarının olgunlaştığı aşamada işçi sınıfını, tüm emekçileri sosyalist idealleri gerçekleştirme savaşımında ideolojik silahla silahlandırmıştır. Emperyalizme, sosyalist devrimin önce bir tek ayrı ülkede utku kazanma olasılığına, proletarya diktatörlüğüne, parti ve işçi sınıfının bağlaşıklarına, sosyal ve ulusal kurtuluş arasındaki kopmaz bağa, sosyalizm kurculuğu yollarına vb. ilişkin Leninci saptamalar çağımızın devrimci sürecinin nesnel yasallıklarını yansıtmış, Marksizm'in gelişmesinde yeni evreyi başlatmıştır. Leninizm hiç bir zaman toplumun yenilenmesine ilişkin çeşitli ütöpik doktrinler gibi, bir kürsü öğretisi olarak kalmamış, tersine, emekçilerin devrimci savaşını sürekli olarak özen-

dirmiş ve yığınları kazanarak maddesel güce dönüşmüştür. Leninizm, bugün de, bir eylem klavuzu olarak, böyle bir güç olarak kalmaktadır. Çünkü, Leninizm sadece uluslararası devrimci deneyimin derin bir bilimsel genellemesi olarak kalmıyor, ayrıca bu deneyimden çıkan sınıf savaşımının genel yasallıklarının her ülkenin somut-tarihsel koşullarına göre pratikte uygulanmasının bir yöntemini oluşturuyor.

Kısaca söylemek gerekirse, Lenin öğretisinin Ekim Devrimi'nde başarısına başarılı gerçekleşmesini sağlayan da bu olmuştur ve bununla birlikte tüm anakaralarda milyonlarca emekçinin devrimci enerjisini aktive eden ve yönlendiren kurtuluş idelerinin büyük bir motoru haline dönüşmesini de bu sağlamıştır.

Leninizm'in devrimci-dönüştürücü gücü en geniş ölçülerde ve derinlemesine, doğal olarak, kendisini utkan sosyalizmin ilk ülkesinde gösterdi. Sovyet halkının tüm tarihsel kazanımları, toplumsal-ekonomik ilişkilerin sosyalist temeller üzerinde yenibaştan düzenlenmesi, kültür devrimi, ulusal sorunun çözümü, faşizm üzerinde büyük utkunun kazanılması, SSCB'nin uygarlığın en önde gelen devleti durumuna yükselmesi, gelişmiş sosyalizmi kurması, bütün bunlar, özü itibarıyla Leninci idelerin maddeleşmesi, yeni toplumu kurma savaşımı içinde bunların gelişmesi ve zenginleşmesi sonuçlarından başka bir şey değildir.

Büyük Ekim, bütün dünyanın dikkatini Lenin'in öğretisi üzerinde toplamıştır. Lenin tarafından hazırlanan ve yönetilen sosyalist devrimin örneği, kapitalist sömürü ve sömürgecilik ezgisi altında inleyen geniş yığınların bilincinde kesin bir değişim yapmış, onlarda ezenleri yenilgiye uğratma inancını güçlendirmiş, bilimsel sosyalizmin doğruluğunu kanıtlamıştır. Ekim, dünyada sadece politik durumu değiştirmekle kalmamış, ideolojik alanda da değişiklikler yapmıştır. Bu koşullarda Leninizm, çok kısa bir süre içinde uluslararası işçi hareketinin varlığı (malı) haline gelmiş, dünya devrim sürecinin tüm kollarının ideolojisinin gelişmesini derinliğine etkilemiş, emekçilerin gerçek bir enternasyonal öğretisi olarak bayraklaşmıştır. Leninizm, gerek dünya görüşü olarak, gerekse dünyanın yenilenmesinde devrimci bir yöntem olarak en çetin sınavı, tarihsel pratiğin sınavını, başarıyla vermiştir.

Ekim'den sonra, Leninci idelerin başarıyla gerçekleştirildiği ilk utkan devrim Moğolistan'da, 1921 yılında emekçi halkın erki ele almasıyla oldu. Moğolistan'ın komşusu Rusya'daki proletarya devriminin deneyimi ve pratiği, ülkemizdeki devrimci hareketin gelişmesine çok büyük etki yaptı. Bu, herşeyden önce, sömürgeciler ve feodaller tarafından amansızca sömürülen Moğolistan emekçilerinin, Sovyetler ülkesinin işçi ve köylülerinin örneğinde, ezenler üzerinde utku kazanmanın olanaklı olduğunu, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımının yolunu daha açık seçik görmelelerine yardım etti. Lenin'in, sömürge ve bağımlı ülkelerin kurtuluşuna

ilişkin ideleri, partimizin ve Moğol halkının bağımsız devletinin kurucusu D. Suhe-Bator ve savaş yoldaşlarıyla karşılaşmalarda Lenin'in yaptığı öğütler, Moğol devriminin ve tüm halkımızın geleceği açısından çok büyük önem taşıyordu.

Leninci öğretiyeye bağlı kalarak partimiz 3. Kongre'sinde (1924) ülkenin kapitalist olmayan gelişme yoluna yönelmesini öngören bir genel doğrultuyu benimsedi. Bu doğrultu, devrimci dönüşümün düşmanlarıyla yürütülen çetin savaşlar içinde rayına oturtuluyordu. Parti, sadece alaşağı edilen feodal sınıfın ve uluslararası gericiliğin karşı-koyuşlarını göğüslemekle kalmıyor, aynı zamanda, kapitalizmin, toplumsal gelişmenin kaçınılmaz bir aşaması olduğunda direten sağ oportünistlere karşı da savaşmak zorunda kalıyordu. Moğolistan Devrimci Halk Partisi, devrimin demokratik aşamasının ödevleri olan ulusal bağımsızlığın güvence altına alınması, ekonomideki sömürgecilik kalıntının ortadan kaldırılması, feodal toplum ilişkilerinin sökülüp atılması ödevlerinin henüz çözülmemiş olduğu bir dönemde, aşırı solcu elemanların sosyalizmi «yerleştirme» yeltenişlerini de kesinlikle reddetti.

Yaşam, anti-feodal, ulusal-kurtuluş devriminin ancak bu ödevlerin çözümlü süreci içinde sosyalist devrime dönüşebileceğine ilişkin Leninci sap-tamanın doğruluğunu gösterdi. Bizim deneyimiz ve sosyalist dönüşümler pratiğimiz olsun, sosyalizmi kurmuş veya kurmakta olan öteki ülkelerin deneyimleri olsun şunu açıkça gösteriyor ki, bugünkü aşamada, Leninizm'i reddetmek şöyle dursun, Leninizm'den en küçük bir sapmayla bile sömürücü toplumun sosyalist topluma yenibaştan dönüştürülmesi olanaksızdır. Leninci öğretinin karşısına çıkarılmaya çalışılan sosyalizme geçişte «üçüncü yol» gibi, çeşitli biçimlerdeki tezlerin politik iflası bunun en çarpıcı kanıtıdır. Sosyal-reformist partilerin deneyiminde iyice görüldüğü gibi, bu tür konseptler kapitalizm için hiç de tehlikeli değildir, bunların «sınıfsal partnörlük» tezleri pratikte her zaman at ile binici arasındaki partnörlüğe dönüşmektedir ki, burada binici rolünü hep sömürücü sınıf oynamaktadır.

Reformistlerin sosyal barış hayallerini çürüten sınıf savaşımının gelişmesi, emekçilerin çıkarlarını ardıcılıkla dile getiren, bilimsel sosyalizm teorisiyle silahlanmış olan bir partinin, devrimci eylem partisinin politik erki ele almaya ve halkı sosyalizme götürmeye yetenekli olduğunu göstermiştir. Lenin'in kurduğu ve eğittiği böylesi bir parti halk yığınlarının sosyalist devrimi utkuya ulaştırmasını sağlayabilmiş, bütün ülkelerdeki kurtuluş hareketinin ilerici güçleri için politik örgütlenmenin örneğini vermiştir. Lenin'in yeni tip partiye ilişkin öğretisinin bunlar tarafından uygulanması Oktobr sonrası dönemin dünya devrim süreciyle Leninizm'in birleşmesinin önemli bir biçimi olmuştur. Çok sayıda Marksist-Leninist partilerin oluşması ise, yığınları etkileme, örgütlülük ve ideolojik donatım

ölçüleri bakımında şimdiye dek eşine rastlanmamış toplumsal-politik gücün, uluslararası komünist hareketinin doğmasını sağlamıştır.

Marksist-Leninist parti, Leninci parti öğretisinde formüle edilmiş olan demokratik santralizm, devrimcilik ve ideolojik birlik ilkeleri temeli üzerine kurulmuş bulunan devrimcilerin canlı, sürekli gelişen örgütüdür. Bu ilkeler partinin gelişme olanaklarını, parti taktiğinin, örgüt ve eylem biçimlerinin yenilenmesini sınırlamadığı gibi, ayrıca bunların gerçekleşmesini de teşvik etmektedir. Lenin'in vurguladığı gibi, devrimci parti «kendi öz tipini koruyarak, kendi biçimini değişen koşullara göre uyumlaştırabilen ... bu biçimi, o anın istemlerine uygun olarak değiştirebilen» (2) bir partidir. Savaşın aşamalarına, sosyal ortamın niteliğine ve diğer koşullara göre partinin yapısı, eyleminin yönleri çeşitli olabilir, ülkeden ülkeye değişebilir.

Tekrar partimizin deneyimine başvuralım. İşçi sınıfının henüz oluşmadığı bir ülkede, 1921 yılında emekçi aratların (Moğol köylüsüne verilen ad) politik öncüsü olarak kurulan partinin o zaman topu topuna 200'den biraz fazla üyesi vardı ve bunlar üç temel örgütte toplanmışlardı. Ve parti, sosyal yapısı bakımından doğrudan doğruya köylü partisiydi. Halkın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımının başına geçen Moğolistan Devrimci Halk Partisi (MDHP), Moğol toplumuyla birlikte çok karmaşık bir gelişme yolundan geçmiştir. Parti, bu yolda ilerlerken, kendi örgüt ve eylem biçimlerini de, değişen koşullara uygun olarak ve toplumdaki gelişme süreçlerini gözönünde bulundurarak sürekli yenilemiştir. Örneğin, MHC'nin sosyalizm kuruculuğu aşamasına adım adım geçmesini ilan ederek ülke tarihinde önemli bir rol oynayan MDHP'nin 10. Kongresi (1940) aynı zamanda partinin yeni Tüzüğü ile Program'ını onaylamıştır. Partinin bu yeni belgelerinde komünistlerin örgütsel ve politik ödevleri yeniden, o dönemin amaçlarına uygun olarak formüle edilmiştir. O dönemde partinin üye sayısı artık 13 bin kişiyi aşıyordu. Feodal karşı-devrimiyle ve dış gericilikle boğuşmalarda, birkaç yüzyıllık gerikalmışlığa karşı çetin savaşlarda çelikleşen partimiz, Moğol halkının devrimci öncüsü olarak derin kök salmış, topluma iyice yerleşmiş ve Leninci tipten savaşkan bir parti olmuştur.

MDHP gelişmeye devam ediyor. Halkımızın, sosyalizm kuruculuğunu başarıyla tamamlama görevini çözdüğü günümüzde, partinin önünde duran sorunlar da daha karmaşıklaşıyor. Ama, partinin olanakları da kat kat artmış bulunuyor. Şimdi parti sıralarında yaklaşık 80 bin üye bulunuyor ve onlar tüm ülke çapında eylem gösteren parti örgütlerinde güçlerini birleştirmiş bulunuyor. Komünistlerin üçte biri, sosyalizm kuruculuğu süreci içinde oluşan işçi sınıfını temsil ediyor. Toplum yaşamının tüm alanlarını kapsayan çalışmalarında parti yüzbinlerce sendika üye-

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 24, s. 29.

sine, Moğolistan Devrimci Gençlik Birliği'ne ve öteki yığın örgütlerine dayanıyor, halkın öz çıkarlarını ve iradesini dile getirerek ona, yeni sosyalist dönüşümler doğrultusunda öncülük ediyor.

Biz bunları neye dayanarak elde edebildik? Herşeyden önce Leninizm'in ilkelerine, Oktobr'un idelerine sıkı sıkıya bağlı kalmakla, SBKP ve Sovyet ülkesiyle kardeşçe bağlaşıklığa her zaman sadık kalmakla elde edebildik. Lenin'in belirttiği, Moğolistan devriminin ve daha sonraları bir dizi ülkenin deneyiminin kanıtladığı gibi, proleter olmayan devrimci güçlerin utkan sosyalizmle işbirliği, şu veya bu ülkede henüz varolmayan yada çok zayıf olan işçi sınıfının yerini alabilir. Sosyalizmin yardımıyla, uluslararası komünist ve işçi hareketinin desteğiyle bu güçler Marksizm-Leninizm ilkeleri temelindeki bir partide örgütlenebilirler ve yığınları sosyalist gelişme yoluna çekebilirler.

Güçlü bir sosyalist topluluğun varolduğu günümüzde bu olanaklar çok daha genişler ve bunların gerçekleşmesi yeni yeni biçimler almaktadır. Örneğin, gelişmekte olan birçok ülkede kurulan ve Leninici parti ilkeleriyle silahlanan devrimci-öncü partiler bunun bir kanıtıdır. Bu da, Oktobr'un esinlendirdiği ulusal kurtuluş hareketlerinin Leninizm'le birleşmesi sürecinin günümüzde derinleşerek sürdüğünü gösteriyor.

Leninizm, devrimci düşüncenin ve devrimci eylemin tükenmez kaynağıdır ve öyle de kalmaktadır. Bunu, tarihsel olguları ve günümüzün gerçeklerini kabul eden hiç kimse yadsıyamaz. Leninizm'in kimi başka eleştiricilerinin ileri sürdüğü «Leninizm etkisini yitirmiştir», yada yeni koşullara uygun olmadığı yolundaki savları tamamıyla temelsizdir. Bu tür yeltenişler, Leninizm'i sadece katı yasalar ve prensipler düsturu gibi gösteren yanıltıcı önyargılardan kaynaklanmaktadır. Oysa Leninizm, her yeniye açık olan, sınıf savaşımının pratiği ve deneyimleriyle sürekli zenginleşen ve bunun için de çağımızın istemlerine, günümüzün gereksinimlerine yanıt veren canlı, sürekli gelişen bir öğrettir.

Son onyıllar içinde halkların yazgısında, kuşkusuz, kesin dönüşümler meydana geldi. Ve bizim ülkemiz de, Oktobr sonrası dönem içinde ortaçağın feodalizminden sosyalizme geçiş yolunu katederken, bunu tümüyle kendi üzerinde hissetmiştir. Ancak, bu dünya, yeryüzündeki gelişmelerdeki temel çelişkiler, kapitalizm ile sosyalizm arasında, burjuvazi ile işçi sınıfı arasında, emperyalizm ile tüm demokrasi ve barış güçleri arasındaki çelişkiler, Oktobr'un açtığı çağa özgü bu çelişkiler geçerliliğini yitirecek ölçüde değişti mi? Toplumda meydana gelen ve gelmeye devam eden, kimi eleştiricilere göre güya Leninizm'e uygun düşmeyen dönüşümler tam da bu çelişkilerin sonucu değil midir? Kaldı ki, bu çelişkilerin içeriğini ve rolünü açıklayan da Leninizm'in ta kendisidir. Bunların çözümüne ilişkin bilimsel yöntemleri Lenin saptamıştır ve yirminci yüzyılın tüm toplumsal savaş pratiği bu yöntemlerin etkinliğini kanıtlamıştır. Bundan

çıkarcacağımız tek sonuç şudur: Dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı boyunca Leninizm bütün teorik güncelliğini ve pratik etkinliğini korumaktadır.

2.

Rusya'daki proletarya devrimi, dünya devrim hareketinin sosyalist yöneliminin güçlenmesi, yeni toplum düzeni uğrındaki savaşın tarihsel arenasının genişlemesi için tükenmez bir esin ve etki kaynağı olmuştur. Bir dizi Avrupa ve Asya ülkesindeki, Küba'daki demokratik halk devrimleri, bunların sosyalist devrimlere dönüşmesi, bu ülkelerde emekçi iktidarlarının yerleşmesi, dünya sosyalist sisteminin oluşması, sosyalist yönelimli devletler grubunun ortaya çıkması, bütün bunlar, Büyük Oktobr davasının dolaysız bir devamıdır, dünya sosyal devriminin, komünist formasyonun oluşmasının bütünsel gelişme sürecinin bileşen öğeleridir.

Böylesi bir sürecin halkalarından biri de, Moğolistan'da yeni toplum kurulması olmuştur ve Moğolistan, dünyanın ilk sosyalist ülkesi Sovyetler Birliği'yle sıkı bir bağlaşıklık kurarak, kapitalist aşamayı atlamayı, halk erkini sağlamlaştırmayı, sosyalist ilkelere dayalı toplumsal düzeni kurmayı başarmıştır. Bu yol, ekonomik bakımdan gerikalmış ülkelerin kapitalist olmayan gelişmesine ilişkin Leninci öğretide gösterilmiş ve kapitalizm öncesi toplumsal-ekonomik ilişkilerin ağırlıkta olduğu Rusya'nın eski ulusal kenar bölgelerinde başarıyla gerçekleştirilmesi örneğiyle doğrulanmıştır.

MDHP, bu deneyimi her yönüyle incelemiş, ama kopye ederek değil, somut koşullara göre, yaratıcılıkla, özgül biçimlerde ve bağımsız olarak bu deneyimden toplumun devrimci yenilenmesini gerçekleştirmede yararlanmıştı.

Moğolistan'ın demokrasi ve sosyalizm yolunda ilerlemesinde, onu sosyalist ülkeden ayırteden bir dizi özellikleri olmuştur. Ülkemizde yeni toplumun oluşma ve gelişme sürecindeki bütün bu özgül biçim ve uygulamalara karşın bu süreç, bir bütün olarak tüm sosyalist devrimler için geçerli olan yasallıkların etkisiyle gelişmektedir.

Örneğin, diğer sosyalist ülkelerde olduğu gibi, bizde de eşine rastlanmayan ve erk sorununun daha feodal-teokratik koşullarda çözülmüş olmasına karşın proletarya diktatörlüğü görevlerini yerine getiren politik devlet sistemi oluştu. Ama bu koşullarda da sosyalizme geçişin yalnızca emekçilerin erkinin şu veya bu biçiminin kurulmasıyla gerçekleşebileceği yolundaki Marksist-Leninist ilke tümüyle yerleşmişti.

MHC'nde işçilerle köylüler arasında birliğin sağlanması, sosyalizm kuruculuğunun bu yasallığı da oldukça değişik koşullarda gerçekleşmişti. Eğer Moğolistan'ın devrim eşiğinde göçebe hayvancılık ülkesi, köylülerin

sosyete ve kilise feodallerine kölece bağımlı olduğunu ve erkek nüfusun hemen hemen yarısının lama (budist din adamları) olduğunu gözönünde bulundurursak, toplumumuzun sosyal yapısının nasıl karmaşık ve denenmemiş yollardan geçerek oluştuğu açıkça görülecektir. Ancak sosyalizm kuruculuğunun genel yasallıklarının dikkate alınması ve SSCB koşullarında kendini kabul ettiren deneyimlerin yaratıcılıkla uygulanması, partiye, yepyeni toplumsal sınıfların oluşmasına, bunlar arasında birliğin sağlanmasına yol açan sosyal değişiklerin gerçekleştirilmesine olanak sağladı. Bugün, Moğalistan toplumu, sosyalizm kuruculuğunu tamamlamak gibi ortak çıkar ve tek amaçta birleşen işçi sınıfından, kooperatifçi köylülükten ve halk aydınlarından oluşuyor.

MHC'nde yeniden kurulan ekonomik ilişkilerin önemli özellikleri vardır. Çoğu sosyalist ülkelerden farklı olarak bu süreçte belirleyici rolü ekstantif hayvancılığa dayanan tek dallı ekonominin çok dallı halk ekonomisine dönüşmesi oynadı. Bugün, sosyalizmin maddesel-teknik temelini kurulumasını tamamlama görevleri, başarıyla yerine getiriliyor. Bu arada bir dizi sosyalist ülkede de olduğu gibi, özel çiftliklerin kooperatifleştirilmesi ve sosyalist endüstrileşme, yeni toplumun kurulması yasallıklarının önemli nitelikleri olarak ortaya çıktı.

Tüm bu örnekler, bunları çoğaltmak olanaklıdır, genel sosyalist değişikler yasalarının kapitalizm öncesi toplumsal düzenden sosyalizme geçen ülkelerde de geçerli olduğunu doğruluyor. Bununla birlikte MHC ve diğer sosyalist ülkeler örneği, toplumun devrimci yenilenmesinin çeşitli biçimlerde olacağını belirten Marksist-Leninist öğretiyi doğruluyor.

Oktobr Devrimi'nden sonra sosyalizme geçen ülkelerde yeni toplumu kurmada kullanılan yöntem ve biçimler, hiç bir zaman yabancı deneyimlerin mekanik bir tekrarı olmamıştır. Bunların her birinde gerçekleşen toplumsal değişiklikler, ekonomik gelişme düzeyine, sınıfsal güçler dengeğine, ulusal geleneklere ve uluslararası duruma bağlı olarak kendine özgü biçimlerde olmuştur. Tarihin de kanıtlağığı gibi, olgunlaşan sosyal ilerleme sorunlarının çözümüne halk yığınları ne kadar geniş, sosyalist değişiklikler sürecine ne kadar çok ülke ve halk katılıyorsa, somut tarihsel koşullar o kadar çok çeşitliliğe bürünüyor, sosyalizm savaşımını her gelişme aşamasında devrimci güçlerin politik çizgiyi, strateji ve taktiği hazırlamada genel yasallıkları esnek bir biçimde kullanma yeteneği o kadar büyük önem kazanıyor. Dolayısıyla bu, uluslararası deneyimin genelleştirilmesini, onun toplumun devrimci değişiklikler sürecinde yaratıcı bir biçimde kullanılmasını öngörüyor.

Büyük Oktobr'un, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin deneyiminin tüm dünya devrimcileri için olduğu gibi, biz Moğalistan komünistleri için de özel bir önemi vardır. Neden? *Birincisi*, bu deneyim, toplumsal düzeni Oktobr öncesi dönemde dünyadaki birçok halkların sosyal gelişmesinden

ve bu arada bizim halkımızın gelişmesinden de niteliksel özellikleriyle ayrılan, ama kurtuluş hareketimiz dünya devrim sürecinin genel yasallıklarına bağlı olarak geliştiği, yaygınlaştığı çok uluslu ve çok yapıli ekonomiye sahip bir ülkede meydana gelmiştir. İkincisi, Ekim Devrimi, çokuluslu devlette sosyalizm kuruculuğu, tarihsel koşullar gereği, savaşımın değişik ülkelerde devrimci hareketin güncel gereksinimlerine şu veya bu biçimde yanıt getiren yön, biçim ve araçlarını yaratmıştır. Üçüncüsü, Sovyet halkı Lenin partinin yönetiminde komünizm kuruculuğu yolunda devrimci teori ve pratiği sürekli zenginleştirerek toplumsal ilerlemenin öncüsü olmaya devam ediyor.

Ekim deneyiminin tüm çağdaş devrimci güçlerin kazanımı, onların güçlenme ve gelişmesinde etkin bir esin kaynağı olmasının kimi nedenleri bunlardır. Tersini kanıtlamaya yönelik her çaba, diğer ülkelerde yaygınlaşan bu deneyimi aşılmalı bir «Sovyet modeli» gibi görmek, gerçek durumla çelişir. Moğalistan gelişmesine Sovyet deneyiminin en çok etki yaptığı sosyalist ülkelerden birisidir. Ancak hiç kimse bizi buna zorlamamıştır. Biz, Ekim'un derslerinden öğrendik, öğreniyoruz. Çünkü bunlar sosyalizm kuruculuğunun yasallıklarını daha derinlemesine öğrenmemize, hiç te yeni bir model üretmeyen, ancak halkımızın devrimci yaratıcılığından doğan ve özgün biçimlerde ortaya çıkan ve gelişen yeni toplum için başarıyla savaşmamıza yardım ediyor.

Ama sorun yalnızca bu değil. Yeni toplum düzeninin önceden hazırlanmış herhangi bir modele göre kurulabileceğini sanmak bile bilime aykırıdır. Tüm sosyalist ülkelerin gelişmesi gösteriyor ki, yeni toplum düzeninin oluşması, hiçbir şemada yeri olmayan, hiç kimsenin atlayamayacağı nesnel yasalara bağlı doğal tarihsel bir süreçtir. Ve eğer, devrimciler, Ekim deneyimini özenle öğreniyor, taktik ve stratejilerini buna göre ayarlıyorsa bunu, herşeyden önce, bu deneyimde uygulanması toplumsal ilerlemenin nesnel gereksinimlerine yanıt veren sosyalist devrimin genel yasallıklarının ifadesini bulduğu için yapıyorlar.

Günümüzde Ekim Devrimi'nin uluslararası gelişmelere etkisi, herşeyden önce reel sosyalizmin konumlarının güçlenmesi sürecinde gerçekleşiyor. Sosyalist ülkeler topluluğunun sosyal-ekonomik, politik, kültürel başarıları, sömürü ve baskının her biçimine son veren, insanların gerçek sosyal-politik eşitliğini sağlayan, emekçilerin en geniş demokratik haklarını garanti altına alan, ekonomik ve kültürel ilerleme için koşullar yaratan yeni toplumun örgütlenmesi örneğiyle, halklar üzerinde devrimci-iletirici etkisini güçlendiriyor.

Sosyalizm düşmanları, yeni toplumu kurma yolunda ortaya çıkan güçlüklerin gerçek nedenlerini çarpıtarak çoğu kez bu örneğin etkisini azaltmaya çalışıyorlar. Onlar, her türlü eksikliği yeni düzenin nesnel yasallıklarının ve ilkelerinin bir yansıması olarak gösteriyor ve sorumluğu sos-

yalist toplum sistemine yüklemeye çalışıyorlar. Amaçları, sosyalist sistemi karalamak, onu gözden düşürmektir.

Sosyalizmin gelişme yolu dümdüz değildir. Bu sistemde doğal güçlüklerin yanısıra değişik ekonomik, politik, askersel, ideolojik araçların yardımıyla sosyalist dünyayı zayıflatmayı amaçlayan emperyalizmle keskin sınıfsal boğuşmaların neden olduğu engeller de ortaya çıkıyor. Sosyalizm, öznel yanlışlar, eksiklikler için garantili değildir. Çin'deki sosyal-ekonomik gelişmenin de gösterdiği gibi, Marksizm-Leninizm'in, sosyalizmin iç ve uluslararası politika ilkelerinin yozlaştırılması en ağır sonuçlara yol açıyor. Aynı zamanda bu örnek, yanlışlıkların, eksikliklerin temelinde sosyalist toplumun yasallıklarının değil, bunlardan yan çizmenin yattığını, bu yanlışlık ve eksikliklerin sosyalist toplumun bir hastalığı değil, onun ilkelerine karşı olan bir politikanın hastalığı olduğunu gösteriyor. İşte bundan ötürü, sosyalist topluluk ülkeleri komünist partileri, doğru politik çizgi izlenmesini ve yanlışlıkların zamanında ortadan kaldırılmasını sağlayan Marksizm-Leninizm teorisini kendilerine kılavuz yapıyor, sosyalizmin nesnel gelişme yasallıklarını özenle öğrenmek için büyük çaba harcıyorlar.

Ortaya çıkan tüm güçlükler karşın, sosyalizm ileriye doğru gelişmesini sürdürüyor, dünya süreçlerine derinlemesine ve uluslararası alandaki sınıfsal güçler oranına çok yönlü etkisini giderek artırıyor. Sosyalist ülkeler bugün emperyalist güçleri gemliyerek, bunların karşı-devrim ihracını gerçekleştirme girişimlerini engelleyerek, dünya devrim sürecinin sürekliliğini sağlıyor. Sosyalist topluluğun artan gücü ve etkinliği, halklara toplumsal gelişmede ve sosyalizme yönelmede başvuracağı araç ve yöntemleri örgürce seçmesi için elverişli koşullar yaratıyor. Ekonomik düzeyi sosyal yapısı, kültürel gelenekleri ve birçok başka belirtileriyle birbirinden son derece farklı yeni yeni ülkeler sosyalist gelişme yoluna koyuluyorlar. Geçmişle ilişkilerini koparan bu ülkelerin yüce Oktobr'un açtığı tek tür gelişme yoluna girmesi ve tek özlü toplumsal ilişkileri değişik koşullarda yeniden ortaya çıkarması gerçeği, sosyalizmin yükselişini gösteriyor. Bu da dünyadaki ilerici gelişmenin ana yolunu belirleyen nesnel yasallık ve tarihsel yükseliş sürecidir.

3.

Oktobr'un utkusu, devrimci, anti-emperyalist güçlerin enternasyonal işbirliğini yeni bir aşamaya yükseltti. O, tarihte ilk olarak enternasyonalizm ilkesini devlet politikasında cisimlendirdi. Bu yıl tüm ilerici insanlığın altmışıncı yıldönümünü kutlayacağı SSCB'nin kurulması bu politikanın evrensel-tarihsel kazanımıdır.

Sovyetler Birliği'nde sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğu yolunda, kapitalist sömürü sistemini ve bununla birlikte ulusal ezgi sistemini orta-

dan kaldırmak amacıyla birçok ulustan emekçi yığınları işçi sınıfının yönetiminde birleştirdiler. Proletarya diktatörlüğünün kurulması, yeni ulusal ilişkilerin oluşmasında, bu tarihsel ödevin yerine getirilmesinde belirleyici politik koşuldu. Üretim araçları üzerinde sosyalist toplumsal iyeliğin kökleşmesi ise bunun ana ekonomik koşuluydu. Utkuya ulaşan işçi sınıfı, geniş emekçi yığınlarını çevresinde birleştirerek, sınıf sömürüsünün temellerini ve nedenlerini ortadan kaldırdı, bununla birlikte ulusların, halkların ve etnik grupların özgürce ve çok yönlü gelişmesine, bunlar arasında kardeşçe ilişkilerin kurulmasına olanaklar sağladı. Leninci ulusal politikanın yaşamda ardıcıl bir biçimde uygulanmasıyla SSCB'ndeki tüm haklar ve bu arada geçmişte feodalizm ve ilkel toplum düzeni koşullarında yaşayanlar gerçekten bir kuşağın yaşamı boyunca yüksek ulusal uygarlık düzeyine yükseldiler.

SBKP'nin ve Sovyet devletinin ülkemize yaptığı çok yönlü politik, ekonomik, kültürel, askersel yardımları enternasyonalizmin açık bir göstergesidir. Bu yardımlar olmasaydı biz ulusal özgürlüğümüze kavuşamazdık, derin devrimci-demokratik ve daha sonra da sosyalist dönüşümleri gerçekleştiremezdik. Bunlar Moğolistan'da sosyalizm kuruculuğunun tüm alanlarında çok önemli rol oynamıştır ve oynamaya da devam ediyor.

Savaş sonrası dönemde bir dizi Avrupa ve Asya ülkesinde yeni toplumsal düzenin utkusu ve dünya sosyalist sisteminin oluşması, Ekim ilkelerinin birçok devleti kapsayan geniş bir alanda uluslararası ilişkilerin temeline dönüşmesine olanaklar sağladı. Tarihsel yeni enternasyonal bir birlik sosyal-ekonomik düzenin birliğine dayanan, ortak çıkarları ve ortak amaçları olan, bir tek ideolojisi – Marksizm-Leninizm – olan sosyalist topluluk oluştu.

Partimiz, sosyalist dünya sınırları içinde kardeşçe işbirliğinin gelişip güçlenmesine çok büyük bir önem veriyor. MHDP'nin 1981'de yapılan 18. Kongresinde Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleriyle, toplumsal yaşamın her alanında yaklaşma ve ilişkileri pekiştirme önlemlerinin ardıcıl gerçekleştirilmesi, sosyalist ekonomik entegrasyonun gelişmesinde MHC'nin rolünün artırılması zorunluluğunun altı bir kez daha çizildi.

Sosyalist devletler arasındaki dayanışma, proletarya enternasyonalizminin organik devamı ve gelişmesidir. O, karşıtlarımızın ileri sürdükleri gibi, sosyalizmi dünya devrim sürecinin öteki kollarından ayırmıyor, tersine devrimci güçlerin birliğini pekiştiriyor. Sosyalist ülkelerin kardeş partileri dünyadaki tüm Marksist-Leninist partilerle, hep birlikte tüm ulusal kollarının temel çıkar ve amaçlarının birliğine dayanan, özü bakımından bütünsel enternasyonalist bir hareket oluşturdukları tüm partilerle ilişkilerini geliştirmeye çalışıyorlar. Örneğin, MHDP bugün, partikte dünyadaki tüm komünist ve işçi partileriyle ilişkilerini sürdürüyor. Tüm ülkeler komünist-

lerinin birliğini, dünya devrim sürecinin gelişmesinin ve özü bakımından ayrılmaz, enternasyonalist olan işçi sınıfının tarihsel özgörevinin nesnel yasallıkları koşullandırmaktadır.

Ekim Devrimi, sosyalizm ve uluslararası işçi hareketinin ulusal kuruluş güçleriyle sıkı birliğinin kurulmasına yardımcı oldu. Bu birliğin güçlenmesi, kurtuluşuna kavuşan ülkeler için sosyalizme giden yola yönelmelerinde çok önemli bir etken oldu. Eğer Ekim, emperyalizmin ezgi altında tuttuğu halkların sömürgecilik sistemine karşı kesin savaş alanına çıkmalarında özendirici bir güç olduysa, sosyalist devletlerin on yıllar boyunca sağladıkları destek de bu ülkelerin elde ettikleri kazanımları yalnızca korumalarını değil, aynı zamanda kökleştirmelerini sağladı. Günümüz koşullarında sosyalizm perspektifi şu veya bu biçimde tüm anti-emperyalist, devrimci-kurtuluş hareketlerini diğer devrimci güçlerle bir kanala akıtarak bunların gelişmesini yönlendiriyor.

Ekim Devrimi, dış politika çizgisini sosyalizm için savaşı, sosyal ilerleme ve barış için savaşan halkların kurtuluş savaşlarıyla sonsuza dek birleştirmiştir. Bu, emekçilerin ilk devlet erkinin Barış Buyruğunda kesin ifadesini bulmuştur. Burada şöyle deniyor: Sovyet hükümeti görevini «Barış savaşını ve bununla birlikte emekçilerin, sömürülen halk yığınlarının her türlü kölelikten ve sömürden kurtuluşu davasını başarıya ulaştırmada»⁽³⁾ görüyor. Ekim'un başlattığı dünyanın sosyal yenilenmesi süreci, uluslararası ilişkilerin eşitlik, bağımsızlık ve karşılıklı işbirliği ilkelerinin yeniden düzenlenmesinde belirleyici bir etken oldu.

Barış ve sosyal ilerleme yolunda şaşmadan ilerleyen sosyalist topluluk ülkeleri, sosyalizm kuruculuğunun barışçı koşullarını, halkların güvenliğini, özgür ve bağımsız gelişmesini garantilemek için elinden gelen çabayı harcıyor. Kardeş devletlerin uluslararası eylemleri Lenin'in geliştirdiği dış politika ilkeleri temeline dayanıyor. Sosyalist ülkelerin kendi aralarındaki ilişkiler ve onların ulusal bağımsızlıklarını savunan ülkelerle olan ilişkileri enternasyonalist dayanışma temelinde, kuruluyor. Ayrı sistemlere bağlı devletlerle ilişkiler bakımından ise sosyalist topluluk ardıcıl olarak barış içinde yanyana yaşama çizgisini izliyor. Dış politikanın temel sorunlarında yürütülen uyumlu eylemler, saptanan konular, kardeş ülkelerin emperyalizmin saldırgan girişimlerine başarılı bir biçimde karşı koymasına, uluslararası durumu ve günümüzde ilerici güçlerin barış, demokrasi ve sosyal ilerleme ortak savaşını olumlu yönde etkilemesine olanaklar sağlıyor.

80'li yılların başlarında uluslararası alanda durumun daha da gerginleştiği koşullarda, dünya politikası konusunda kendi ilkesel çizgisini gerçekleştiren sosyalist devletler bir dizi yeni barış önerileriyle ortaya çıktılar.

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 16.

lar. SBKP 26. Kongresinin yükselttiği ve bizim de barış ve uluslararası güvenliğin ortak platformu olarak desteklediğimiz 80'li yılların Barış Programı, uluslararası durumun iyileşmesinin gerçek yolunu açıyor. Partimiz ve devletimiz önemli uluslararası ve en başta da Asya ve Pasifik okyanusu devletleri arasında karşılıklı saldırmazlık ve güç kullanmama konusunda bir anlaşmanın hazırlanması ve imzalanması önerisinde bulundu.

Sosyalist topluluk devletlerinin barış önerilerinin gerçekleşmesi, yumuşama davasının güçlendirilmesi, günümüzün en yıkıcı sorunları olan silahlanma yarışının durdurulmasının silahsızlanmanın yapıcı bir biçimde çözülmesi demektir. Emperyalizm ve en başta ABD emperyalizmi, bu önerilere neyle yanıt veriyor? Askerel üstünlük sağlama, anti-emperyalist hareketin kapsadığı bölgelerde karşı-devrim ihracını hızlandırma, karşı güçleri aktifleştirmek amacıyla sosyalist ülkelerin iç işlerine karışma eylemleri, istikrarsızlık yaratma, anti-sovyetizm psikozunu ve militarizm histerisini «soğuk savaş» dönemlerinden sonra eşi görülmemiş bir biçimde körükleme çizgisiyle.

Dünya politikasında birbirine karşıt iki çizginin özü açıktır. Sosyalizm, barışın güçlendirilmesi, yumuşamanın, silahsızlanmanın teşvik edilmesi yönünde bir dizi somut öneride bulunuyor. Emperyalizm ise silahlanma yarışını hızlandırma uğrunda yeni programlarıyla, yayılmacı niyetleriyle ve açık saldırgan eylemleriyle barışı tehdit ediyor. Bunu görmek ve uluslararası gerginliğin artmasında tüm sorumluluğu emperyalizmin saldırgan çevrelerinin taşıdığına kanaat getirmek için özel politik sezgiye sahip olmaya gerek yoktur.

Oktobr'dan bu yana sosyalizm, dünya çapında barış politikasını kesin ve ardıcıl yürüten, halkların eşitlik ve bağımsızlık ilkelerini savunan zulmün ve sömürünün her biçimine kararlıkla karşı çıkan bir güç olarak eylem yürütüyor. Bu politika, emperyalizmin saldırı politikasının karşısında geçmişte olduğu gibi, bugün de en önemli etkidir, barışı korumanın başlıca garantisidir, halkların özgür gelişmesi ve sosyal ilerlemesi için aktif savaşım aracıdır.

Böylece, Oktobr'un devrimci dürtüsü, dünyadaki toplumsal ilerlemenin tüm çözümleyici yönlerini artan bir güçle etkilemeye devam ediyor. Başka türlü de olamaz. Çünkü, bunları, insanlığın yaşamında yeni bir çağ açan devrim doğurmuştur.

Dünya çapında savaş karşıtı cephe: Gerçekler, sorunlar, hedefler

Dimitir Stanişev

Bulgaristan Komünist Partisi MK Sekreteri

Uluslararası komünist ve işçi hareketi oluşumundan buyana, salgıncı savaşlara karşı savaşım ve dünyada kalıcı bir barış sağlanması sorunları her zaman onun dikkat merkezinde yer almaktadır. Öğretimimizin yaratıcısı Marks bu konuda şöyle diyor: «Tüm ülkelerdeki işçilerin birliği ister istemez tüm savaşları kökünden yok edecektir.» Marks, «yeni bir toplum doğmakta olduğunu» da ekleyerek «bunun uluslararası ilkesinin barış olacağını, çünkü her halkın tek ve ortak yöneticisinin emek olacağını» belirtiyor. (1)

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden önce, emperyalizmin tüm dünyada egemen olduğu dönemlerde uzun ömürlü ve kalıcı bir barış sağlamak nesnel olarak olanaksızdı. Açıkçası, Lenin'in deyişiyle bir dizi ülkede «proletarya devrimi gerçekleşmeden» barış sağlamak olanaklı değildi. (2) Lenin şöyle diyor: «Sadece proletarya devrimi, komünist devrim insanlığı emperyalizm ve emperyalist savaşların yarattığı çıkmazdan kurtarabilir.» (3) ve «proletarya insanlığı savaş dehşetinden koruyabilir ve barış olanağı sağlayabilir.» (4)

Dünyanın ilk sosyalist devletin tarihi, doğuşundan buyana toplumsal sistemin özünden kaynaklanan, barış ile sosyalizm arasındaki organik bağı göstermektedir. Sovyet hükümetinin ilk eylemi, Barış Buyruğuyla adil ve demokratik bir barış için çağrı yapmak olmuştur. Ekim Devrimi'nin önderi Lenin Tüm Rusya İşçi ve Asker Saygınlıklarının İkinci Kongresi'nde bu Buyruğu açıklarken barışın yakıcı bir sorun olduğunu, «günün en canlıca sorunu olduğunu» (5) belirtti.

Daha geniş bir bağlamda, Lenin, «sosyalist ve kapitalist devletlerin yanyana yaşayacağı» (6) tarihsel bir dönemin olacağını ve bunlar arasındaki ilişkilerin ise barış içinde yanyana yaşama ya da barış içinde birarada olma ilkelerine dayanacağı sonucuna vardı. İki dünya savaşı arasındaki dönemde Sovyetler Birliği'nin dış politikası bu ilkeye dayandı.

(1) K. Marks ve F. Engels, Toplu Yapıtlar, c. 17, s. 5.

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, Cilt 31, s. 55.

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 161.

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 161.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, Cilt 35, s. 13.

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 99, s. 197.

Silahsızlanma konusunda Sovyetlerin somut önerileri, saldırmazlık anlaşmalarının sonuçlandırılması için ve benzeri diğer girişimlerle somutlandı.

Uluslararası komünist ve işçi hareketi ve diğer tüm özgürlük yanlısı, ilerici ve barışsever güçler halklar arasında barış, işbirliği ve karşılıklı anlayış politikasını aktif olarak savundular ve onayladılar. Bu, Georgi Dimitrov'un deyişiyle, tüm yer yuvarlağını barış dostları ve en geniş toplumsal çevreleri içeren örgütler ağıyla saran geniş bir savaş karşıtı cephenin örülmesi için yılmadan uğraşan Komünist Enternasyonal partilerince de oybirliğince onaylandı. (?)

Ancak dönemin güçler dengesi, barış içinde yanyana yaşama politikasını pekiştirme, dünya savaşını önleme ve Hitler'in saldırganlığını gemleme olanağı vermedi. On milyonlarca insan öldü. Faşizmin yenilgisinden sonra Birleşmiş Milletler Örgütü kuruldu ve Bildirgesinde şu unutulmaz sözlere yer verdi: «Bizler, Birleşmiş Milletler halkları gelecek kuşakları savaş tehlikesinden kurtarmaya kararlıyız.»

Birleşmiş Milletler Örgütü Bildirgesinin temel hükümleri Lenin'in barış içinde birlikte yaşama ilkesinin geçerliliğini ve adaletin uluslararası çapta tanınmasını içeriyordu. Ancak dünya barışının korunmasında belirleyici olan, bu ilkenin sadece sözde benimsenmesi değildir. Hepsinden öte, emperyalist çevreler pratikte bu ilkeyi çiğnemekten hiçbir zaman vazgeçemediler. Savaş sonrası dönemde, güçler dengesi barış, demokrasi ve sosyalizmden yana değişti. Dünya barışını korumak için çok büyük maddesel ve tinsel güç gerekliydi.

Maddesel güç, dünya sosyalist sisteminin kuruluşu ve güçlenmesi, sosyalist ülkelerin ekonomik ve savunma yeteneklerinin artması, kapitalist ülkeler işçi sınıfının daha iyi ve barışçı bir yaşam için verdiği savaşım ve emperyalizmin sömürge sisteminin dağılarak ulusal kurtuluş hareketinin utku kazanmasıyla pekişti. Tinsel güç ise halkların barış istemi, Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluk ülkelerinin izlediği, tüm anakaralarda giderek artan sayıda destek kazanan, değişmez, kararlı barış ve işbirliği politikasından kaynaklanmaktadır.

Bu öğeler, tümü birlikte alındığında, insanlık tarihinde ilk kez savaş gerçekten önleme ve insanlığı silahlanma yarışı yükünden kurtarma olanaklarını yarattı. Sosyalist topluluk ülkelerinin tüm dış politika stratejileri bu hedefe ulaşmayı amaçlamaktadır.

Sosyalist ülkeler topluluğunun ve uluslararası işçi sınıfının dış politikalarının teorik temelini oluşturan, komünistlerin «barış felsefesi» bazı ana temellere dayanmaktadır. Bu felsefenin özü, dünyada çağdaş yaşamın özellik ve değişim eğilimlerinin Leninci anlayışı, dünya politikasında sosyalizmin oynadığı kilit, belirleyici rolü içermektedir. İlk kez sosyalizm

(?) G. Dimitrov, Yapıtlar, Cilt 10, Sayfa 252–253, Sofya, 1954 (Bulgarca).

ne salgıncı, yağmacı savaşlarda, ne de silah üretiminde bir çıkarı olan sınıf ve toplumsal grupların olmadığı bir toplum yarattı. Yeni toplumun ana amacı, insanlığı düşünmek, tüm emekçi halkın maddesel genlik düzeyinin gelişmesi ve tinsel yaşamının zenginleşmesi için en uygun koşulları hazırlamaktır. İşte bu nedenle sosyalist ülkelerin izlediği barış silahsızlanma ve yumuşama politikası tüm halkların tam bir desteğini sağladı. Onun gücünün kaynağı da buradadır.

Barış politikası aynı zamanda tüm dünyayı da etkiledi. Çünkü bu politika tüm insanlığın yaşamsal çıkarlarına uygundur. Varşova Antlaşması Örgütü ülkeleri kararlı ve onurlu bir biçimde savaşı önlemeye ve Avrupa'da, tüm dünyada barışın güçlendirilmesine çalışıyorlar. Bu politikayı etkileyen önemli bir ön koşul da kapitalist ülkelerde geniş halk çevrelerinin sosyalist topluluk ülkelerinin her zaman ilke olarak barış politikası izlediklerini daha kapsamlı bir şekilde algılamalarıdır.

Dahası komünistlerin «barış felsefesi», barış için savaşımın toplumsal ilerleme ve anti-emperyalist savaşımın çok sıkı bir bağı olduğunu da görmeyi içerir. Bu bağ komünistlerce icat edilmiş değildir. Bu, nesnel olarak ve gerçekte tarihsel gelişmelerin yasallıkları içinde vardır. Savaş sonrası dönemde, kapitalist ülkeler emekçileri, büyük ölçüde komünist partilerin çalışmalarının sonucunda, büyük sosyal kazanımlar elde ettiler. Sömürgeciliğin evrensel olarak çözülmesi, şurada ya da burada yerel çatışmalar olmasına karşın, barış içinde gerçekleşti. Belirleyici özelliği yumuşama olan 1970'li yıllarda ulusal kurtuluş savaşlarının yeni yeni başarılar kazanması kendiliğinden olmadı.

Komünistlerin «barış felsefesinin» bir başka temel ilkesi de barış savaşımının nitelik ve doğrultusunun dikkate alınmasıdır. Sosyal yapısı, politik konumları, felsefi, dini ve diğer ideolojik inançları ne olursa olsun, barış yanlısı güçler sadece nükleer savaş taşıyıcılarına, emperyalist gruplara, devlet adamlarına ve politik liderlere, silah tüccarlarına ve kendi çıkarları için insanlığı nükleer bir felaketin eşğine iten militarist çevrelere karşı yöneldiğinde etkili olabilir. Bu kapitalist ülkelerde çağdaş savaş karşıtı harekete katılan yığınların giderek büyüyen bir inancısıdır. ABD ve Sovyetler Birliği'ni aynı kefeye koyan ya da savaş tehlikesinin sorumluluğunu «iki blok»a yükleme görüşünü benimseyenlerin sayısı giderek azalıyor.

Ama yine de savaş tehlikesinin kökeninde, sadece tek bir sistemin, kapitalist sistemin ve tek bir politikanın, saldırgan emperyalist çevrelerin politikasının bulunduğu gerçeğini tekrar tekrar hatırlatmak gereklidir. Bazı çevreler hâlâ savaşın emperyalizmin doğasından kaynaklanmasından çok iki blokun, NATO ve Varşova Antlaşması'nın cepheleşmesinden kaynaklandığı görüşünü taşıyorlar. Son dönemin gerçekleri, iki sistem arasındaki toplumsal-sınıfsal çelişkilerin barış içinde birarada yaşamaya

bir engel oluşturmadığını gösterdi. Barış içinde yanyana yaşama ilkelilerinin herhangi bir ülkede erkin sınıf özünü etkilemediğini ve bu nedenle karşılıklı olarak kabul edilebilir olduğunu hatırd tutmak gerekir. Öte yandan, ilkesel olarak, bu uzlaşmaz çelişkiler savaşla çözülemez, tarihsel bir açılım içinde, sadece kapitalizmin döl yatağında gelişen, işçi sınıfının toplumsal devrimleriyle çözülebilir. Son olarak, tek tek ülkelerdeki devrimci süreçlerin temel kaynağı ve nedenleri iki toplumsal-politik sistem arasındaki yarışma değildir. Devrimler nesnel koşulların var olduğu bir durumda ortaya çıkar ve sadece bu koşulların varlığında başarıya ulaşır. Bu nedenle komünistleri «devrim ihracı» ile suçlama ne denli saçma ise emperyalist sömürüye karşı, özgürlük ve bağımsızlık için yığınların savaşlarını yükselttikleri her yerde «Moskovanın eli»ni aramak da o denli saçmadır.

Günümüzde uluslararası ilişkilerde gerginlik reel sosyalizme karşı cephe alma, silahlanma yarışını hızlandırma gibi Reagan yönetiminin 1980'lerde başlattığı temel dış politika çizgisi keskinleşerek sürüyor. Bu gidiş eşine rastlanmaz bir propaganda kampanyası ile kapitalist ülkeler kamuoyu Sovyetler Birliği'nin «nükleer denge»yi bozduğuna, «Sovyet askersel tehdidi» nedeniyle NATO'nun askersel harcamalarını barış dönemindeki en yüksek düzeye çıkarmak zorunda kaldığına inandırılmak isteniyor. Gelecek 5 yıl içinde ABD 1,5 trilyon dolar gibi büyük bir miktar parayı silahlanmaya yatırmayı hedefliyor. Bu miktar geçen 10 yılda tüm NATO ülkelerinin harcadıkları paraya yakındır. ABD, kendisi silahlanmayı yoğunlaştırırken bir yandan da komşularıyla ilişkilerde saldırgan amaçlar taşıyan diktatörlük ve askersel rejimlere silah yardımını artırıyor.

Japonya silahlanma yarışına aktif olarak katılıyor. ABD yönetiminin saldırgan planlarında hegemonyacı politikasıyla sadece Çin-Hindî yarımadasını değil, aynı zamanda tüm güneydoğu ve güney Asya alt kıtasını da tehdit eden Çin'e özel bir yer veriliyor. Uluslararası gerginlik, belli sayıda ve yeryüzünün değişik bölgelerinde dünya emperyalizmi tarafından başlatılan ve finanse edilen, karşı devrim ihracı girişimleriyle «yemel» savaşlarla artırılıyor. Yığınsal kırım silah stoklarının artırılması nitel olarak yeni tip silahların geliştirilmesi, ki bunların denetimi ve kararlaştırılmış bir biçimde sınırlandırılması oldukça güçtür ve hatta olanaksızdır, tüm bunlar barışa karşı özellikle çok büyük bir tehdit oluşturuyor. Avrupa'daki ve dünyanın diğer bölgelerindeki halklar ABD'nin Batı Avrupa'ya yeni orta menzilli roketler yerleştirme girişimleri ve ABD askersel stratejisinin «sınırlı» bir nükleer savaş hazırlığına uygun olarak çizilmesinden büyük kaygı duyuyor.

Nükleer savaş hazırlığı barışı koruma gibi saçma bir bahaneyle sürdürülüyor. «Günümüzün hoşgörüsüz politikalarının tüm doğmalarından hiç biri ,barış istiyorsan' savaşa hazırlanmalısın» diyen dogma kadar

zararlı olmamıştır. Belirgin özelliği, büyük bir yalanı içermesi olan bu büyük gerçek tüm Avrupa'yı silaha çağıran bir savaş çılgılığıdır»⁽⁸⁾. İnsan Marks'ın bunları yüz yıl önce değil, bugün saldırgan ABD ve NATO güçlerinin günümüz Avrupa'sında yaratmaya çalıştığı durumu anlatmak için yazdığını sanabilir.

Günümüzde silahlanma yarışını örgütleyenler, aslında barışın korunmasıyla hiçbir ilişkisi olmayan gerçek amaçlarını gözlerden saklamayı pek başaramıyorlar. Silahlanma yarışı araçlarıyla, ABD emperyalizmi, her şeyden önce dünyada kendi egemenliğini kurma koşullarını garanti altına almaya, sosyalist ülkeleri ekonomik olarak zayıflatmaya ve gelişmelerini yavaşlatmaya çalışıyor. Bu nedenle ABD'nin askersel politikası sosyalist ülkelerin içişlerine büyük ölçüde karışma girişimleri ve ABD bağlaşıklarına ağır baskılar yaparak sosyalist topluluk ülkeleriyle ve en başta Sovyetler Birliği'yle ekonomik işbirliğini sınırlama çabalarıyla elele gitmektedir.

Başkan Reagan İngiltere Parlamentosunda yaptığı son konuşmada komünizme karşı yeni bir haçlı seferi açtığını ilan etti. Bu bağlamda BKP MK Genel Sekreteri ve Bulgaristan Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov şöyle dedi: «Olgular şunu iyice gösteriyor ki, şimdi ABD emperyalizmi haçlı seferini çok geniş ölçüde, hem de yalnız sosyalist ülkelere karşı değil, aynı zamanda kendi bağlaşıklarına, gelişmekte olan ülkelere, işçi sınıfına, tüm dünyadaki köylülere, aydınlara, kadınlara ve gençlere karşı, kendi halkının yaşamsal çıkarlarına karşı sürdürüyor».⁽⁹⁾

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleri barışı korumak için ellerinden geleni yaptılar ve yapmaya devam ediyorlar. Bulgaristan komünistleri SBKP 26. Kongresinde bugün tüm halklar için barışı korumaktan ve her insanın en vazgeçilmez hakkı, yaşama hakkını korumaktan önemli ve gerekli hiçbir şey yoktur⁽¹⁰⁾ değerlendirmesini tümüyle destekliyorlar. Olası bir termonükleer savaşın özelliği nedeniyle barış savaşımı da değişikliğe uğradı ve yeni, daha büyük boyutlar kazandı. Todor Jivkov, günümüzde barışı korumanın «sınıfsal, ideolojik, politik ve diğer ayrılıkların»⁽¹¹⁾ üstünde duran bir görev olduğunu belirtiyor.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluk üyesi diğer ülkelerin silahsızlanma ve bir termonükleer savaş tehlikesini önleme girişimleri ve somut önerileri gerçekten de sayısızdır. Halkların çıkarlarına ters düşen anlaşmaları dışlayan, ama karşılıklı kabul edilebilecek, uzlaşılabilir çözümleri içeren, hünerli, kararlı ve ilkeli politikaları ve esnek yaklaşımları sayesinde sosyalist ülkeler kapitalist partnerleriyle ilişkilerinde bu önerilerin

⁽⁸⁾ Marks/Engels, Toplu Yapıtlar, c. 13, s. 464.

⁽⁹⁾ «Rabotniçesko Delo», 18 Haziran 1982.

⁽¹⁰⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 8, Moskova, 1981, s. 635.

⁽¹¹⁾ T. Jivkov, «Halkların çaba ve iradesiyle kalıcı ve adil bir barış için ardıcıl savaşım. Sofya, 1980, s. 38–39.

bazılarını gerçekleştirmeyi başardılar. Ancak elde edilen kazanımlar abartılmamalı. Nükleer silahların üretiminin denetlenmesi, nükleer demelerin sınırlandırılması, uzayın barışçıl amaçlar için kullanılması konularını içeren anlaşmalar, SALT I, SALT II ve diğer anlaşmalar bazı yığınsal yıkım silahlarının geliştirilmesini sınırlamakla birlikte gerçek anlamda silahsızlanmayı getirmemektedir. Silahlarda ve silahlı kuvvetlerde yapılacak kısıtlamalar hâlâ günümüzün ve yakın geleceğin bir görevidir.

SBKP'nin 26. Kongresinde onaylanan Barış Programı 1980'li yıllarda bu görevin gerçekleştirilmesi için sağlam bir temel oluşturuyor. Sosyalist topluluk ülkelerinin kardeş partileri ve 12. Kongresinde BKP de bu programı ve Leonid Brejnev'in birkaç ay önceki yeni barış girişimlerini kendi programları olarak onayladılar. ABD ve Sovyetler Birliği arasında başlayan yeni görüşmelerde Sovyetler Birliği her iki tarafın da nicel ve nitel olarak stratejik silahlarını dondurmalarını önerdi. Avrupa'da orta menzilli nükleer silahlar sorunu için bir dizi öneriler yaptı ve Sovyetler Birliği'nin Avrupa bölümünde bu silahların yerleştirilmesi konusunda tek yanlı moratoryum uygulamaya başladı. Sosyalist topluluk ülkeleri Orta Avrupa'da silahları ve silahlı kuvvetleri azaltmak için Viyana'da bir anlaşma imzalamaya hazırdırlar. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun silahsızlanma konusunda İkinci Özel Oturumunda kendi programlarını sundular. Leonid Brejnev'in Sovyetler Birliği'nin nükleer silahları kullanacak ilk ülke olmamaı yükümlendiğini bildiren mesajı tüm dünyada geniş yankılar uyandıran çok önemli bir olay oldu.

Aynı zamanda, sosyalist ülkeler Helsinki Sonuç Belgesi'ne uygun olarak, karşıt iki toplumsal sisteme bağlı devletler arasında ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel işbirliğinin daha da geliştirilmesi, yumuşamanın korunması için Madrid toplantısını başarıyla tamalamaya çaba gösterdiler ve göstermeye devam edecekler.

Karşılıklı anlayışı sağlamak için her iki tarafın da çaba göstermesinin gereği iyi bilinmektedir. «Tünel iki yandan kazılır» şeklinde bir deyiş vardır. Önemli olan bir masa çevresinde tartışmalara başlamak değil, buraya nasıl niyetlerle, nasıl «bağaj»la gelindiğidir. Cenevre'de ABD ve Sovyetler Birliği arasında başlayan uluslararası durumda böylesi güçlüklerin var olduğu bir ortamda sürdürülen yeni görüşmelerde de olduğu gibi, karmaşık ve ciddi görüşmelerin başlangıcında uzlaşma için bazı şeylerin yedekte tutulması mantıksaldır. Ancak Sovyetler Birliği'nin karşılıklı silahsızlanma önerilerine karşı Reagan'ın açık olarak Sovyetler Birliği'nin tek yanlı silahsızlanmasını öngören «sıfır çözüm» şeklindeki önerisi temelinde, Washington'un ciddi bir şekilde anlaşmaya varmak istediğine inanmak çok güç. İşte bu nedenle sadece sosyalist ülkelerde de değil, ABD dahil olmak üzere, kapitalist ülkelerde de Amerikan tarafının iyi niyetine karşı haklı olarak kuşkular dile getiriliyor. ABD'nin Batı Avrupa da yeni nükleer silahların yerleştirilmesini kamuoyu önünde haklı

çıkarmak için kendi hatalarını Sovyetler Birliği'ne yüklemek amacıyla daha baştan görüşmeleri çıkmaza sokmak kararında olduğu fikrini uyardırıyor. Engels'in «bir devletin silahlı güçlerindeki her artış, diğerlerinin de aynısını yapmasını getirir . . . Tüm bunlar çok yüksek miktarda paraya mal olur. Halklar askersel harcamaların yükünü taşımaktan perişan olur» (12) diyen görüşünü anımsıyalım. Bu günümüz için de geçerlidir. Sosyalist ülkelerin barışçıl bir kuruluş ve halklarının yaşam düzeyini yükseltmek için yaşamsal gereksinimler yerine askersel amaçlarla boş yere para harcamada hiç bir çıkarları yoktur. Ancak şundan kuşku duymamak gerekir ki, sosyalist ülkeler topluluğu gerekirse kendi gelişmesinin yavaşlaması pahasına da olsa güvenliğini savunabilecek ve dünya barışını koruyabilecek güçtedir. Bugün sosyalist anavatanın savunulması, her zamankinden çok dünya barışının ve uygarlığın tüm değerlerinin savunulması anlamına gelir.

Askersel amaçlar için harcanan akıl almaz miktarda paralar, «bölgesel» çatışmaları körükleme ve askersel bütçeleri artırma, karşıdevrim ihracı gibi emperyalist politikaların dayatmalarıyla bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerin sırtına da büyük yük koymaktadır. Silahlanma yarışıyla ekonomik durumun kötüleşmesi arasında doğrudan bir bağ olduğu açıktır. Bağlantısızlar hareketi silahlanma yarışının durdurulması ve bunun yerine paranın ekonomik gelişme için kullanılmasını istiyor. Bağlantısız devletlerin çoğu dünya barışı için, nükleer silahlardan arıtılmış bölgeler yaratılması için ve tüm bölgelerin, anakaraların askersel güç ve silahlardan arıtılması için verilen savaşıma katılıyorlar. Anti-emperyalist, ulusal kurtuluşa yönelik istemleriyle yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulması istemlerini barış için verilen savaşla birleştiriyorlar.

Çok büyük askersel harcamalar insanlığı ekoloji, enerji, besin ve nüfus artışı gibi yakıcı evrensel sorunları çözecek yaşamsal gerekliliği olan kaynaklardan yoksun bırakmakta, bazı ülkelerin ekonomik ve kültürel geriliklerini gidermelerini önlemektedir.

Silahlanma yarışı kapitalist ekonomiyi saran, gemlenemeyen enflasyonun temel nedenlerinden biridir. Yüksek düzeydeki işsizlik, Batı Avrupa'da kilit endüstrilerdeki durgunluk, ABD'nin Ortak Pazar ve Japonya'nın ürünlerine koyduğu yüksek gümrük vergileri, ekonominin askerleştirilmesiyle birlikte dünya emperyalizminin üç ana merkezi arasındaki çelişkileri keskinleştirmektedir. Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya'daki iş çevreleri ve politik çevreler ABD nin kendilerine dayattığı yolun sadece kendi ekonomik çıkarlarına zarar vermekle kalmayıp, aynı zamanda askersel ve politik olarak ABD'ye bağımlılığı getireceğini anlıyorlar. İşte bu nedenle kapitalist ülkelerde sadece kamuoyunda değil, aynı zaman-

(12) Marks ve Engels, Yapıtlar, c. 21, s. 355 (Rusça).

da hükümet düzeyinde de bu çizgiye karşı çıkışlar artıyor. Kapitalist ülkelerde aklı yerinde bazı devlet adamları ve politikacılar sosyalist ülkelerin çok önceleri vardığı şu sonucu kabul ediyorlar: Barış içinde yanyana yaşamamanın ve uluslararası işbirliğinin bir alternatifi yoktur. Vê tek yol tartışmalı konular üzerinde görüşmelere başlanması ve yumuşama ruhunun yeniden canlandırılmasıdır.

Silahlanma yarışı kapitalist ülkelerde geniş halk yığınlarının yaşam koşullarına ölümcül etkiler yapmaktadır. Bu ülkelerde değişik çevrelerde halkın giderek kötüleşen ekonomik koşullarıyla, sosyal yardımları azaltma ve diğer kazanımlara saldırılarla, yaşam düzeyinin düşmesiyle silahlanma harcamaları arasındaki doğrudan bağ, hiçbir zaman bu kadar açık anlaşılmamıştı. Çılgın emperyalist politika, termonükleer bir savaşa hazırlanma politikasının yarattığı gerçek korku ve bu anlayış günümüz savaş karşıtı hareketinin temelini oluşturmaktadır.

Barışı savunma hareketinin güçlü gelenekleri vardır. Çok gerilere, tarihe gitmeksizin iki dünya savaşı arasındaki dönemde faşizme ve savaşa karşı geniş eylemleri anımsayalım. Özellikle 1930'larda ve özellikle Komünist Enternasyonal 7. Kongresinden sonra, bu hareketin esinlendirilmesinde ve örgütlenmesinde aktif bir rol oynadı. O zaman Georgi Dimitrov ve Komintern'in diğer önderleri, faşizm ve savaşa karşı savaşım için, işçi sınıfını, köy ve kent tüm emekçi halkını, burjuva aydınlarının bir bölümünü ve burjuvazinin sol ögelerini içeren geniş bir cephe kurulması görevini koydular. Tarihsel bir önem taşıyan bu görev barış savaşçılarının bazı taktik hataları nedeniyle değil, kapitalist hükümetlerin, politikacıların ve diğer burjuva liderlerin çoğunluğunun büyük tepkileri nedeniyle gerçekleştirilemedi. Mihver güçler, kendi sınıf dürtüleriyle ve aşırı kâr hırslarıyla yanıp tutuşarak, dünyayı yeniden paylaşma umuduyla ve herşeyden önce Sovyetler Birliği'nin zararına Hitler Almanya'sının dünya savaşı hazırlıklarını cesaretlendirdiler.

Savaş sonrası dönemde nükleer silahların nicel olarak birikimi diyaletik olarak olası bir savaş için nitel değişiklikler getirdi. Bir savaş patlak verdiğinde bunda geleneksel cepheler, savaş boyları, görece olarak güvenli cephe gerileri olmayacak, herkes, herşey tümüyle korunmasız olacaktır. Bu sonuç, kendileri ve çocuklarının fiziksel yaşamlarının sürdürülmesi sorununun, can alıcı bir sorun olarak aklı başında büyük iş adamlarınca da görüldü.

Bunlar ve diğer faktörler büyük ölçüde gelişen günümüz savaş karşıtı hareketinin karakterine köklü değişiklikler getirdiler. Bu hareketin karakteristik özellikleri militanlık, kararlılık ve nükleer savaş tehlikesini azaltmak ve giderek tümüyle ortadan kaldırma amacıyla «olumlu eylem»lere ağırlık vermektir. Bu sadece silahlanma yarışını gemleme değil, aynı zamanda ABD ve NATO'nun nükleer tehditlerini yok etmeyi amaçlayan enerjik

ve somut bir eylemdir. Bu hareket geniş bir şekilde ve kendiliğinden, değişik sınıflardan ve guruplardan erkek ve kadınları, toplumsal konumu ve eğitim düzeyi farklı insanları, değişik politik görüşlü kimseleri ve birçok değişik inançlı kişileri eşit bir düzeyde içermektedir.

Birçok kapitalist ülkede savaş karşıtı hareket gerçek bir halk hareketi olmakta ve hükümet politikasını hissedilir bir biçimde etkilemektedir. Bu, tarihte yığınların artan rolünü doğrulamaktadır ki, egemen çevreler bunu hesaba katmak zorunda kalıyorlar. Bu, kişisel mutluluğa barış olmadıkça erişilemeyeceğini anlayan gençleri kapsayan geniş boyutlu bir gençlik hareketidir. Kadın örgütleri, sendikalar, parlamento üyeleri ve bütünüyle parlamentolar her zamankinden daha aktif olarak savaşıma katılıyorlar. Geçenlerde Moskova'da yapılan «Dünya Din Adamları Nükleer Tehdite Karşı» konulu uluslararası konferans savaş karşıtı protestoda dindarların aktif rol oynadıklarını ortaya koyan bir gösteri oldu. Özellikle Sosyalist Enternasyonal'in Cenevre'de 13. Kongresindeki belgelerde genel silahsızlanmanın gelecekte de Sosyalist Enternasyonal'in sonul amacı olmaya devam edeceğinin belirtilmesiyle pek çok sosyalist ve sosyal demokrat da aktif olarak savaşıma katılıyorlar. Nükleer silahsızlanma, kendi yönetimlerine karşı olan bazı liberal ve tutucu parti militanlarının da destekleniyor. Hatta bunlara bazı eski NATO askersel liderleri de katılıyor. Savaş karşıtı eylemlere geçen yıl yüz binlerce kişi katılırken bu yıl milyonların katılması bunların bir göstergesidir. Günümüzde savaş karşıtı hareket nüfusun her kesiminden tüm namuslu insanları içerdiği için bir yan kesitini almak olanaklı değildir. Savaş karşıtı örgütler giderek büyüyor, tek tek ya da birlikte ülke sınırlarını aşarak değişik anakaralarda eylemlerini sürdürüyorlar. 1930'lu yılların geniş halk cephesi ışığında bugün de barış için ve termonükleer bir savaşa karşı dünya çapında bir savaşım geliştiren. Çalışma biçimleri de değişikliğe uğruyor: Hükümetlere verilmek üzere imza kampanyaları açıp imza toplamaktan büyük toplantılara kadar, bilim adamlarının ve doktorların nükleer silahlara karşı kampanyalarından kadın erkek yüzbinlerce kişiyi kapsayan uluslararası çaptaki yürüyüşlere kadar. Böylesi gösterilerden biri, özellikle başarılı olanı Mart 82 Barış Yürüyüşüydü.

Komünistler, doğal olarak, barış hareketine en aktif katılanlar arasında yer alıyorlar. Onlar Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Paris Toplantısı'nda (1980) belirtilen barış ve silahsızlanma için diyalog ve görüşmeler yapmaya, tüm barışsever güçlerle ortak eylemler için birleşmeye hazır olduklarını pratikte gösteriyorlar. Komünistler her zaman yığınların yanında olmuşlardır. Bunlar, bugün de uygarlığı korumak için verilen savaşımında temel gücü oluşturuyorlar. Çünkü komünistler barışı insanlığın en yüce değeri olarak görüyorlar. Bu savaşımında komünistlerin rolü, önderliği ele geçirme girişiminde değil, savaş karşıtı hareketin en ardıcıl ve en bilinçli katılımcıları olmasında kendini göstermektedir.

Komünistlerin barışı savunmada günümüzün sorunlarına yeni yaklaşımını, termonükleer bir felaketten sakınma gereğinin tüm insanlığın önünde duran bir görev, bunun çözümüne öteki birçok sosyal ve politik gücün katkıda bulunduğu ve bulunmaya devam ettiği olgusu koşullandırıyor. Sofya'da yapılan G. Dimitrov'un 100. doğum yıldönümüyle ilgili Uluslararası Teorik Konferans'da (13) Todor Jivkov şöyle dedi: «Lenin'in yaptığı gibi, Dimitrov'un yaptığı gibi, özellikle barıştan en büyük çıkarı olan gençleri, insanlığın bu bölümünü kazanmak, bağlaşıklar kazanmak, onları birleştirmek için, komünistler esnek ve yaratıcı olabilmeli, uzlaşmalara başvurabilmelidirler. Termonükleer bir savaşın insanlığa getireceği büyük tehlikenin bilincinde olan, nükleer tehdide karşı barış için savaşmada kendilerine düşen yeri almak, kendi paylarına düşen görevi yerine getirebilmek için hiçbir parti, örgüt, hareket ve bireyin bir ikircimi, önünde bir engeli olmamalıdır . . . Barış için savaşmada, çekişmeye yada herhangi bir ilerici gücün yalıtılmasına yer yoktur.» (14)

Bu uluslararası teorik konferans, gayet doğal olarak, savaş ve barış sorunları üzerinde dikkati yoğunlaştırdı. Çünkü barışın korunması günümüzün canalıcı sorunu, ilerici güçlerin önünde duran ama görevdir. Çünkü Bulgaristan'ın ve uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin önderi Georgi Dimitrov'un adı, savaşa ve emperyalizme karşı savaşımla sınıksız bağlıdır. Çünkü, kurulduğundan bu yana Bulgaristan Komünist Partisi, emperyalist savaşlara aracılar olarak karşı çıktı, kalıcı barışı, halklar arasında karşılıklı anlayışı savundu. Çünkü sosyalist Bulgaristan, şimdi Balkanlarda barışın en önemli istikrar sağlayıcı etmenlerinden biridir. Sosyalist Bulgaristan, bölgeyi nükleer silahlardan arınmış, barış içinde yanyana yaşama, iyi komşuluk ve işbirliği temellerine dayanan bir bölgeye dönüştürebilmek için vargüçle çalışmaktadır.

Sofya'daki konferansa katılanlar, termonükleer tehdide karşı ortak savaşımın doğrultuları konusunda kendi görüşlerini dile getirdiler. Birakin komünistlere karşı olmayı, barış savaşımının komünistler olmadan yürütülemeyeceği gerçeğinin kamuoyunca artan ölçüde kavranmasından kıvanç duyduklarını belirttiler. Pekçok barış savaşçısı Sovyetler Birliği'nin halkların güvenliğinin başlıca kalesi olduğunu biliyor. Savaş karşıtı hareketlerin çabaları, kendi düşmanlarının güçlü olan değil, gücünü saldırı, savaş ve serüvenler için kullananın, yani emperyalizmin olduğunu bilirlerse, etkinlik sağlayabilirler. Konferansa katılanlar şu sonuca vardılar: Bu savaşımında her katmana, partiye, örgüte, gruba, barış davasına gönül veren herkese yer vardır.

Geçen birkaç yıl içinde, tüm demokratik ve barışsever güçleri birleştirme göreviyle ilgili olarak bir dizi bellibaşlı uluslararası işlev yerine

(13) Bak: Barış ve Sosyalizm Sorunları (Yeni Çağ), Ağustos 1982.

(14) Rabotniçesko Delo, 18 Haziran 1982.

getirildi. Tüm bunlar, nükleer bir tehditten sakınabilmek için ortak davaya partimizin yaptığı kararınca bir katkı, verimli bir geleneğin sürdürülmesinden başka bir şey değildir. Todor Jivkov'un tüm bu faaliyetlerde, toplantılarda yaptığı konuşmaların ana vurgusu, hep barış savaşı oldu.

Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki Cenevre görüşmeleri, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun ikinci özel oturumunda belirlenen silahsızlanma kampanyası, bir dizi benzeri başka olanaklar, silahsızlanmanın ana sorunları konusunda gerçek, güvenilir, önlemler alabilmek amacıyla, etkin görüşmelerde ısrar etmek için savaş karşıtı yığinsal güçlere elverişli fırsatlar sağlıyor. Kuşkusuz, komünistlerin ve dünyanın üzerine çöken bir nükleer yıkım tehlikesini hisseden demokratik görüşlü toplumsal çevrelerin aktif savaşlarıyla, halkların yığinsal desteğiyle ve dünya çapında savaş karşıtı geniş bir cephenin baskısıyla bu hedefe ulaşılabilir. Bugün bu, insanlığın temel ve canalıcı bir gereksinimi ve uygarlığımızın varlığının sürmesinin bir ön koşuludur.

Kanlı kısır döngüyü kırılım

Meir Vilner

İsrail Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Kırım, «kesin çözüm», «yeni düzen» deyimleri belleklerde, nazilerin işlediği cinayetleri canlandıran deyimleridir. Ne ki bugün bunlar, İsrail'in siyonist yöneticilerinin politikasıyla ilgili kullanılıyor. Ve bu haklı olarak yapılıyor. Bunlar arasında büyük bir yakınlık olduğu kuşku götürmez. Bu, gemi azıya almış bir ırkçılıktan, dinginsiz bir saldırganlıktan, toprak işgalciliğinden ve kırımdan oluşuyor. Soruna «kesin çözüm» getirme (bu kez Filistin sorununa) ve «yeni bir düzen» dayatma (bugün Lübnan'a, yarın Suriye, Ürdün ve öteki ülkelere) gibi bir amaç benzerliği görülüyor.

Siyonist saldırganın Lübnan toprakları üzerinde işlediği suçlar faşistlerin İkinci Dünya Savaşı'ndaki barbarlığıyla aynı kategoridedir. Bunun yeni ve kanlı bir kanıtı, İsrail'li yüksek rütbelilerin emri üzerine Batı Beyrut'daki Filistin göçmen kamplarındaki kırımdır. Bu iğrenç cinayet Lübnan'daki saldırgan savaşında yeni bir aşamayı oluşturdu ve İsrail'in evlatlarını kıyıcılar ve işgalciler durumuna getirdi.

ABD-İsrail ortaklığı

Savaş, bilindiği gibi, politikanın başka, askersel araçlarla sürdürülmesidir. Herhangi bir savaşın doğasını doğru olarak saptamak için onun nedenlerini ve politik amaçlarını araştırmak gerekir.

İsrail'in siyonist üst yönetimi saldırı savaşlarını hiçbir zaman tek başına başlatmamıştır. 1956'da, ya da 1967'de de böyle olmuştur. Birincisinde savaş, İngiltere-Fransa-İsrail ortaklığının, ikincisinde ise ABD-İsrail ortaklığının ürünüydü. Fakat o zamanlar emperyalistler, saldırı eylemlerinin planlanması ve yürütülmesindeki katkılarını gizlemeye ve ön hazırlıkları ve anlaşmaları örtbas etmeye çabalamışlardı. Kamuoyu, olup bitinleri sonradan öğrendi. Siyonist yöneticiler, en büyük emperyalist devletin (ya da birçok emperyalist devletin) askersel, ekonomik ve politik desteği olmaksızın hiçbir zaman bir uzun erimli savaşa girişemezlerdi. Likud hükümetinin (1) ve onu destekleyen Maarach'un (2) liderlerinin megalomanilerine karşın, İsrail bir süper güç değildir. İsrail hava kuvvetlerinin kullandıkları Amerikan F-15 ve F-16 uçaklarını alın, hava kuvvet-

(1) Aşırı sağ parti ve gruplardan oluşan blok (Not. Red).

(2) İsrail İşçi Partisi (MAI) ve Birleşik İşçi Partisi (MAPAM)'den oluşur. (Not. Red.).

lerindeki «İsrail yapısı» uçakların Amerikan makinelerini, Amerikan kredi ve subvansiyonlarını geri alın (bunlar Washington'un tüm öteki ülkelere verdikleri kredi ve subvansiyonları aşmaktadır). Güvenlik Konseyi'ne NATO üyesi Fransa tarafından verilen (olağanüstü bir olaydır bu) karar taslağına Amerikan vetosunu kaldırın. ABD'nin BM Filistin sorunu konulu Olağanüstü Özel Oturumu'nda İsrail başlağıyla birlikte davranan, 147 ülkenin desteklediğı ve Batı Beyrut'daki kırımları protesto eden karara İsrail ile aynı doğrultuda oy veren tek ülke olduğunu düşünün. İsrail'in gerçek gücü, o zaman ortaya çıkıyor.

Ne ki son savaş ile geçmiş savaşlar (1956 ve 1967) arasında temel bir fark vardır. Çünkü son savaşta, ortaklık, daha başından beri kimse için bir sır değildi. Reagan yönetimi Begin-Sharon yönetimiyle açıkça saf tuttu ve Tel Aviv'in tirmandırdığı saldırıyı kamuoyu önünde savundu. Savaş sırasında, İsrail bakanlarından Mordechai Zipori, «İsrail hiçbir zaman ABD'den bu kadar destek almamıştı» (3) dedi. Yorumcular, Lübnan savaşında ABD'nin İsrail'li saldırganla aynı hedeflere varmak istediğini, ancak buna politik araç ve yöntemlerle varmak istediğine işaret ettiler. (4) Reagan'ın özel temsilcisi Philip Habib'e verilen görev, silahlı saldırıya diplomatik saldırıyı eklemek, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKO) baskı yapmaktır. Lübnan ve Suriye'deki demokratik güçler üzerine, Filistin ve Lübnan halklarına yönelik savaşta ABD-İsrail işbirliği üzerine dikkate değer bir makale «Davar»da yayınlandı. İsrail ordusuna, Begin ve Sharon'un isteklerinin tersine Beyrut'u işgal konusunda «yeşik ışık» yakmadığı bu nedenle «işgalsiz bir kuşatma» durumunun yetinilmesine yol açtığı gerekçeyle Washington'u eleştiren (5) yazar Hagai Eshed, ABD tutumunun, ABD-İsrail arasındaki «büyük saldırı programı»nı uygulama anlaşmasına karşı olduğunu belirtiyordu. «Amerikalılar diye yazıyordu o, İsrail'in Lübnan'da gerçekleştirdiğı savaşın azami amaçlarını kamuoyunda tanımladılar. Fakat bu amaçlara ulaşmanın gereğı olan askersel çözümlerin gerçekleştirilmesine izin vermediler.» (6)

Evet, operasyonun azami amaçlarını Washington belirledi ve İsrail

(3) «Al Hamishmar», 24 Temmuz 1982.

(4) Bak: «Davar», 24 Haziran 1982.

(5) Birbirini izleyen olaylar Tel Aviv ile Washington arasındaki bu ve benzer konulardaki farklılıkların hayali olduğunu ortaya koydu. Kızgın işgalcilerin yerle bir etmeyi düşündükleri Lübnan'ın başkentinin sivil nüfusunun mahvolmasını önlemek için Filistin birlikleri Batı Beyrut'tan çekildiler. Bunun üzerine İsrail birlikleri kente fırtına gibi girdiler, bunu Filistinli göçmenlere yönelik kırım izledi. Bu, Amerikan özel temsilcisi Philip Habib'in sağladığı anlaşmanın kahpece çiğnenmesiydi. ABD'nin Beyrut'daki sivillere verdiği güvenlik garantileri kağıtta kaldı. Dünya, salgıncının ve onun işbirlikçilerinin işledikleri yeni hunharca cinayetle çalkalandı. Okyanusun ötesindekiler ise, çocuk ve kadınları kan denizinde öldüren katilleri hiç kınamadılar.

(6) «Davar», 13 Temmuz 1982.

bunu destekledi. Bunun sonucu olarak koordine ve uzun erimli ortak hedeflerin ve bunlara ulaşma konusunda kimi taktik farklılıkların bulunması da doğaldır. Begin-Sharon hükümeti, her yerde askersel araçların kullanılmasında ısrar ediyor. ABD buna karşı değildir, ama zaman zaman politikasının Arap dünyasındaki, uluslararası gelişmelerdeki ve NATO bağlaşıkları arasındaki ilişkilerdeki sonuçlarını dikkate almaktadır. Bu da Lübnan topraklarındaki caniyane operasyonun her iki ortağının zaman zaman neden önlerine koydukları azami hedeflere varmada askersel operasyonların devamı olarak diplomatik amaçların mı kullanılacağı, yoksa Beyrut'a ve Kuzey Lübnan'a silahlı saldırının öteki aşamalarına ya da Suriye ile ilgili bölümüne geçilip geçilmeyeceği konularında tartışmasına yol açıyor. Belirttiğim gibi, Washington silahlı müdahalenin tırmandırılmasına ilkesel olarak karşı değildir. Ama o benzer askersel operasyonların sürdürülmesi tehdidini savuran diplomatların hizmetlerini de kullanma olasılığını dışlamıyor.

Lübnan serüveni, Camp David'in doğrudan bir sonucudur

Lübnan'daki ve Ortadoğu'daki askersel politik durum ve uluslararası alandaki gelişmeler, partimizin, İsrail'in Lübnan topraklarına haydutça saldırısından hemen sonra yaptığı durum değerlendirmesini doğruluyor. Komünistler, söz konusu olanın yalnızca bir İsrail saldırısı değil, bir Amerikan-İsrail ya da bir İsrail-Amerikan saldırısı olduğuna işaret ettiler.

Filistinlilere ve Lübnanlılara karşı savaş ve Suriye'ye yönelik provokasyonlar, birbirinden ayrı eylemler değildi. Bunlar, Ronald Reagan'ın Beyaz Saray'a taşınmasından sonra daha da tehlikeli boyutlar kazanan emperyalizmin dünya çapındaki saldırgan politikasının önemli bir bölümüdür. Bu politika, uluslararası yumuşamayı baltalamaya yöneliktir, soğuk savaşa geri dönüşü içermektedir. Bir yandan soğuk savaş kızırtıran şimdiki Amerikan yönetimi, yerel ya da bölgesel düzeylerde «sıcak» çatışmaların ateşlerini tutuşturma konusunda hiçbir fırsatı kaçırmıyor. Siyonist liderler, en saldırgan emperyalist güçlerin eylemlerine ortak oldukları için tarih önünde sorumludurlar, suçludurlar. ABD emperyalizminin yardımıyla Filistin Arap halkının ulusal varlığına son vermeye çalışırken, onlar, her türlü cinayeti işlemeye hazır olduklarını ve bir dünya çatışmasını fitilleyecek bir rol oynamaktan kaçındıklarını ortaya koydular.

Lübnan'daki Amerikan-İsrail saldırısı, Mısır, İsrail ve ABD tarafından imzalanan Camp David Anlaşmalarının en tehlikeli sonuçlarından birisidir. Tüm tarafsız gözlemciler için bunlar, daha ilk bakışta Arap ulusal kurtuluş hareketine karşı, öncelikle de Filistin halkının ve onun tek temsilcisi FKÖ'nün savaşımına karşı saldırgan bir blokun oluşturulması anlamına geliyordu. Daha genel planda, Camp David planı, anti-sovyet bir

eğilim taşıyordu ve tüm toplumsal ilerleme ve sosyalizm güçlerine karşıydı. Bu uyuşma, bu söz birliği, Sovyet sınırlarının hemen yakınlarındaki bir bölgede askersel politik üstünlük sağlamayı amaçlayan ve buradaki ilerici hareketi silmeyi, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımını ezmeyi isteyen ABD emperyalizminin hedeflerine hizmet ediyordu.

Çok önceden planlanan Lübnan operasyonunun hazırlıkları yapılırken – bu kez neredeyse açıkça – İsrail basını bu serüven ile Camp David planları arasındaki bağa işaret ediyordu. «... Sharon'un sözlerini doğru okuyan herkes», diye yazıyordu «Haaretz»in askersel yorumcusu Zeev Schiff, «amacın yeni bir «Litani» operasyonunu gerçekleştirmek olmadığını kavrar. (7) Amaç, FKO'nün askersel ve politik yapısını yok etmek ve hatta Lübnan'da İsrail ile bir barış anlaşması imzalayacak yeni bir hükümetin kurulmasına elverişli bir ortam yaratmaktır.» (8)

Görüldüğü gibi, saldırı sırasında değil, saldırı başlamadan çok önce savaşın boyutları da, uzun erimli hedefleri de saptanmıştı.

Barışa karşı yeni bir komplo

Gerçekten de, bu canice hareket, ABD emperyalistleri tarafından, Camp David'in çerçevesini genişletmek ve Ortadoğu'daki hegemonyacı amaçlarını güçlendirmek için bir araç olarak kullanıldı. «Yeni» bir girişim olarak ve ABD'nin Ortadoğu politikasında radikal bir değişiklik biçiminde lanse edilen bu çok reklamı yapılan «Reagan planı»nın anlamı budur. Washington'un Lübnan'daki savaşa karşı tutumunu neyin belirlediğini dehşete düşüren bir açık sözlülükle ve hatta arsızca belirten Reagan, bu savaş sonucunda ABD'nin, bölgede daha kapsamlı bir barış çabasında bulunma fırsatı kazandığını (9) söyledi. (9) Elbette onun söz ettiği barış ABD usulünce idi. Bu nedenle de başkan Filistinlilerin kendi ulusal devletlerini kurma hakkını reddetti ve uluslararası kamuoyu tarafından Filistin Arap halkının tek yasal temsilcisi olarak tanınan FKO'den tek söz etmedi. Gerçekte, olup bitenlerin tümü, Camp David'de planlananlarla denk düşüyor.

«Reagan planı»nın açıklanması, İKP MK Politik Bürosu'nu Washington'un yeni anti-Arap komplosunu kesin bir dille kınayan bildiriye çıkartmaya yöneltti. Bildiri, planın, Filistin sorununu (Arap-İsrail çatışmasının merkezi konusunu) çözümsüz bıraktığını ve bölgede hakça, kabul edilebilir ve kalıcı bir barışı ertelediğini belirliyordu. Bu plan, barış değil, savaşa ve kan dökmeye götürdüğü kanıtlanan Camp David Anlaşmaları

(7) 1978'deki Güney Lübnan'a yönelik İsrail saldırısı (Not. Red.)

(8) «Haarets», 7 Şubat 1982.

(9) «International Herald Tribune», 3 Eylül 1982.

nın uygulanması demektir. Tel Aviv'in denizaşırı patronunun «Ortadoğu girişimi» konusundaki olumsuz tutumu konusunda Politik Büro, bunun bir yandan işgal edilmiş Arap topraklarının tümünün ilhakına yönelik İsrail hükümetinin tutumunu yansıttığını ve Amerikan emperyalizminin de desteklediği Filistin Arap halkını kendi topraklarından kovmaya yönelik amacını yansıttığını belirtiyordu. Öte yandan ise, İsrail yöneticileri ile ABD arasındaki taktik farklılıklarla, Arap gericiliğine, planı kabul etmesi konusunda bir özür yaratılıyordu.

Begin-Sharon ekibinin «büyük programı»

Açıktır ki, Amerikan-İsrail Ortadoğu «büyük programı» Lübnan'ın işgaliyle ne başladı, ne de bitti. Saldırının başlangıcı, işgal altındaki Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde Filistinlilerin ulusal haklarının kaldırılması görüşünün bir kampanya biçiminde propaganda edilmesi idi. (10) Lübnan'daki silahlı müdahale, bu terörist kampanyanın doğrudan devamıydı.

Begin-Sharon hükümetinin korkunç serüvenci planlarının çapı, şimdi oldukça açıktır. Amaç, FKO'nün Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki konumlarını yok etmek, işgal edilmiş topraklardaki yurtsever Filistinli liderleri imha etmek, Lübnan'daki FKO'nün askersel politik yapısını çökmek, Filistinlileri Lübnan topraklarından koymak, ve Amerikan ve İsraili askerlerinden ya da öteki gerici öğelerden oluşan yeni bir Filistin yönetimi oluşturmaktır. Lübnan'daki tüm sol yurtsever güçlerin imha edilmesi, kukla bir hükümetin işbaşına getirilmesi, ülkenin etkinlik alanlarına bölünmesi ya da tam bir İsrail sömürgesine dönüştürülmesi ve Amerikan militaristleri için bir üssün kurulması planlanıyordu. Siyonist liderler, Suriye birliklerinin Lübnan'dan çekilmesi yolunda baskı yaparken ve Suriye üzerinde politik, ekonomik ve askersel baskı uygularken, onu, bağımsız politikasını değiştirmeye ya da rejimini alaşağı etmeye çalışıyorlardı. Tel Aviv'in Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ni toptan ilhak ettiğini resmen açıklaması bekleniyor. Bu topraklardaki halka yönelik ve Ürdün'e yönelik askersel operasyonlar, Filistinlilerin büyük bir çoğunluğunun işgal edilmiş topraklardan sürülmesi için silahlı provokasyonlar düzenleniyor.

«Büyük program»ın öteki aşamalarının uygulanmasıyla ilgili ana hatlar da görülmektedir. Likud hükümeti giderek Ürdün'ün bir «Filistin» ya da «Filistin-Ürdün» devletine dönüştürülmesi fikrini kabul etme yönünde görünüyor. Bu fikir, hem Savunma Bakanı Ariel Sharon, hem de Dışişleri Bakanı Yitzhak Shamir tarafından ortaya atıldı. Reagan yönetiminin desteğini kazanan bu plan, Ürdün Kralı Hüseyin'i düşündürüyor. Ürdün'de, 800 bin Filistinlinin zararına, işgal edilmiş topraklardaki Filistinlilerin sür-

(10) Ayrıntılar için bak: Naim Ashab, «Halk dize gelmedi; savaşım sürüyor», «Yeni Çağ», (BSS), Ekim 1982.

gün edilmesi pahasına İsrail yöneticileri, bir taşla iki kuş vurmaya düşünüyörler. Birincisi, «kesin çözüm»ü zorbalıkla dayatarak Filistin sorunundan kurtulmak ve «büyük İsrail»de dikkate değer bir Filistin azınlığının oluşmasını engellemek ve böylelikle de iki uluslu bir devlet haline gelmesini önlemek.

Bu şeytanca «çözüm»ü İşçi Partisi saflarında da destekleyenler vardır. «Davar», «İsrail politik karargahı Filistinlileri hem Nablus hem de Sayda'da ⁽¹¹⁾ kendileriyle herhangi bir uzlaşmaya varmaksızın yok etme kararına varmak zorundadır» diye yazdı. Bu politika, hunharlık demektir. Bunun uygulanması bir yerde savaş başka bir yerde Milson yönetimi demektir ... ⁽¹²⁾ Sharon, herkesin duyacağı biçimde «büyük programı»nın ikinci aşamasının uygulanması, «Ürdün Vadisinde Barış» kodlu ve Ürdün'de durumu değiştirmeyi amaçlayan bir savaş olduğunu açıkladı. Toprakların ilk 40 kilometresinin ilhak edilmesi «Maarach»ın desteğini alacaktır, çünkü Allon planının ⁽¹³⁾ öngördüğü «güvenlik kuşağı»nın ⁽¹⁴⁾ derinliği de bu kadardır.

İşte «büyük program»ın yazarlarının günümüzde tamah ettikleri bunlardır. Ne ki tarih, defalarca göstermiştir ki, saldırı ve yayılma planları ne kadar tamahkâr ve geniş boyutlu iseler, bunları uygulamak da o kadar zordur.

Savaş, onu çıkarımlar için bir çıkılmaz sokaktır

Lübnan'daki saldırının onu tezgahlayan ABD'li ve İsrail'li elebaşılar için çıkılmaz sokak olduğuna ilişkin kanıtlar kesindir. Askersel açıdan utkudan söz edilemez. İsrail, tüm savaş yeteneğini ortaya koydu, ABD tarafından tümüyle ve açıkça desteklendi, sivil halka yönelik barbarca ve hunharca cinayetleri için, kentleri, köyleri ve göçmen kamplarını yerle bir etmek için en modern Amerikan silahlarını kullandı. Fakat savaş sürdü ve Arap-İsrail savaşları içindeki en uzun ve korkunç savaş oldu. İsrail çok ciddi zararlarla ve maddi kayıplarla karşı karşıya kaldı. Yığınların desteklediği FKO dayandı ve cesaretin ve kahramanlığın örneklerini verdi. Bu şimdi bizim ülkemizde bile böyle kabul ediliyor. Suriye birlikleri, savaşta konumlarını korudular. Salgıncıya karşı savaşta kullanılan Sovyet silahları, yüksek etkinliklerini gösterdiler, ki bu İsrail kaynakları tarafından bile inkar edilemiyor.

⁽¹¹⁾ Nablus, Batı Şeria'da bir kenttir. Sayda, Güney Lübnan'da bir kenttir.

⁽¹²⁾ Menachem Milson 1982 Eylülü ortalarına kadar İsrail yöneticilerinin işgal ettikleri topraklarda uyguladıkları «sivil yönetim»i yönetiyordu.

⁽¹³⁾ Allon planının ayrıntıları için bak: Naim Ashab, «Emperyalizm, Siyonizm ve Gericiliğin adımlarını geriletmek için, BSS («Yeni Çağ»), Haziran 1980.

⁽¹⁴⁾ «Davar», 16 Temmuz 1982.

Sorunun politik yanını ele alırsak, işgalin bu alandaki sonuçları salıncıların ve onların patronlarının hesapladıklarının tam tersi çıktı. Lübnan'daki savaş, Filistin sorununu Ortadoğu'ya yönelik uluslararası politikanın odak noktası yaptı. Dünyada Filistin Arap halkının kendi yazgısını belirleme hakkını kullanmasını ve kendi bağımsız devletini kurmasını isteyen güçler genişliyor. FKO önemli bir politik etkinlik kazandı. Onu tanımak konusunda çekimser davranan ülkeler, şimdi onunla dolaysız ilişkiler kuruyorlar.

İsrail'in uluslararası saygınlığı ise dev bir çöküntüye uğradı. Tel Aviv'e sempatisi olduğu sanılanların çoğu, saldırıya ve İsrail askerlerinin barbarlığına karşı çıktılar. Şimdiye kadar siyonist yöneticilerin politikalarını onaylamış olan yurt dışındaki Yahudilerin değişik kesimleri bu politikadan ayrılmaya, dahası, buna karşı koymaya başladılar. Arap dünyasında ve gelişmekte olan ülkelerde İsrail'e karşı tutum öylesine kesin, öylesine güçlüdür ki, tümüyle emperyalizm yanlısı güçler bile Tel Aviv'i destekler gözükmemek için çaba sarfediyorlar.

Arap halklarının Amerikan emperyalizmine olan düşmanlığı olağanüstü arttı. Ve bu anti-Sovyet yalanlarla onları yanıltma çabalarına karşın oldu. Bununla birlikte, ABD-İsrail ortaklığı için Lübnan'a saldırı olanağını sağlayan Arap dünyasındaki derin parçalanma, yerini ABD emperyalistlerine, onların İsrail'li bağlaşıklarına ve emperyalizm yanlısı Arap gericiğine karşı halk güçlerinin birliği eğilimine bırakıyor.

Arap birliğinin önemi, Fes'de yapılan son Arap doruğunda alınan kararlarda da ifadesini buldu. Bu kararlar, açıkça «Reagan planı»yla gelişmektedir. Bunlar, Ortadoğu çatışması ve Filistin sorunu ile ilgili çözüm ilkeleri İsrail Komünist Partisi'nin barış programıyla çatışmadığı gibi, bizce, Ortadoğu'da savaş tehlikesinin azaltılması ve bölgedeki tüm halkların barış ve güvenlik içinde yaşamaları için bir temeldir. Bu ilkelerin uygulanması için zorunlu olan, ABD emperyalistlerinin ve İsrail'in siyonist yönetiminin planlarına karşı savaştır.

Savaş karşıtı hareketteki yeni gelişmeler

Nihayet, savaş sırasında İsrail toplumunda, çatışmaya karşı tutum konusunda da dikkate değer bir farklılaşma oluştu. Arap-İsrail silahlı çatışmalar tarihinde ilk kez ülkemizde yığınsal bir savaş karşıtı hareket oluştu. Kırırma karşı ve hakça bir İsrail-Filistin barışı için geniş çapta bir savaşım yürütüyor. Bugün kamuoyunun çok daha büyük bir bölümü, Lübnan'daki savaşın hakça olmadığını, Filistin sorununun silah zoruyla çözülemeyeceğinin ve siyonist liderlerin şu andaki politikalarının bizzat İsrail'in varlığına yöneldiğinin farkındadır.

Savaşın daha birinci gününde İKP MK Politik Bürosu, Lübnan'daki

kanlı serüveni sert bir dille kınayan bir bildiri yayınladı. İsrail birliklerinin derhal ve koşulsuz geri çekilmesini ve Begin-Sharon hükümetinin istifasını istedi. Biraz sonra kurulan Lübnan'daki Savaşa Karşı Komite, tarihsel ber gösteri düzenledi. Bu komitenin çağrısı üzerine 26 Haziran Cumartesi Tel Aviv'de 20 bin kişi saldırıya karşı sokağa çıktı. Gösterinin büyük başarısı, özellikle, Lübnan'daki savaşa karşı olduğu halde, «askerlerimiz cephedeler» diye önceleri herhangi bir eylemde bulunmaktan uzak duranlar üzerinde etkili oldu. Bu oportünist yaklaşım, «Şimdi Barış»⁽¹⁵⁾ hareketinin ilk aşamalarında hareketin yönetiminde bekle gör tutumunun ağır basmasından kaynaklanıyordu. Fakat gösteriden sonra hareketin liderleri konumlarını bir kez daha gözden geçirmek zorunda kaldılar ve 3 Temmuzda «bu tür savaşa karşı» belgisiyle büyük bir gösterinin çağrısını yaptılar. Bu kez gösteriye 100 binin üzerinde insan katıldı. Siviller, farklı sosyal kesimlerden gençler, subaylar ve askerler katıldı.

Saldırı savaşına karşı halkın yığınsal savaşımları, İsrail'de yeni bir gelişmedir. Yıllardır ilk kez ülkemizde rejimin serüvenci politikasına karşı büyük bir muhalefet hareketi biçimleniyor. Hem sivilleri, hem de askerleri kapsıyor. 1956 ve 1967'de ise bizim partimiz saldırıya son verilmesini isteyen tek politik güçtü. O zamanlar biz tümüyle yalıtılmıştık. Çünkü siyonist liderler İsrail Komünist Partisi dışındaki tüm halk gruplarını ve politik partileri yanılmayı becermişlerdi.

Oysa bu kez çok önemli bir değişiklik oldu. Dahası, Lübnan katliamına karşı savaşımlar, işgalden çok önce başladı. Erkteki blok dışındaki hemen hemen tüm partiler Begin-Sharon hükümetinin sinsî planlarını onayladıklarını ortaya koydular.

Yine de savaş bir etmen durumuna gelince, İşçi Partisi'nin, onların Maarach'daki bağlaşıklarının liderleri de, öteki büyük siyonist partilerin liderleri de bu işgal hareketinin amaçlarını «yurtseverlik» adını verdikleri nedenden dolayı desteklediler. Onlar, tümüyle yalan bir argümanla, İsrail'in egemen bir devletin topraklarını yalnızca Filistinli savaşçıları İsrail'in kuzey sınırlarından 40 kilometre öteye gitmeye zorlayıp böylelikle Galilee yerleşim merkezlerinin kuşatılmasını önlemek argümanı ile «kanlı»larına izin verdiler.

Saldırıdaki suç ortaklığının sorumluluğu

Parlamentoda (Kneset) geçen yaz yapılan Lübnan savaşı üzerine tartışmalar, değişik partilerin gerçek tutumlarını ortaya koydu. Komünistlerin

(15) Ortadoğu sorununa barışçı bir çözüm getirilmesini savunan fakat zaman zaman tutarsızlıklar gösteren geniş tabanlı bir hareket. (Not. Red.)

baş rolü oynadıkları Barış ve Eşitlik için Demokratik Cephe bir güvensizlik öngesi verdi. Öteki partilerden 10 sayıav çekimser kaldılar. Daha kesin söylemek gerekirse, oylamaya katılmayı reddetiler, çünkü Likud'un çizgisini desteklemek istemiyorlardı.

İşçi Partisi sayıavları, faşizm yanlısı Tehia örgütünden Telem ⁽¹⁶⁾ partisinin sayıavlarına dek tümü, güvensizlik öngesinin karşısında ve hükümetin lehinde oy kullanarak erkteki koalisyona katıldılar. Böylelikle İşçi Partisi saldırıda suç ortaklığı sorumluluğunu üstlenmiş oldu, hem de Peres ve Yitzhak Rabin savaşı günlerinde hükümetin istediklerine bağılı kalarak ve erkteki blokun görüşlerini savunarak Begin-Sharon hükümetinin izinden yürüdüler.

Birleşik İşçi Partisi yönetimi, silahlı eylemi Lübnan toprakları üzerinde 40 kilometreye dek onaylamaya karar verdi. Bu, gerçekte, bir saldırı savaşının altına imza atmak demektir. Ne ki hem bu parti, hem de rastlantısal olarak 26 Hazirandaki savaşı karşıtı ilk gösteriye katılmayı reddeden öteki güçler, daha önce sözünü ettiğimiz 100 bin kişilik hükümete ve onun savaşı politikasına karşı ikinci büyük protesto gösterisine katıldılar (ki bu gösteriye katılanlar henüz saldırıya karşı ardıcıl bir kampanya yürütmeye ve İsrail ordusunun Lübnan'dan derhal ve koşulsuz geri çekilmesi istemine hazır değildiler).

Silahlı serüvenlere karşı hareket büyüyor. Savaşı karşıtı eylemler toplumsal katmanların geniş kesimlerini, farklı politik görüşe ve ideolojik inançlara sahip toplumsal kesimleri sarıyor. İşçi sınıfı, gençlik, öğrenci, kadın örgütleri, öğretim üyelerinin dernekleri ve benzerleri önemli bir rol oynuyorlar.

İsrail'in Arap nüfusu, silahlı saldırıya karşı savaşıma büyük katkılarda bulunuyor. Geçen 10 Temmuzda İsrail'deki Arap nüfusun liderleri Neza-reth'de, Yahudi demokratik barış yanlılarının da katıldıkları bir toplantı düzenlediler. Toplantıda, İsrail-Filistin barışı için İsrail'li Arapların arasında çalışmak üzere Lübnan Savaşına Karşı Komite kuruldu. Komitenin eylem programı, Ortadoğu'da hakça ve kalıcı bir barışın ancak 4 Haziran 1967'de geçerli olan sınırlar içerisinde, İsrail devletine komşu bir bağımsız Filistin devletinin kurulmasıyla sağlanabileceğini söylüyor. Lübnan'daki Savaşı Karşı Komite'nin, Yerel Arap Liderleri Başkanlarının ulusal Komitesi'nin ve Kuzey İsrail'deki Araplar'ın çağırısıyla Beyrut kırımını protesto eden bir genel grev gerçekleştirildi. Bu greve, işgal altındaki Arap toprakları nüfusu da katıldı.

Savunmasız sivillere karşı saldırganın ve işbirlikçilerinin yaptıkları soğuk kanlı kırım, İsrail'de savaşı karşıtı eylemlerin olağanüstü yükselmesine yol açtı. Ülkeyi baştan başa saran gösterilere binlerce kişi katıldı. Bunlar,

(16) Eski savunma bakanı M. Dayan'ın partisi. Şimdi parti kendini dağıttı ve «Likud» blokuna katıldı. (Not Red.)

İsrail ordusunun hunharca suçlarını kınadılar. Lübnan ve Filistin halklarına karşı saldırının durdurulmasını ve Begin-Sharon hükümetinin istifasını istediler. 25 Eylülde ülke tarihindeki en büyük savaş karşıtı gösteri, Tel-Aviv'de yapıldı. Gösteriye 400 bin kişi katıldı. Daha bir dizi etken, Lübnan'daki olayların sonucu olarak kamuoyunun ruh halinde bir değişikliğin olduğunu gösteriyor.

Ne ki, olgunlaşmakta olan durum tek yanlı ele alınmamalıdır. Ülkemiz tarihindeki, düşmanlıklar dönemindeki bu ilk güçlü savaş karşıtı hareketin güçlenmesinin yanı sıra, tümüyle farklı nitelikte başka gelişmeler de oluyor. İsrail ordusunun ağır zararlarına karşı, şovenist ve militarist eyilimler de güçleniyor. Erkteki blok ile uysal muhalefetten oluşan birlik «aşgari Araplarla azami toprak» yolundaki geleneksel belgiyi terketmeyi reddediyorlar. Begin ve Sharon hâlâ barış yanlılarının kendilerine söylediklerine bakmaksızın Filistin sorununa «kesin çözüm»ün askersel araçlarla sağlanabileceğine halk yığınlarını kandırmayı başarıyorlar. Şovenist fikirlerin baskısı, kendini, yöneticilerin anti-demokratik önlemlerini haklı gösterme, Lübnan savaşından sonra daha da zemin kazanan faşist tehlikeyi reddetme, hatta onlarla barışmak gibi eğilimlerde de ortaya koyuyor.

Gelişmenin bu yönde olmasında kendi politik alternatifini oluşturmaktan aciz olduklarını kantılayan İşçi Partisi liderlerinin büyük suçu vardır. *Birçok İsrail'li onları erkteki ilkeler ve görüşler açısından geniş bir yelpaze oluşturan blokun içinde, bu blok içinde kendilerine bir yer bulmakta güçlük çekmeyen Lidud'un hink deycileri olarak görüyor.* Bu partinin sosyal ve ekonomik sorunları ele alma konusunda hiçbir formülü yoktur. Bu partinin liderlerinden biri olan ve eski Rabin kabinesinin bakanlarından Gad Yacobi, yalnızca askersel politik alanda değil, ekonomik alanda da olağanüstü durum ilan edilmesini önerdi.

Başka bir deyişle, Likud ile İşçi Partisi yönetimlerinin gerek iç gerekse dış politika konularında özde görüşlerinde hiçbir fark yoktur. Her iki parti de ABD emperyalizminin sivri ucu Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist topluluğa, dünyanın her yerindeki ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerine, Ortadoğu'da ve öteki bölgelerde tüm bağımsızlık ve ilerleme savaşçılarına yönelik dünya çapında stratejisini hararetle destekliyor.

Saldırı politikasına karşı birleşelim

Bu durumda günümüzdeki resmi politikanın sürdürülmesi, Begin-Sharon takımının erkte kalması ve Maarach liderliğinin bunlara hizmet etmesinin yol açtığı İsrail'e yönelik büyük tehlikeleri kavrayan herkesin işbirliği yapması ve birlik için çalışması çok önemlidir. Daha önce belirttiğim gibi, birlik yolunda kimi ilerlemeler kaydedilmesine karşın, bu hâlâ uygun hedeflerden ve istikrardan yoksundur. Begin hükümetinin saldırgan politika-

sına hiçbir eğilimi olmayan birçok kişinin düşüncelerinde hâlâ anti-komünist görüşler ve Sovyetler Birliği'nin barış politikasına yönelik önyargılar bulunuyor.

Bu bağlamda, şunu vurgulamak isterim: İsrail'i komünistlerin, Filistin Arap halkının, Ortadoğu'da ve dünyada kalıcı bir barışın çıkarlarıyla üstüste binen İsrail halkının çıkarlarından başka hiçbir çıkarı yoktur.

İsrail Komünist Partisi, çıkmaza götüren anti-Sovyet çarpıtmaların sergilenmesine büyük önem veriyor. Sovyet dış politikası, bölgemiz halkları da içinde, tüm halkların özelemlerini dile getiren bir barış politikasıdır. Sovyetler Birliği'nin saldırıya karşı, Lübnan topraklarındaki kırım kampanyasına karşı kararlı bir tutum alması ve FKÖ önderliğindeki Filistinlilere ve Lübnan yurtseverlerine her türlü desteği genişletmesi çok mantıktır. Bu tutum, İsrail'in ya da İsrail halkının hiçbir şekilde zararına değildir. Tam tersine, İsrail'lilerin yaşamsal çıkarları en az Filistinlilerin çıkarları kadar, siyonist liderlerin saldırı ve işgal politikasının kınanmasında ve her iki halk için iki devletin varılması temelinde kurulacak hakça bir Filistin-İsrail barışındadır.

Lübnan'ın işgalinin bölgede ve yeryüzünde barışa yönelik tehlikeli sonuçlarına işaret eden Sovyetler Birliği, saldırganın canice eylemlerinin İsrail'e ve İsrail halkına yönelik bir çıkmazla son bulacağı uyarısını da yaptı. Bu, akıllı davranmaya, Filistin Arap halkının varlığına son vererek ülkemizin geleceğinin ve güvenliğinin yalnızca Amerikan kılıcıyla güvenlik altına alınabileceğini sanan gericilerin düşlerinin reddedilmesi için bir çağrıdır.

Sovyetler Birliği'nin saldırganın önünde diz çökmeyi reddeden ve Ortadoğu'ya hakça bir çözüm arayanlara nasıl yardım ettiğine ve yardım etmeyi sürdüreceğine ilişkin Sovyet Devlet başkanı Leonid Brejnev'in sözleri, tarihin derslerini unutan ABD'ye ve İsrail'in şahinlerine ciddi bir uyarıdır. Ülkemizdeki aklıbaşında olan herkesin kanlı çatışmalar ve savaşların kısır döngüsünü kırabilmek ve böylece her biri kendi ülkesinde ve kendi egemen devletinde İsrail ve Filistin halklarının güvenlik içinde yanyana yaşayabilmelerini sağlayabilmek için, ülkemiz İsrail'in gerçekten bağımsız, barışsever ve demokratik olmasını sağlamak için yoğun bir biçimde düşünmesi gerektiğine inanıyoruz.

Sovyetler Birliği'nin soylu amaçlarının yeni bir göstergesi, Leonid Brejnev'in açıkladığı altı maddelik programı. (17) Bu program, İsrail halkının, Filistin halkının ve öteki Arap halklarının yasal ulusal çıkarlarına uygun düşüyor ve tehlikeli Ortadoğu bunalımından çıkış yolu gösteriyor. Bu yapıcı program, tüm iyi niyetli insanların Lübnan'da kan dökülmesine son vermek için, Filistin sorununa hakça bir çözüm getirilmesi için ve Ortadoğu'da kalıcı ve kabul edilebilir bir barışın kurulması için isteklerini dile getiriyor. Çatışmanın temel yanlarına hiçbir çözüm getirmeyen «Rea-

gan planı»nın tersine, Sovyet girişimi, barışa ulaşabilmek için güvenilir bir temel, her iki taraf için de güvenlik, bağımsızlık ve egemenliğin garanti altına alınmasını sağlıyor.

İsrail Komünist Partisi, ülkenin barış güçlerine, adalet ilkesi temeli üzerinde İsrail'lilerle Filistinliler arasında bir barışın sağlanmasını isteyen herkesi, Tel Aviv'in resmen Sovyet barış programını desteklemesini istemeye ve Ortadoğu konusunda İsrail'in, FKO'nun, Sovyetler Birliği'nin, ABD'nin ve tüm ilgili devletlerin katılacakları bir uluslararası konferansın çağrılmasında ısrar etmeye çağırıyor.

Günümüz İsrail'inde hükümet politikasından ayrı düşünenlerin birçoğunu hareketlendiren, temel ahlaksal endişeler ve ilkeler değildir. Bunlar yayılmacılık fikirlerinin ve hegemonya isteklerinin gerçekçiliğinden kuşku duyuyorlar. Ayrıca, bunlar arasında uzun erimde, İsrail egemen çevrelerinin politikasının bir Ortadoğu ülkesi olarak İsrail için felaket getirmesinden korkanlar da var. Kimileri, ABD'ye mutlak bağımlılıktan yakınıyorlar.

Biz komünistler, İsrail'in siyonist yöneticilerinin politikasını pragmatik açıdan reddetmiyoruz. Biz saldırganlığın, işgalciliğin ve emperyalist savaş kışkırtıcılarıyla sıkı ilişkilerin ilkeli, ideolojik, politik ve moral karşılarız. Biz her zaman tüm halkların haklarının ardıcıl savunucusu olduk ve bölgede ve dünyada barışı savunduk. Çünkü biz, komünizmin yüce insancıl ülkülerini kılavuz ediniyoruz. Çünkü bizi Marks, Engels ve Lenin'in temellerini attıkları bilimsel sosyalizmin teorisi esinlendiriyor. Partimiz, bugün olduğu gibi, her zaman siyonizmin ulusal hoşgörüsüzlüğüne ve milliyetçiliğin her türlü ortaya çıkış biçimine vargücüyle karşı çıkacaktır. Aynı zamanda biz, saldırıya karşı savaşımın çıkarı için, kalıcı ve hakça bir barış için, görüşleri ve yönelişi ne olursa olsun, her türlü politik örgütle ve kişilerle işbirliğine hazırız.

★

Lübnan savaşının ateşleri hâlâ küllenmedi. Ne de saldırının ve yeni yayılmaların yeni raundları tehlikesi geçti. Biz komünistler, İsrail'in öteki yurttaşları gibi, büyük bir tarihsel sorumluluğa sahibiz. Tarih, günümüzle sınırlı değildir. Bu konuda, iyi bilinen bir deyiş vardır: «Son gülen iyi güler» derler. Tersine çevirirsek, «Son ağlayan, çok ağlar».

Dünya, birçok kez «kesin çözüm» adına öteki halkları yok etmek isteyenleri bekleyen sona tanık oldu. Biz komünistler, bu barbarlığı kınıyoruz. Biz başkalarının göz yaşı dökmesini değil, iki kardeş halk olan Filistinliler ve İsrail'liler de içinde, herkese mutlu bir gelecek diliyoruz. Bu nedenle de İsrail kamuoyunda ve resmi politikasında köklü değişiklikler için savaşıyoruz.

(17) Bak: «Pravda», 16 Eylül 1982.

Batı Avrupa nereye gidiyor?

Politik yorum

Bölgesel nitelikteki politik yorumlar ⁽¹⁾ serisini sürdürüyoruz ve Batı Avrupa'ya ilişkin bir yorum yayınlıyoruz. Bu bölgedeki durum, yalnız Eski Dünya için değil, tüm gezegenimiz için de birincil önemdedir. Uluslararası sorunların ve en başta savaş ve barış sorununun en önemli düğüm noktaları burada, Avrupa anakarasında yoğunlaşmaktadır, çağdaş toplumsal gelişmenin, sosyal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm savaşımının birçok temel sorunları burada, kapitalizmin kalelerinde özellikle sert bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Derginin endüstrileşmiş kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşıyla ilgili komisyonunca hazırlanan aşağıdaki yorum, Batı Avrupa devletlerinin dış ve iç politikasının, onların toplumsal-politik yaşamının son zamanlardaki olaylarla bağıntı içinde olan kimi güncel yönlerine değinmektedir.

Atlantizm boyunduruğu

Kapitalizm dünyasının en büyük yedi devleti olan Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, FAC, İtalya, Kanada ve Japonya yöneticilerinin bu yılın Haziran ayı başında yapılan Versaille toplantısı, dünya emperyalizminin başlıca merkezleri arasındaki ilişkilerin gelişmesinde önemli bir aşama oldu. Onun birçok çizgisi gösteriş niteliği taşıyor ve bazen de bu toplantıya katılanların görüş birliği ve beraberliğini sergilemeyi amaçlayan bir temsili andırıyordu. Versaille'de kabul edilen Açıklamanın tüm belirsizliğine, onun değişik, bazen birbirine karşıt yorumlamalara elveren lastikli saptamalarına karşın, bu toplantının sonuçları gelişmiş kapitalist endüstri devletlerinde egemen çevrelerin çözmek zorunda kaldıkları ekonomik ve politik sorunların karakteri, aralarındaki başlıca uyuştukları ve uyuşmadıkları noktalar, onların gelecekte yönelmek niyetinde oldukları doğrultu ve yollar konusunu aydınlattı.

Avrupa komünistlerinin daha 1980'de belirttikleri üzere uluslararası ilişkilerin gelişmesini «soğuk savaş» yatağına geri çevirmek, dünyadaki durumu gerginleştirmek için çabalayan en gerici ve saldırgan emperyalist güçler, söz konusu devletlerin rotası üzerinde giderek daha büyük etki yapıyor. ⁽²⁾ Eğer, örneğin bu tipten toplantıların ilki olan ve yedi yıl

(1) Bak: 80'li yılların başında Afrika, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 9, 1981; Latin Amerika 80'li yıllara çetin koşullar içinde giriyor. «BSS», sayı 3, 1982.

(2) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları». Sayı 6, 1980, s. 3.

önce yapılan Rambeuille (Fransa) toplantısının Açıklamasını Versaille Açıklaması ile kıyaslırsak, uluslararası yaşamla ilgili bir sıra en önemli sorunlarda özlü gelişmeler, farklar göze çarpıyor. Nitekim, 1975 Açıklamasında, onu hazırlayanların, «toplumsal ve politik sistemlerine bakmaksızın . . . tüm devletler arasında daha sıkı uluslararası işbirliği (altını biz çizdik) ve yapıcı diyalog uğrunda çabalarını aktifleştirme» (3) kararlılığı ile dolup taşıkları belirtiliyordu. Şimdi ise Versaille toplantısına katılanlar» güvenlik düşüncelerinin (4) dikte ettiği sınırlamaların yaşama geçirilmesi için «ulusal önlemler alınması» gereğini vurguladılar. Vurgunun değiştiği açıkça görülüyor.

İç ekonomik politika alanında «yediler»in yöneticileri, bu ülkelerde varolan toplumsal sistemin sosyal-politik istikrarı için, kendi kanılarına göre çözümlenici önemde olan sorunların çerçevesini çizdiler. Örneğin, FAC Başkanı H. Schmidt'in belirttiği üzere, eğer kapitalist dünya OECD (5) ülkelerinde gelecek yıl için öngörülen işsiz sayısının 31 milyona yükselmesini önlemeyi başaramazsa, o zaman kimi öteki sorunlar, hatta «roketlerle silahlanma» gibi sorunlar bile «ikinci derecede» sorunlar durumuna gelecektir. Gerçekten de, sosyalist devletlere karşı yönelik hiçbir askersel ve başka önlem, kapitalist toplumun iç sosyal istikrarsızlığını gideremez. Versaille toplantısına katılanların hazırladıkları Açıklamada «bizim ortak demokratik (siz kapitalist okuyun-Yaz.) değerlerimize güveni destekleme ,sistemini' tam istihdamın, fiyatlarda sabitliğin ve ekonomik büyümede dengenin sağlanması» (6) gibi ödevlerin çözümüyle bağlamaları bir rastlantı değildir.

Önde gelen kapitalist devletler için bu sorunlar olağanüstü bir sertlik kazanmıştır. İşsizlik çığ gibi büyüyor. Enflasyon önlenmez bir felaket durumunu koruyor. Ekonomide ya gerileme ya da durgunluk var. OECD kurmaylığında 70'li yılların sonları için, Rambouille toplantısından hemen sonra hazırlanan «ekonomik gelişme senaryosu» hiç te gerçeklere uygun çıkmadı. Örgüt üyesi ülkelerde gayri safi milli hasılanın yılda % 5,5 oranında artacağını öngören bu «senaryo»yu hazırlayanların tahminleri, aşıktır ki, kum üzerine kurulmuştu.

Bu koşullarda Versaille'de biraraya gelen devlet adamları, sıkışıp kalan üretim makinesini itip kımıldatmak ve bunalımın bataklığından kurtulmak için araç bulmayı denediler.

Ve işte bu konuda, toplantıya katılanların görüşleri açık bir farklılık gösterdi. İngiliz «The Guardian» gazetesinin yazdığı gibi, belki yedilider, dünya ekonomisini düzene sokmak için ortak strateji gereği konusunda

(3) «Keesing's contemporary archives», Vol., XXII, 9 Ocak 1976, s. 27502.

(4) «Le Monde», 8 Haziran 1982.

(5) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. Çoğunluğunu Batı Avrupa ülkelerinin oluşturduğu 24 ülkeyi birleştiriyor.

(6) «Le Monde», 8 Haziran 1982.

görüş birliği içindeydi. Ama onlar, bu stratejinin ne olması gerektiği konusunda anlaşmaya varamadılar». (7) Toplantının sonuçları, kapitalist devletleri birbirinden ayıran derin çelişkileri olduğu gibi, onların yöneticilerinin ve aynı ölçüde burjuva bilim adamlarının nefesi tıkanan ekonominin illetlerini altetmeyi sağlayacak bir reçete önermedeki acizliğini de yansıttı. Amerika Birleşik Devletleri'nden ciddi bir şekilde hesap soruldu. Toplantıya katılan Batı Avrupa temsilcileri okyanus ötesindeki ortağını, bu ülkelerin ekonomik konumlarını sistematik olarak torpillemek, bencil bir rota izlemekle suçladılar. ABD'nin uyguladığı mali politikayla Avrupa ekonomisine ağır darbeler vurduğunu belirttiler. Doların yüksek kuru ve Amerikan bankalarında borç faizlerinin yüksek düzeyi, öteki kapitalist ülkelerin iç pazarından dövizin çıkışına, kredilerin pahalılaşmasına ve sermaye yatırımlarının azalmasına yolaçıp üretimde duraklamaya ve işsizliğin artmasına neden olarak (yaz sonunda faiz haddinin biraz düşmesi genel tabloyu değiştirmede), söz konusu ülkeler için yıkıcı sonuçlar veriyor.

«Serbest ticaret» belgisiyle ortaya çıkan Amerika Birleşik Devletleri pratikte Avrupa mallarının Amerikan pazarına girmesinin önüne engeller dikiyor. Versaille toplantısından ve «koruyucu önlemler alınması istemlerine karşı koyma» yükümlülüğünün resmen ilân edilmesinden hemen sonra Washington, Avrupa ihracatçılarına güçlüce vuran bir sıra sınırlamalar getirdi. İş oraya vardı ki, Fransa Devlet Başkanı F. Mitterrand Amerika Birleşik Devletleri'ni «giderek daha büyük ölçüde Batı Avrupa'yı bunalımın burgacına çekmeye yönelik bir uluslararası politika» (8) uygulamakla suçladı.

Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'nun Lüksemburg toplantısına (Haziran 1982) katılanlar, bu sınırlamalarla ilgili Ortak Açıklama'larında, söz konusunun yalıt adımlar değil, Reagan yönetiminin yürüttüğü geniş çapta bir saldırı olduğunu vurguladılar ve bu politikayı «gerçek ekonomikavaş» (9) olarak nitelediler.

Bu gelişmeler fonunda, ABD'nin bağlaşıklarının sosyalist ülkeler topluluğuyla ticaretlerini engellemek amacıyla Washington'un aldığı önlemler, onun bağlaşıkları için özellikle acılı oldu. Washington yönetimi, Versaille toplantısı sırasında olduğu gibi, toplantıdan sonra da, bu ekonomik bağların temellerini çökertmek, Avrupa'nın iki kesimi arasındaki mal alışverişini sağlayan kanalların elden geldiğince daha çoğunu tıkamak için çok büyük çabalar harcadı. Sibiry-a-Batı Avrupa gaz boru hattının kuruluşunu zorlaştırma denemesi, bu politikanın doruk noktası oldu.

Gaz boru hattı için Amerikan lisansı ile üretilen donatımın sağlan-

(7) «The Guardian», 7 Haziran 1982.

(8) «Le Monde», 24 Haziran 1982.

(9) «Le Monde», 24 Haziran 1982.

masını yasaklayan ve bu «yüzyılın anlaşması»nın imzalanmasına ta baştan karşı çıkan Beyaz Saray, tüm Avrupa devletlerinin ekonomik işbirliği tekerleğine çomak sokuyor. Birçok yorumcu, Reagan yönetiminin kararının iç yüzünü açıklarken, Kuzey Amerika petrol, gaz ve kömür şirketlerinin Avrupa pazarına sızmak için daha elverişli koşullar yaratmada çıkarları olduğunu vurguluyorlardı. ⁽¹⁰⁾ Ama burada başka, daha derin nedenler vardır.

Sosyalist devletlerle ekonomik ilişkilerini genişletmeleri, Amerika Birleşik Devletleri'nin Batı Avrupalı rakiplerinin konumlarının güçlenmesine yardım ediyor. Bu nedenle, Batı Avrupa devletlerinin EYK üyesi ülkelerle 80'li yılların başında 60 milyar dolara ulaşan ve bu ülkelerin ABD ile olan mal alış verişi toplamını 10 misli aşan ticareti Reagan hükümetinin gözünde diken oldu. Rakiplerine, en duyarlı alanda, enerji sağlama ⁽¹¹⁾ alanında darbe vurmakla Washington, onların enerji elde etme kanallarını çeşitlendirmelerinin önüne geçmek ve Amerikan kontrolünde bulunan kaynaklara bağımlılıklarını zayıflatma olanaklarını yoketmek istiyor. Bu manevralar, Batı Avrupa devletlerinde öfke uyandırdı ve bu ülkelerin hükümetleri şimdiye kadar görülmemiş bir görüş birliğiyle ABD'nin diktasını reddettiler.

Reagan yönetiminin, gaz boru hattının kurulmasının Batı Avrupa'yı «Moskova'ya bağımlı» kılacağı, «Sovyet tehdidi»nin artmasına yolaçaacağı vb. yolundaki bahaneleri ileri sürmesi, Beyaz Saray'daki bugünkü «ekip»e özgü ilkel anti-sovyetizmi yansıtanın yanısıra, aynı zamanda anti-sovyetizm edebiyatının, militarizm sarhoşluğunun Washington tarafından, bağlaşıkları zararına kendi çıkarlarını güvence altına almaya yönelik ard niyetli politikasını maskeleyerek nasıl kullanıldığını da gösteriyor.

Versaille toplantısından sonra Bonn'da yapılan devlet ve hükümet başkanları düzeyindeki NATO Konseyi dönem toplantısı, bir bakıma Versaille'nin askersel alandaki devamı oldu. Bonn toplantısına katılanlar, silahlanma yarışının kamçılanmasına yolaçan yeni önlemleri saptadılar. Onlar, konvansiyonel silahlı kuvvetlerini büyük ölçüde güçlendirme niyetlerini ilan edip ABD'nin stratejik silahlar ve orta menzilli füzelerle ilgili konumunu desteklediler (Yunanistan koşullu olarak). NATO kurulalıdan bu yana ilk kez olarak, bu blokun eylem alanının Batı Avrupa ve Kuzey Atlantik'in sınırları dışına yayılması olasılığından resmen söz edildi.

⁽¹⁰⁾ ABD, örneğin, kömür dışsattımını artırma yoluyla 2.000 yılına dek dış ticaret gelirlerini 14 milyar dolar tutarında artırmayı hesaplıyor. (Bak: «Business Week», 9 Kasım 1981.)

⁽¹¹⁾ Batı Avrupa'nın enerji sağlama konusundaki durumu daha kötüdür: 70'li yılların ortalarında AET ülkeleri her çeşit enerji gereksinimlerinin $\frac{9}{10}$ 61'ini dışalım yoluyla karşılarken ABD'de bu oran ancak $\frac{9}{10}$ 19 idi.

Washington yöneticilerinin hesapları, her şeyden önce askersel-stratejik karakter taşıyor. Bu hesap ve eylemlerle, onların kanısına göre olası nükleer çatışmayı, kendi topraklarını karşı darbenin dışında tutup, Batı Avrupalıları bu darbenin altına sokabilecek biçimde «sınırlandırma» düşüncesi açıkça görülüyor. Nitekim Reagan «sınırlı» nükleer savaşın olası alanı olarak Avrupa'yı görüyor. «İlk nükleer darbe» tezine tamamiyle uygun bir biçimde, Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi, böylesi düşüncelerin gerçekleşmesi için maddesel temelin yaratılmasına yardım etmeye yöneliktir.

Bu roketler, yerleştirilecekleri ülkeler için ölüm tehlikesi getirmektedir. Ama yalnız onlar için değil. Çünkü «sınırlı» nükleer savaş kaçınılmazlıkla genel bir nükleer savaşa yolaçacaktır. Alman Komünist Partisi ile ABD Komünist Partisi'nin Bonn'daki NATO toplantısı eşliğinde yayınladıkları Ortak Açıklama'da vurgulandığı gibi, «ABD emperyalizmi, ilk nükleer darbe'ye yönelik çılgınca stratejisiyle, ki Batı Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer silahların yerleştirilmesi de bu stratejinin amaçları doğrultusunda, dünyayı termo-nükleer bir felâketle tehdit etmektedir.» (12)

Şöyle ki, Washington Batı Avrupa burjuvazisinin sınıfsal duygularını ve sosyalizme karşı kinini kullanarak, emperyalizmin iç çelişkilerini kendi yararına daha kolay çözebilmek, bağlaşıklarının zararına kendi çıkarlarını sağlamayı güvence altına almak, onları kendi global politikasının hatları içinde daha güvenilir biçimde tutabilmek için, bağlaşıklarının boğazındaki atlantizm ipliğini daha da sıkmak istiyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin böylesi bir «himaye»si Batı Avrupa ülkeleri için iç düzensizlikleri derinleştiren, bunalımın sonuçlarını ağırlaştırıran ve giderek daha pahalıya malolan ağır bir yük olmakla kalmıyor, aynı zamanda nükleer bir yangının merkezi durumuna gelme gibi dolaysız bir tehlikeyi de içinde taşıyor. Geniş kamuoyunun bu gerçeklerin bilincine varması Avrupa anakarasındaki durumun gelişmesinde önemli bir unsur oluyor.

Ortak kazanım

NATO ülkelerinin liderleri FAC Federal Başbakanlık binasında yeni askersel planları görüştüğü sıralarda Ren nehrinin öteki kıyısında 400 bin kişi toplanmış, «Ayağa kalkın! Barışı savunun», «Silahlanma yarışına son!», «Roket değil, iş!», «Perchinglere», «kanatlı roketlere hayır!», «Avrupa'da atomsuz bölge için!» belgileriyle, FAC tarihinin en büyük gösterisini yapıyordu. Bonn gösterisinden önce barışı savunmak üzere, tüm ülkeyi saran gösteri, yürüyüş, ve mitingler yapılmıştı. En geniş halk katmanlarının savaş düşmanı tutumunun önceleri görülmemiş ölçülere

(12) «Unsere Zeit», 2 Haziran 1982; «Daily World», 4 Haziran 1982.

varan bu boyutları, yığınların toplumsal bilincinde ve politik aktifliğindeki gelişmenin derinliğini yansıtıyordu.

FAC'ni yerinden oynatan bu çıkışlar Batı Avrupa'nın öteki ülkelerinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çok sayıda yürüyüşlerle kaynaştı. Bu hareketin yığınsallığı dikkati çekiyor: Amsterdam'da yarım milyon, Londra'da çeyrek milyon, Paris'te bir o kadar, Roma'da üçyüz bin, Brüksel'de ikiyüz bin, Batı Berlin'de yüz bin ... yürüyüşçü. Onbinlerce ve yüzbinlerce insan öteki Batı Avrupa kentlerinde savaş düşmanı belgilerle sokağa çıkıyor. Barış, silahsızlanma ve görüşmeler istem ve çağrılarında milyonlar katılıyor. Yalnız FAC'ndeki Krefeld çağrısına üç milyon dolayında insan imza verdi.

Bu hareketin dikkati çeken çizgilerinden biri, önceleri aktif politik eylemlerden uzak duran ve hatta «savunmayı güçlendirme» gereğine ilişkin resmi tezleri destekleyen halk katmanlarının da katılması oldu. Kültür adamları, doktorlar, öğretmenler savaş tehlikesine karşı savaşıma giderek daha büyük bir kararlılıkla katılıyor. Sendikalar, kadın ve gençlik örgütleri, kilise çevreleri, çevreyi koruma yarıllarının kuruluşları, belediyeler ⁽¹³⁾ bu harekette yer alıyor. Eskilerin yanısıra, yakın bir zamana kadar varolmayan ve insanları savaş tehlikesi karşısında harekete geçirmeyi önlerine tek amaç olarak koyan yeni kamu örgütleri hızla kuruluyor ve güçleniyor.

Savaş karşıtı hareketin önemli özelliklerinden biri şudur ki, yumuşama, silahsızlanma ve barışçı işbirliğinin yandaşlarıyla düşmanları arasındaki bölüm çizgisi bugün, burjuva ve sosyal-demokrat partilerin, değişik nitelikteki toplumsal güç ve örgütlerin perimetrinden değil, bunların içinden geçiyor, coşkulu tartışmalara, görüşlerin çatışmasına ve dış politika konularında büyük görüş ayrılıklarına neden oluyor. Sosyalist Enternasyonal üyesi birçok parti Reagan'ın çatışma politikasına yönelik eleştirilerle ortaya çıktı. Sosyalist Enternasyonal'in silahsızlanma konusunda oluşturduğu Danışma Kurulu delegasyonu Washington ve Moskova gezilerinden sonra, Beyaz Saray'dan farklı olarak Kremlin'in önceleri olduğu gibi, görüşmeler ve yumuşama çizgisine bağlı olduğu sonucuna vardı. Ünlü toplum adamlarından sosyal demokrat O. Palme'nin başında bulunduğu bağımsız Silahsızlanma Komisyonu da benzer saptamada bulundu. Diyebiliriz ki, Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluğun Avrupa anakarasında barış ve istikrar uğrundaki savaşıma olumlu katkılarda bulunduğuunun sosyal-demokratlarca kabul edildiğini gösteren kanıtlar ortadadır.

Gericici ve militarist çevrelerin savaş karşıtı hareketin etkisini nötralize etmek veya en azından zayıflatmak için aldığı ivedi önlemler, bu hare-

(13) Büyük Britanya'da, örneğin, Büyük Londra ve Manchester belediyeleri ve Galler'deki tüm belediyeler de içinde, 200 dolayında yerel yönetim organı kendi topraklarını «atomsuz bölge» ilân etti.

ketin Batı Avrupa'da ne derecede güçlendiğini gösteriyor. Önceleri barışı savunmaya yönelik çıkışlar adeta görmezlikten gelinmek istenirken, bugün bu olanaksızdır. Nisan 1982'de Avrupa Parlamentosu'ndaki sağcı partilerin temsilcileri, başında NATO'nun ünlü kişilerinden gerici Von Hassel'in bulunduğu «Avrupa'da büyüyen barış hareketiyle savaşım enstitüsü» adlı özel bir kurul oluşturdular. Savaş karşıtı hareketin örgütleyicileri NATO yanlısı basında sert saldırılara uğruyorlar. Onlar «komünistlerin» veya «Moskova'nın elinde birer araç» olarak tanımlanmak isteniyor.

Böylesi saçma iddialar ile komünistlerden çok uzakta bulunan kişi ve güçler bile alay ediyor. Büyük Britanya İşçi Partisi'nin Başkan Reagan'a gönderdiği 8 Haziran 1982 günlü mektupta, belirtildiği üzere örneğin, ABD'nin politikasında birçok unsurlar «Avrupa'da Amerika Birleşik Devletleri'ne olan güvende bir bunalım belirmesine neden oldu ... Barış hareketindeki önemli büyüme, Avrupa halklarının giderek artan endişesinin göstergelerinden biri olarak beliriyor. Bay Başkan, size şunu söyleyebiliriz ki, Amerika'nın kimi açıklamalarına karşın, bu barış hareketini «komünistler telkin etmemiştir ... » (14)

Kuşkusuz, öteki anakaralarda olduğu gibi Avrupa komünistleri de barışın savunulmasına önemli katkıda bulunuyorlar. Emekçilerin yaşamsal çıkarları açısından hareket eden komünistler, ilerici güçlerin saflarında ardıcıl savaşım yürütüyor, bu güçlerin birliğini sağlamak, bunları bölme, birbiriyle karşı karşıya getirme denemelerini önlemek için çalışıyorlar. Avrupa komünistleri uzun yıllar boyu ve çoğu kez çok zor koşullarda barış ve halklar arasında dostluk ülkülerini savunagelmışlerdir. Bundan iki yıl önce Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Paris Toplantısına katılanlar bu anakaranın halklarına «Barış ve silahsızlanma için» bir çağrıyla seslendiler. Çağrıda şöyle deniyordu: «Biz, barıştan yana tüm güçlerin bu amaçlar uğrunda birleşmesini istiyoruz. Milliyetimiz, yaşam biçimimiz ne olursa olsun, hangi inanca sahip olursak olalım, herkese, komünistlere, sosyalistlere, sosyal-demokratlara, hristiyanlara, başka dinlere bağlı olanlara sesleniyoruz: «Barış, hepimizin ortak kazanımıdır!» ...

İyi niyetli tüm insanlar, her ülkede ve tüm Avrupa'da hep birlikte hareket edelim.» (15)

Bu çağrı bugün özellikle güçlü yankı buluyor, önem kazanıyor. Avrupa komünistlerinin yükselttiği ülküler, halkların öz çıkarlarını yansıtır, günümüzün yaşamsal önemdeki sorununa değiniyor. Savaşa karşı yığınsal çıkışlardaki yükseliş çağdaş toplumsal gelişmenin nesnel koşullarından kaynaklanmıştır ve şu olgularla bağıntılıdır: Birincisi, halkların yaşamında dış politika sorunlarının, en başta savaş ve barış sorunlarının

(14) Basında yayınlanan metne göre.

(15) «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 6, 1980, sayfa 4.

öneminin hızla artmasıyla; ikincisi, Amerikan emperyalizmin dış politika-
sının serüveni ve son derece tehlikeli karakterinin giderek daha geniş
halk katmanlarıncı kavranmakta olmasıyla; ve üçüncüsü, bu politikayı
maskeleyen «Sovyet tehdidi» efsanesinin yıpranmasıyla. Tüm kesinliğiyle
ve bütün gözle görülür somutluğu ile halkların karşısına dikilen «Sovyet
tehdidi» değil, Amerika Birleşik Devletleri militarizmi ve gericiliğinden
gelen tehdittir.

FAC'nde barış eylemlerine katılanların saflarındaki görülmemiş büyü-
menin nedenleri üzerinde duran «Der Spiegel» dergisi şunları yazıyor:
«Onların tümünü korkutan şu olgudur ki (Batı, y a z.) Avrupa'da 6.000
nükleer başlık bulunmaktadır ve üstelik bunların çoğu Federal Almanya'-
dadır; eğer herşey Schmidt ve Reagan'ın istediği gibi olursa, 1983
sonbaharında FAC'ne daha orta menzilli 108 «Perching-2» roketi ile 96
kanatlı roket yerleştirilecek; böylece iki Alman devletinin toprakları olası
nükleer üçüncü dünya savaşı arenasına dönüşüyor. Bir bütün olarak ele
alındığında bunlar, bugün giderek daha fazla insanı herhangi bir başka
politik sorundan çok düşündürüyor». (16)

Bu sürecin Batı Avrupa ülkelerindeki politik yaşam üzerinde etkisi
giderek daha hissedilir oluyor. Bu ülkelerden çoğunun ABD ile bağla-
şıklık bağları içinde olmasına, silahlanma yarışına katılmasına ve Atlan-
tik stratejisinin uygulanmasına katılmasına karşın, yine de dünya sorun-
larının, özellikle silahsızlanma ve yumuşama sorunlarının çözümüne
yaklaşımında belirli farklılıklar açıkça göze çarpıyor. Kamuoyunun ağır
baskısını üzerinde duyan çoğu Batı Avrupa devletleri egemen çevreleri
sosyalist ülkelerle görüşmelere, yumuşama ve barışçıl işbirliği ortamının
korunmasına yardımcı olan adımlara, bugünkü Beyaz Saray yönetimin-
den daha büyük bir rahatlıkla yanaşıyorlar. Sovyetler Birliği'nin, tüm sos-
yalist topluluğun ardıcıl ve yapıcı barış politikasının yanısıra savaş kar-
şıtı hareketin etkisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin birbuçuk yıla yakın
bir zamandır yanaşmak istemediği stratejik silahların sınırlandırılması
ve azaltılması konusunda olduğu gibi, Avrupa'da nükleer silahların sınır-
landırılması konusundaki görüşme masasına oturmasının sağlanmasında
rol oynadı.

Savaş karşıtı çıkışlar birçok Batı Avrupa ülkesinde güçlerin yer alımını
da etkilemeye başlıyor. Seçmenlerin şu veya bu partinin eylemlerini de-
ğerlendirmesinde, bu partilerin barışçıl yaşam koşulları yaratabilme,
askersel çatışmaya yer vermeme yeteneği giderek daha büyük önem
kazanıyor. Kuşkusuz, geniş yığınların bu amaca götüren gerçek yolların
bilincine varması karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir. Nihayet, savaşı
savunduğunu açıkça ilan etmeyi bugün hangi parti göze alabilir? Tümü
barışa bağlılığını ilân ediyor. Ve bu konuda acemi olan kişiler için şu

(16) «Der Spiegel», 5 Nisan 1982, s. 19.

veya bu politik oluşumun gerçek özünü kavramak, onların barış ve savaş konusundaki gerçek rotasını görmek bazen güç oluyor. Bu sorunların kamuoyunda geniş çapta tartışılması, yığınların bilincinin yükselmesine, politik düşünce biçimlerinde oluşan birçok klişelerin yıkılmasına yardım ediyor ve sonuç olarak daha önceleri, uzun yıllar boyu biriken geleneksel yeğleme ve saptamalar üzerinde etki yapıyor.

Şöyle ki, savaş ve barış sorunları etrafındaki savaşım güçler dengesini önemli ölçüde etkileyerek, bölge devletleri için yalnız dış değil, aynı zamanda iç sorunlarda da en önemli etken durumuna geldi. Bunun yanı sıra bu denge ve politik yaşamın genel tablosu, herşeyden önce derin sosyal süreçlerin etkisiyle oluşuyor, sınıfsal çelişkilerin karakterine ve sertliğine bağlı bulunuyor.

Sarkaç ne yana yönelecek?

Tekelci-devlet kapitalizmi, milyonların emeğiyle yaratılan dev üretim potansiyelini kullanmaktan aciz olduğunu giderek daha açık bir şekilde sergiliyor. Ekonomik sarsıntılar, salgın hastalık örneği en güçlü endüstrileşmiş kapitalist devletlerini sarsarak çok büyük insan yığınlarını etkiliyor. Bu ortamda toplumsal-politik yaşamda birbirine karşıt iki eğilim açık seçik belirliyor: Bir yanda, işçi sınıfının ve öteki geniş halk katmanlarının sosyal değişikliklerden, kapitalist bunalımın getirdiği güçlüklerden kurtulma eğilimi, öte yanda da, tekelci burjuvazinin bu değişikliklere izin vermeme veya bunlara varolan sistemin temellerine dokunmayacak bir yön verme çabası; tek sözle, «değişiklikler ne kadar çoksa, o kadar çok şey eskisi gibi kalsın» mantığı.

Bu iki eğilimin savaşımı, toplumsal yaşamın eksenini bir sola, bir sağa kaydırıp yer değiştirmesine neden oluyor, Batı Avrupa devletlerinde genel politik gelişmenin dinamiğini belirliyor.

80'li yılların başında sol demokratik güçler büyük başarılar elde ettiler. Fransa'da sosyalistlerin lideri F. Mitterrand komünistlerin desteğiyle Devlet Başkanı oldu (Mayıs 1981) ve Sosyalist Partisinin başarısıyla sonuçlanan Ulusal Meclis seçimlerinden hemen sonra, komünistlerin de katılımıyla, solcu güçlerin hükümeti kuruldu. Yunanistan'daki parlamento seçimlerini (Ekim 1981) Yunanistan Sosyalist Hareketi (PASOK) kazandı ve komünistler konumlarını güçlendirdi.

Bu iki ülkenin tarihinde yeralan yankıları çok uzaklarda duyulan sözkonusu dönüşümlerin önemini, en azından, Fransa'da sağcıların 23 yıllık egemenliğinin son bulmuş olması ve komünistlerin bir yüzyılın üçte biri kadar bir dönemden beri ilk kez hükümete katılmış olması, Yunanistan'da ise ülkenin tarihinde ilk kez (kısa araların dışında) sağcıların erkin dışın-

da kalmış olması gösteriyor Tutucu partilerin büyük sermaye yararına uyguladığı politika karşısında yığınların uzun bir zamandan beri biriken hoşnutsuzluğu, toplumsal bilincin önemli ölçüde değişmesine yolaçtı ve seçimlerin sonuçları bunun bir yansıması oldu. Bu gelişmenin ne kadar köklü ve süregelen olacağı, sol güçlerin ilan ettikleri amaçların ve seçimlerde verdikleri sözlerin yerine getirilmesinde sağlayabileceği sonuçlara bağlı olacaktır.

Zaman, şu yadsınmaz gerçeği inandırıcı bir biçimde sergiledi: Emekçilerin özlem ve gereksinimlerine yanıt veren, varlıklı sınıfların ayrıcalık ve önceliklerini sınırlayan bir politika uygulamaya yönelik her deneme bu sınıfların şiddetli direnciyle karşılaşılıyor, bunlar etkisiz hale getirilmedikçe olumlu sonuçlara ulaşmak son derece zordur. Örneğin Fransa'yı ele alalım.

Erke gelen yeni Fransız hükümeti, bir dizi ilerici reformlar gerçekleştirdi. Değişik türden aile yardımları ve dargelirli emekçiler kategorisine girenlerin ücretleri artırıldı, çalışma haftası kısaltıldı ve izin süreleri uzatıldı, emekçilerin işletmelerdeki hakları genişletildi; bir dizi büyük tekelci grubun ve bankanın ulusallaştırılması devlet sektörünü önemli ölçüde güçlendirdi; yönetimin desantralizasyonu, valiler kurumunun kaldırılması, yerel erk organlarının halklarını genişletti ve rolünü artırdı. Konut politikası, sağlık, eğitim ve kültür alanlarında önemli demokratik önlemler alındı.

Ancak birçok temel sorun çözülmüş değildir. Devlet başkanı seçimlerinden önce haftalık «L'Express» (17) dergisi kamuoyu yoklaması yaptı. Dergi, kamuoyu yoklamasına katılanlara Fransızları ilgilendiren 15 değişik sorunu önemi bakımından sıralamalarını önerdi. Görüşlerine başvurulananların ezici çoğunluğu, işsizliği birinci, enflasyonu ikinci ve sosyal eşitsizliği üçüncü sıraya koydular. Fransızlar için bu sorunlar, önceleri olduğu gibi bugün de, en yakıcıdır. İşsizlik 1,9 milyonu buluyor, enflasyon işçi ücretlerini yutmaya devam ediyor ve yılda yüzde 10'un üstünde bir düzeyde değişiyor; sosyal eşitsizlik konusunda, FKP'nin Haziran 1982'de yapılan ulusal konferansına sunulan belgede şöyle deniyor: «Sosyal eşitsizliğe gelince, görüldüğü gibi o, önemli biçimde bir azalma göstermemiştir. Çünkü, mali-spekülativ gelirler artmaya devam ediyor. (18)

Hükümetin ekonomiyi canlandırma, işsizliği azaltma ve enflasyonu düşürme çabaları hâlâ beklenen sonuçları vermiyor. Çünkü ekonomik gelişmenin ana kolları önceleri gibi tekelci burjuvazinin elinde bulunuyor. Tekelci burjuvazi de, kendi çıkarlarına dokunan her önlemi suya düşürmek için elden geleni yapıyor. Yukarıda sözü edilen belgede bu

(17) «L'Express», 31 Ocak 1981, s. 32.

(18) «L'Humanite», 21 Haziran 1982.

konuda şöyle deniyor: «Herşeyden önce büyük patronların ve ayrıcalıklı grupların tutumlarıyla ilgili karşılaştığımız güçlüklerle açıklık getirmek gerekiyor. Onlar yalnız ulusal ekonomiye ilişkin yükümlülüklerini gerçekleştirmekle kalmıyor, çoğu kez sosyal ekonomik ilerleme alanında başvurulan çabaları kasten sabote ediyorlar». (19)

Ekonomik alandaki sabotaj, sağcı partilerin parlamentoda, herşeyden önce senatoda ve danışma konseyindeki eylemleriyle birlikte yürütülüyor; bu eylemler, ilerici yasaların kabul edilmesini engellemeye yöneliktir. Sonuçta patronların ve muhalefetin amacı açıktır: Saptanan değişikliklerin gerçekleşmesini engellemek, sosyalistlerin ve komünistlerin «ekonomiyi yıktıklarını» kanıtlamak ve Fransızlarda hoşnutsuzluk yaratarak, ülkede solcu güçlerin dayanağını baltalamaktır.

Böylesi bir strateji sonuçsuz kalmıyor. Bu yılın Ocak ayında yapılan Ulusal Meclis kısmi seçimlerinde, Mart ayındaki yerel seçimlerde sağcı güçler belirli bir başarı elde ettiler. Şimdi onlar, gelecek yılın Mart ayında yapılacak olan yerel seçimlerde rövanş almaya hazırlanıyorlar.

Yunanistan'daki tutucu çevreler de, buna benzer yöntemlere başvuruyorlar. Ekonominin bazı kollarının ulusallaştırılması yönünde saptanan planı gözönünde bulundurarak, Yunanistan sanayiciler federasyonu hükümete gönderdiği açık mektupta, «ticaret ve endüstri alanında deneme» girişimlerine karşı uyardı. Ve bu baskı etkisini gösteriyor. Komünist Partisi'nin belirttiği gibi, hükümetin kimi demokratik önlemler almasına karşın, sermayenin gemlenmesi için hâlâ daha birşey yapılmadı ve halk henüz gerçek değişiklikler görmüyor. Yunanistan Komünist Partisi MK'nin Temmuz ayında yapılan Plenumu şunu belirtti: «Hükümetin YKP'ne karşı düşmanca tutumu, her türlü demokratik önlemin gerçekleşmesinde ve gericiliğin planlarına karşı koyulmasında önemli bir rol oynayan ilerici güçlerin cephesini zayıflatıyor». Plenumda daha sonra şu vurgulandı: «Gerçek değişikliklerin gerçekleşmesi için, -şu veya bu ölçüde değişiklik ve yığinsal halk hareketi uğrunda çaba harcayan tüm demokratik güçlere dayanan demokratik bir hükümet gerekiyor». (20)

Fransa'da ve Yunanistan'daki sağcı güçlerin herşeyden önce ekonomide kurdukları konumları kullanarak, karşı saldırıya geçme denemeleri, Batı Avrupa gericiliğinin ve onun ardında bulunan tekelci grupların, 70'li yılların ortasında anakaranın önemli bir kesiminin politik yaşamında ortaya çıkan «sola kayışı» durdurma çabalarıyla birleşiyor. En başta söz konusu olan Avrupa'nın güney ve güney-batısında yer alan devletler grubudur. Burada gelişme, Portekiz'de faşizmi alaşağı eden demokratik devrim, Yunanistan'da «kara albaylar» diktatörlüğünün, İspanya'da Franco rejiminin çöküşü gibi olaylarda yansımaktadır.

(19) «L'Humanite», 21 Haziran 1982.

(20) «Rizospastis», 11 Temmuz 1982 (Yunanca).

Sağcılarının karşı saldırıları değişik biçimlerde ve değişik yönlerden yürütülüyor. Portekiz'de gericiлик, Sosyalist Partisi yöneticileriyle bağlaşıklık kurarak, 1974 Nisan devrimi sonucu kabul edilen Anayasa'nın yasalara aykırı olarak yeniden gözden geçirilmesini başardı. Bu yılın Ağustos ayında parlamentodan geçirilen değişikliklerle (Devrim Konseyi'nin dağıtılması, devlet başkanının yetkilerinin sınırlandırılması, ordu kontrolünün hükümete verilmesi) memnun olmayan gericiлик, ulusallaştırma, toprak reformu, demokratik özgürlükler ve diğer tüm önemli devrimci kazanımları yoketmek istiyordu. Bu da, tam bir devlet darbesi olabilirdi.

İspanya'da aşırı sağcı partilerin desteğiyle ordudaki aşırı gerici çevreler yeni askersel darbe ile tehdit ediyor. Hükümet çevreleri ise, bu tehdide dayanarak İspanya'yı NATO'ya soktular. Bunlara göre, «demokrasinin korunması» sözde NATO içinde daha kolay garanti edilecekmış. Aslında ise, onlar, sağcı-merkeziyetçi politikanın sürdürülmesini sağlamaya, «tutucular cephesini» oluşturmaya ve sonbaharda yapılacak olan parlamento seçimlerinde solcu güçlerin başarısını engellemeye çalışıyorlardı.

İtalya da sürekli politik bunalım durumundan bir türlü kurtulamıyor. Avrupa'nın orta ve kuzey bölgelerine gelince, burada sağcı güçlerin aktifliği, Norveç tutucularının, Hoyre Partisi'nin Eylül 1981'deki seçimlerde elde ettiği başarıda, Hollanda'da sağcı burjuva partilerinin konumunun güçlenmesinde, Danimarka'da sosyal-demokrat hükümetin istifasında yansıyor.

İngiltere'de tutucular, birçok etkeni, özellikle Falkland (Malvin) adalarında savaşın yarattığı şovenist sarhoşluğu kullanarak, bu yılın Mayıs ayında yapılan yerel seçimlerde, aynı zamanda avam kamarasındaki bazı ek seçimlerde başarı sağladılar. İşçi hareketinde radikal eğilimlerin artmasını engellemek, İşçi Partisi'nde son yıllarda gözlenen daha fazla sola kayışı önlemek için büyük çaba harcıyorlar. İşçi Partisi'nin sağ kanadını temsil eden birçok liderin ayrılmasıyla 1981'in sonbaharında kurulan Liberal Parti ve Sosyal Demokrat Parti bloku yeni büyük politik güç rolü oynamak istiyor.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Sosyal-Demokrat Parti yönetiminin çelişkili politikası bunalımı derinleştirdi ve halk arasında hoşnutsuzluğu artırdı, bundan tutucu muhalefet, HDB/HSB bloku ustaca yararlandı. Eyalet seçimlerinin sonuçlarına yansıyan bu süreç 13 yıllık ASDP-HDP koalisyonunun parçalanması ve eski muhalefetin hükümete gelmesiyle sonuçlandı.

İsveç'te ise, tam tersine Eylül ayında yapılan parlamento seçimleri, altı yıllık bir aradan sonra yeniden sosyal demokratların ülke yönetimine gelmesiyle sonuçlandı.

Genel olarak birçok Batı Avrupa ülkesindeki durum için karakteristik olan, istikrarsızlığın giderek artması, güçler dengesindeki değişmeler, politik erk ve toplumsal yaşam alanındaki ağırlık merkezinin değişmesidir. Birçok durumlarda hatta seçmenlerin bir kesiminin konumlarındaki en ufak bir değişme şu veya bu parti yararına hareketin kefesini kesin bir biçimde etkileyebilir. Özellikle burada değişken eğilimlerdeki, çelişkili tutumlardaki, değişik politik akımların desteklenmesinde «bir uçtan öbür uca sallanan» orta sosyal katmanların sayısının arttığı gözleniyor.

Sınıfsal çelişkilerin sertleşmesi, sosyal gerginliğin artması güçler oranında çözümleyici bir etki yapıyor. Acımasız sömürü, tekellerin bunalımın yükünü emekçilerin sırtına yıkma denemeleri, birçok Batı Avrupa devletinde grev savaşlarının artmasına yol açıyor. Eğer 60'lı yıllarda endüstride gelişmiş kapitalist ülkelerde ortalama her yıl 37 milyon insan grev yapmışsa, 80'li yılların başında bu sayı iki kat artmıştır; sendikaların verilerine göre, 1981 yılında grevlere 71 milyon insan katılmıştır. Bu grevlerin çoğu kez politik bir nitelik alması, direngenlik, sürekliliği, bunların başlıca nitelik çizgileridir. (21)

Ekonomik bunalım koşullarında emek ile sermaye arasındaki çelişkinin sertleşmesi, bir yandan işçi sınıfının savaşkanlığının yükselmesine, emekçilerin çıkarlarının aktifleşmesine, yığınların bilincinin sol güçler yararına artması için ön koşulların oluşmasına, öte yandan egemen sınıfların bu gibi eğilimleri değişik araç ve yöntemlerle etkisizleştirme yönünde hummalı yollar aramasına yol açıyor. Şimdi burjuvazi işsizliği, sosyal istikrarsızlığı emekçiler üzerinde baskı yapmak için, onları parçalamak ve korkutmak, sendikaları baltalamak ve grev savaşını zayıflatmak için kullanmaya çalışıyor. Birçok ülkede gericilik, onun en saldırgan öğeleri solcu güçlerin ilerlemesini önlemek için aşırı sağa ve neo-faşizme, değişik türden terörizme giderek daha sık başvuruyor.

Son zamanlarda tutucu çevrelerin Avrupa anakarasında eylemlerini koordine etme, demokratik ve ilerici harekete karşı savaşta sıralarını pekiştirme eğilimleri daha da arttı. 1976'da ulusal hristiyan-demokratik akımların, Avrupa Konseyi'nin liberal ve Demokratik Partiler Federasyonu'nun katıldığı Avrupa Halk Partisi kuruldu. Batı Avrupa'nın tutucu, liberal ve hristiyan-demokrat partilerinin katıldığı sözümona Avrupa Demokratik Birliği örgütünün bu yılın Temmuz ayında Paris'te yapılan konferansına katılanlar, «sağ cephenin» genişletilmesi ve «tutucular enternasyonalinin» oluşturulması konusunda anlaşmaya vardılar.

Komünist partileri bugünkü durumda, emekçilerin ekonomik ve politik haklarının savunulmasını sağlama, onların sınıfsal bilincinin yükselmesine katkıda bulunma, Batı Avrupa ülkelerinde olayların gelişmesinde işçi

(21) Tekeller saldırıyor. Emekçilerin yanıtı grev, «Barış ve Sosyalizm Sorunları, № 8, 1982.

sınıfının etkisinin artmasını başarma gibi güç ve karmaşık ödevleri çözmek zorundadır. Ortak çabalarla gericiliğin yolunu kapatmak, demokratik kazanımları korumak ve toplumsal gelişmenin yeni perspektiflerini açmak için işçi sınıfını temsil eden politik güçlerin eylem birliği, onun beraberliği uğrunda savaşan komünistler, gerçek sosyal değişiklikler için elverişli koşullar oluşturmaya çalışıyorlar.

Batı Avrupa ülkeleri halklarının politik yaşamında yeniden sola doğru bir yükselişin olması, emekçilerin, barışın, demokrasinin ve sosyalizmin çıkarları yararına gerçek dönüşümlerin gerçekleşmesi için yeni alanların kazanılması, ilerici demokratik güçlerin savaşımına bağlıdır. Batı Avrupa'nın nereye gideceğini bu savaşımın sonucu belirleyecektir.

Enflasyon kıskacındaki kapitalist dünya (*)

Geçtiğimiz son on yılda enflasyon, yığınsal işsizliğin yanısıra, kapitalist dünyanın en müzmin ekonomik, sosyal, ve politik sorunu oldu. Paranın değer yitirmesi, kapitalist yeniden-üretim mekanizmasının tümünü etkiledi. Kapitalist ülkeler yönetici çevrelerinin enflasyona karşı aldıkları önlemler, üretimin duraksamasına ve işsizliğin artmasına yol açıyor. Ağır-lık, üretimdeki bunalımsal düşüşe karşı savaşıma verildiğinde de, sonuç olarak enflasyon daha fazla artıyor.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Endüstrileşmiş Kapitalist Ülkelerde Sınıf Savaşmalarının Sorunları Komisyonu, enflasyonun, işçi sınıfının çalışma ve yaşama koşulları üzerine baskı yapmasından doğan sorunlarla ilgili bir tartışma düzenledi. Tartışmaya, kardeş partilerin der- gideki temsilcilerinden Robert Francis (Belçika Komünist Partisi), Bert Ramelson (İngiltere Komünist Partisi), Jerenimo Carrera (Venezuela Komünist Partisi), Polichronis Vais (Yunanistan Komünist Partisi), İbrahim Malik (İsrail Komünist Partisi), Jack Philips (Kanada Komünist Partisi), Domingos Lopez (Portekiz Komünist Partisi), Erol Akan (Türkiye Komünist Partisi) ve Sovyet iktisatçısı Feliks Goryunov katıldılar.

Tartışmaya katılanlar, pahalılığın sürekli artmasının «herkesten fazla işçilerin, toplumun en yoksul kesimlerinin durumunu etkilediği» (1) olgu- sundan yola çıktılar. Bu da, toplumdaki uzlaşmazlıkları artırıyor. Köklü toplumsal değişiklikler isteyenlerin sayısını çoğaltıyor, ekonomik ve politik savaşım konularında komünist ve işçi partilerinin yeni biçimler geliştirmeleri zorunluluğunu yakıcılaştırıyor ve onların, tekelci burjuvazinin anti- enflasyonist stratejisine, emekçilerin ve halkın çoğunluğunun çıkarlarına uygun kendi stratejileriyle karşı çıkmalarını gerektiriyor.

Aşağıda bu tartışmanın bir özetini bulacaksınız

TEKELCI SISTEMDE SÜREKLİ BOZUKLUK

Dolaşımdaki paranın artması ve fiyatların yükselmesi şeklinde ortaya çıkan, paranın değer yitirmesi, kapitalist üretim tarzı için yeni bir şey değildir. İkel sermaye birikimi döneminde bile, fiyat yükselişleri olmuş, ve işçilerin gerçek ücretleri düzenli aralarla düşmüştür. Ama, kapitalizmin gelişmesinin tekelcilik öncesi aşamasında, işverenlerin fiyatları yükselte- rek kârlarını artırma eğilimi, serbest rekabet tarafından sınırlanıyordu.

(*) Bu, kapitalizmin bunalımının içinde bulunulan aşamasının özellikleri konusundaki dizimizin bir devamıdır. Daha önceki tartışmalar için bak: BSS Haziran, Eylül ve Aralık 1980; Temmuz 1981; Nisan 1982.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 187 (Rusça).

Bu dönemde, para dolaşımındaki ve fiyat oluşumundaki görece istikrar da, altın ve para standartlarının sağlamlığından ileri geliyordu. 19. yüzyıl boyunca, fiyatların düştüğü dönemler de (özellikle devresel aşırı-üretim bunalımları sırasında), fiyatların fırladığı dönemler de olmasına karşın, bu yüzyılın sonunda, ABD, İngiltere ve Almanya'daki fiyatların düzeyi, yüzyılın başındakinin aynıydı. Hatta belki daha da düşüktü.

Kapitalizmin tekeli aşamaya girmesi ile birlikte, hayat pahalılığının artması giderek egemen bir eğilim durumunu aldı. Bu eğilimin belirtileri, zaman zaman fiyat düşüşlerine yol açan aşırı-üretim bunalımlarıyla kesintiye uğradı.

Bu eğilim, özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra daha da belirginleşti. 50'li yılların sonlarında ve 60'lı yılların başlarında, bütün kapitalist ülkelerde, fiyatlarda yılda % 3-4 oranında hafif bir artış vardı. Fiyatların devresel gerileme dönemlerindeki düşüşü ise, büyük ölçüde anlamsız boyutlarda kaldı ve sadece bazı kalem malları etkiledi. Ama, «tırmanan» enflasyon, bu aşamada ona bu adı vermişlerdi, egemen çevreleri telaşlandırmadı. Hatta bunun tersi oldu. Ekonomiye devlet müdahalesini öngören keynesçi reçetelere dayanılarak, «gerçekleşebilir talep»i artırarak iyi bir ekonomik gelişme sağlanacağı bile söylendi. Tekelci burjuvazi, para sermayenin hafifçe değer yitirmesini, özellikle devlet siparişleriyle çalışan işkollarındaki kâr hacmini artırarak telafi etti.

Belirli bir miktar enflasyon işverenlerin işine geldi, çünkü bu onlara, toplumsal sürtüşmeleri artırmaksızın işçi sınıfının üstü örtülü bir şekilde sömürülmesini yoğunlaştırma olanağı veriyordu. Sendikalaşmış işçi sınıfına ücretleri kısıtlamak şeklinde cepheden bir saldırının tehlikeli olduğu, bunun kendini özellikle İngiltere'de maden işçilerinin 1926'da yaptıkları ve ülkede şiddetli bir politik bunalım yaratan genel grev sırasında gösterdiği, burjuvaziye sürekli hatırlatıldı. O zamanlar J. M. Keynes, burjuva devleti tarafından paranın değerinin düşürülmesi yoluyla, işçilerin gelirlerinin satın alma gücünün kısıtlanması koşuluyla, nominal ücretleri düşürmeden, hatta yükselterek, kârların aynı düzeyde tutulabileceği, hatta artırılabilceği sonucuna vardı.

Dolaşıma aşırı miktarda kağıt para sürülmesi, ekonominin askerselleştirilmesinin bedelini ödemeye ve emperyalizmin sosyalist ülkeler karşısında askersel üstünlüğünü sağlama girişimlerine kaynak yaratılmasına yardımcı oldu. Bu kaynak, en belirgin örneği ABD'nin Vietnam'a saldırısı ile verilen, emperyalizmin, küçük savaşlarla «komünizmi geriletme» politikasını finanse etmekte de kullanıldı. Bu savaş, ABD'li vergi yükümlülülerine, 1965'den 1972'ye kadar, 133 milyar dolara mal oldu ve kuşkusuz, ülkede enflasyonun artmasına en güçlü itkiyi sağladı.

Dolayısıyla, enflasyon, kapitalist yeniden-üretim sürecinin değişen sınıf savaşımına ve yeryüzündeki yeni koşullara ayak uydurmasını sağlayan bir

araç olarak, egemen çevreler tarafından, kaygısızca, bu sürecin bir parçası durumuna getirildi. Ve enflasyon oranı, denetim altında tutulabildiği sürece, hem sermayenin genişletilmiş yeniden-üretimini, hem de toplumdaki görece istikrarın korunmasını sağladı.

Bu durum, 60'lı yılların sonunda ve 70'li yılların başında, ortalama enflasyon oranının bir önceki on yılın iki katına çıkmasıyla kökten değişikliğe uğradı. Hayat pahalılığının yıllık artışı, bazı ülkelerde iki haneli sayılara ulaştı. (2) «Tırmanan enflasyon», «dört nala koşan» enflasyon durumuna gelince tekelci sermayenin de bir bağlaştığı olmaktan çıktı, düşmanı durumuna geldi. 70'li yılların ortalarında enflasyon, toplumun bir numaralı düşmanı ilan edildi. Ve hatta, enflasyon herkesin çıkarlarını zedelerken daralan işgücü kullanımının toplumun sadece küçük bir kısmına zararı dokunduğu bahanesiyle, enflasyonun yığınsal işsizlikten daha tehlikeli olduğu söylendi. Enflasyonu azaltıcı önlemler, burjuva hükümetlerinin ekonomi politikalarının eksenine durumuna geldiler. Bu politikanın ana çizgisi, iş etkinliklerinin makro-ekonomik düzeyde düzenlenmesi idi. Yani, onların kanısınca, üretimi ve talebi düşürerek, işsizliğin artırılması pahasına, hayat pahalılığının artış oranını düşürmektir.

Tartışma sırasında, bazı ülkelerdeki fiyat artışlarında görülen yavaşlamanın (özellikle ABD'de fiyatlar bir yıl öncesine oranla % 7-8 ve daha fazla düşmüştür), büyük ölçüde, iş etkinliklerinde önemli bir düşüş olması ve uluslararası kapitalist ticarete durgunluk meydana gelmesi gibi, piyasanın durumuyla ilgili faktörlerden ileri geldiği belirtildi. Ama bu, dünya kapitalist ekonomisinde enflasyonist süreçlerin tümüyle düşüş gösterdiği ve devresel canlanma evresinde yeniden hızlanmayacakları anlamına gelmiyor. Dolayısıyla, bir yandan, savaş sonrası dönemde görülmedik boyutlara ulaşan işsizlik pek çok ülkede işçi sınıfı hareketinin karşısındaki en önemli sorun olmayı sürdürürken, öte yandan da, enflasyon, emekçilerin sömürülmesinde kullanılan güçlü bir araç olarak kaldığı için, enflasyonla ilgili irdelemeler önemini koruyor.

Ekonomik eğilimler ve enflasyon faktörleri

Tek tek ülkelerin fiyat artış oranları arasında görülen farklara karşın, enflasyonun belirleyici özelliği, kalıcı duruma gelmiş ve bütün kapitalist

(2) Başta gelen 7 kapitalist ülkede (ABD, FAC, İngiltere, Fransa, İtalya, Kanada, ve Japonya) 1973'e kadarki yıllık fiyat artış oranı % 3,5 idi. 1973-1979 arasında ise bu oran % 8 oldu. IMF'nin değerlendirmelerine göre, endüstrileşmiş kapitalist ülkelerde enflasyon oranı 1980'de % 12,9; 1981'de ise % 11 olmuştur. Az gelişmiş ülkelerde ise bu oran % 38'dir. Enflasyon hızının artması sonucunda, 1970'e göre genel tüketim fiyatları endeksi (1970, 100 alınarak) 1980 yılında ABD'de 212,5, İngiltere'de 360,8'e, FAC'de 164,2'ye, Fransa'da 251,6'ya İtalya'da 369,1'e, ve japonya'da 236,5'e yükseldi.

dünyaya yayılmış olmasıdır. Enfasyonist süreçler, derin ekonomik gerileme dönemlerinde bile hızlarını yitirmemektedirler. Bu da, sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi koşullarını değiştirmemiştir: 70'li yılların ikinci yarısından beri, üretimde uzun süreli durgunluk ve hatta düşüşle birlikte giden kronik enflasyon – «stagflasyon» ve «slampflasyon» – karakteristik duruma gelmiştir.

Günümüzde enflasyon, 70'li yıllarla daha belirgin duruma gelen tekelci devlet kapitalizmi koşullarındaki ekonomik ve toplumsal ilişkilerdeki bir dizi bir birine bağlı eğilimin etkisiyle ortaya çıkan çok yanlı bir fenomendir. Her bir kapitalist ülkenin ulusal ekonomisinin ve dış bağlarının özgül özellikleri göz önünde tutularak, o ülkedeki enflasyonun gelişmesinde ağır basan, kimi kısa erimli, kimi ise uzun erimli faktörler tanımlanabilir. Fakat, bir bütün olarak alındığında, enflasyonun zaman zaman ortaya çıkan bir olay olmaktan, kronik bir olay olmaya gitmesinin ardından yatan beş temel ve ortak faktör ortaya çıkartılabilir:

- Ekonominin tekellerin egemenliğinde olması ve tekelci fiyat oluşumu;
- artan devlet harcamalarının, özellikle de silahlanma yarışının yol açtığı harcamaların eksik finanse edilmesi. Bu, devlet borçlarında artışa yol açmaktadır;
- kapitalist ülkelerin ulusal para sistemlerinin ve kapitalist ülkeler arası para sisteminin bırakılıp dolar standardı sistemine geçilmesi, sabit para kurunun yerini dalgalanmalı kurun alması;
- günümüz kapitalizminin uluslararası ekonomik ilişkilerindeki bunalımın derinleşmesi, petrol ve diğer mineral hammaddeler ihraç eden az gelişmiş ülkelerle ilişkilerinin bozulması, dünya kapitalist ticaretine uluslararası şirketlerin egemen olması;
- eşitsiz ticaret sistemi, eşitsiz para ve maliye ilişkileri yoluyla, kapitalizmin merkezlerinden az gelişmiş ülkelere enflasyon ihracı.

Kapitalist ekonomide meydana gelen ve enflasyonist süreçlerin gelişmesine elverişli koşulları yaratan genel niteliksel değişiklikler arasında, bir tanesinin, üretimin toplumsallaşmasının ve sermayenin yoğunlaşmasının şimdiye kadar görülmedik bir düzeye ulaşmış olmasının altı öncelikle çizilmelidir. ⁽³⁾

Piyasanın önemli bir kısmının tekellerin denetimi altında olması, fiyat artışlarını kolaylaştırıyor. Bunu büyük ölçüde artıran, kodaman iş adamları arasındaki sıkı bağlardır. ⁽⁴⁾ Bu, özellikle, petrol, çelik, kimyasal

⁽³⁾ Bk. «Uluslararası şirketler ve kapitalist dünya» BSS, Nisan 1982.

⁽⁴⁾ ABD Senato Komisyonunun, başta gelen 130 şirket arasındaki bağları inceleyen bir raporuna göre, bu şirketlerin yöneticilerinden 530'u, aynı zamanda başka şirketlerin de yönetim kurulu üyesiydiler, bu yöneticilerin, üçüncü şirketlerde düzenli olarak katıldıkları yönetim kurulu toplantılarının sayısı ise yılda 13.000'i buluyordu.

madde üretimi, otomobil ve elektrikli araçlar yapımı gibi, tekelleşmenin ileri olduğu endüstri kolları için tipiktir. Görüldüğü gibi, tekeli fiyat oluşumu, enflasyonist süreçlerin gelişmesine yol açan ana fiyat faktörüdür. Piyasaya egemen olan büyük sermaye, üretimi düşürecek yüksek kâr oranlarını sürdürmeyi yeğler, ama gerileme evresinde bile olsa fiyatların düşmesine izin vermez.

Tartışmada, fiyat rekabetinin, ulusal ekonomi çerçevesi içinde, eskisi kadar önemli olmadığı, ama uluslararası ticaretteki rekabete, uluslarüstü şirketlerin çok sayıda önemli mal piyasasını denetimleri altında tutmalarına karşın, başta gelen bir faktör olmayı sürdürdüğü görüşü dile getirildi. Bu, özellikle, içinde bulunduğumuz dönemde, ABD, AET ve Japonya arasındaki ekonomik çelişkilerin artmasında açıkça görülmektedir.

En büyük etkiyi ise, askersel-endüstri tekelleri tarafından dayatılan tekel fiyatları yaratmaktadır. Özellikle ABD'de bu tekellerin ürettiklerinin fiyatları, 70'li yıllarda, bütün diğer ürün ve hizmetlerin fiyatlarından %50-100 daha hızlı artmıştır. Devlet siparişlerinin askersel-endüstri kompleksinin şirketlerine sağladığı yüksek kâr düzeyi, değerli kağıtlar borsasındaki ve banka kredi alanındaki rekabet mekanizmasıyla da, sivil endüstri kollarındaki fiyatları yükseltme eğilimi gösteriyor. Askerselleşmenin (militarizasyonun), sivil endüstri ve araştırma ve teknik geliştirme alanlarındaki yatırımların hatırı sayılır bir kısmının yoldan çıkmasına yol açması da aynı derecede önemli bir olgudur. Bu da, emek üretkenliği artış oranının düşmesine yol açmaktadır. Özellikle, ABD'de bu oran, gayri safi yurtiçi üretimin (GSYÜ) sadece %1'ini askersel amaçlı harcamalara ayıran Japonya'dakinin ve GSYÜ'nün yaklaşık %3'ünü askersel harcamalara ayıran FAC'ndekinin gerisinde kalmaktadır. ABD, GSYÜ'nün %6'sını askersel harcamalara ayırmaktadır.

Bu durumda, enflasyona yol açan ana parasal faktör olan bütçe açıklarının ve artan devlet borchlarının en başta gelen nedeni askersel harcamaların artırılmasıdır. Böylece, ABD federal bütçesindeki açıkların bir sonucu olarak (1970'den beri Federal bütçe sürekli açık vermektedir), hükümetin mali borçları 1981 yılında 1 trilyon doları aşmıştır. (2)

Vergi gelirleri, hükümetin artan harcamalarını karşılamaya yetmiyor ve harcamaları karşılamak için devlet tahvilleri çıkartılıyor, ek para basımına gidiliyor. Açık veren bütçenin bu şekilde finanse edilmesi, kredi ve para olanaklarının hacminin artırılması eğilimini doğuruyor. Kredi ve

(2) Batı Avrupa'da devlet borcu bakımından başta gelen ülke FAC'dir. Zürih'te çıkan haftalık «Die Weltwoche» ye göre, federal hükümetin 1980 yılı borçları 450 milyar İsviçre frangını bulmaktadır. FAC'yi, 400 milyar ile İngiltere, 187 milyar ile de Fransa izlemektedir. Kişi başına düşen devlet borcu bakımından, Belçika, 12.000 İsviçre Frangı ile başta gelmekte, onu sırasıyla İsveç ve İsviçre izlemektedir.

para olanaklarının boyutları, üretim araçlarının, tüketim eşyalarının ve hizmetlerin normal dolaşımı için gerekli miktarın çok daha üstüne çıkıyor. Üretimle ilişkisi olmayan ve mali oyunlarda kullanılan daha fazla ve büyük ölçüde hayali sermaye, para sistemine sırınga ediliyor. Lenin bu özelliğin altını çizmişti. O, şöyle diyordu: «Kapitalizmin gelişmesi, meta üretiminin hâlâ ,egemen' olmasına ve ekonomik yaşamın temelini oluşturmayı sürdürmesine karşın, gerçekte yıkıma uğratılmıştır ve kârların ana bölümü mali oyunları çeviren ,deha'lara gitmektedir.»⁽⁶⁾ Günümüzdeki enflasyon, tekelci kapitalizmin artan kokuşmuşluğunun ve asalaklığının bir yansımasıdır.

Enflasyonun, tekelci devlet kapitalizmi ekonomisinin bir parçası durumuna getirilmesi, *ulusal para sistemlerinin ve uluslararası kapitalist para sisteminin dönüşüme uğratılması ile doğrudan bağlıdır*. Bu, ifadesini, öncelikle, altın ve para standartlarının bırakılmasında ve son olarak, kredi ve kağıt paraya geçilerek, kapitalizmin mali sistemini, onun doğal düzenleyicisi olan altından yoksun bırakılmasında görüyor. Bunun bir sonucu olarak, kapitalizmin mali sistemi bütünüyle ABD ekonomisi politikasına bağımlı duruma düştü. ABD'nin ulusal parası, İkinci Dünya Savaşından bu yana, başta gelen para rezervi, devletlerarası anlaşmalarda ve uluslararası ticaret işlemlerinde kullanılan bir araç rolünü oynuyor.

Doların değer yitirmesi ve bunun bir sonucu olarak; Washington'un 1971'de, devletlerarası anlaşmalarla sağlanmış olan, doların altına çevrilebildiğini bir kenara bırakması ve 1973'de dalgalı (serbest yükselip alçalan) kur oranlarının getirilmesi, sağlam para pariteleri üzerine kurulmuş olan Bretton Woods sisteminin çöküşü anlamına geldi. Para bunalımının keskinleşmesi, artık dengesini yitirmiş uluslararası kapitalist ticaretle, devletlerarası yatırımlarıyla, spekülatif sermayenin (özellikle Oro-doların) bir ülkeden ötekine yığınsal hareketleriyle bir araya geliyor.⁽⁷⁾ Bu süreçler, enflasyonun gelişimindeki ana *dış faktörler* durumunu almıştır. 80'li yılların başlarında buna bir de, ABD mali yöneticilerinin kısıktığı, kredi faiz oranlarındaki yapay bir yükseliş olan, «faiz oranları savası» eklendi. Bu, ABD'ye doğru bir sermaye hareketine, doların değer kazanmasına, öteki paraların ise değer yitirmesine yol açtı.⁽⁸⁾ Batı Avrupa'daki enflasyon süreçlerini hızlandırmasının yanısıra, ABD'nin bu kredi politikası, yeni yatırımlar için banka kredilerini de pahalandırdığı için, Batı Avrupa'da sürekli bir durgunluğa yol açtı.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 322.

⁽⁷⁾ 1981 yılının sonlarında, ABD sınırları dışında dolaşımda, 1,2 trilyon dolar vardı. Bu, ülke içinde dolaşımda olan para tutarının iki katından daha fazlaydı.

⁽⁸⁾ 1981 yılında, Amerikan dolarının değişim kuru, Fransız Frangı karşısında da $\frac{0}{100}$ 18 oranında yükseldi. 1982'nin ilk yarısında bu süreç daha da yoğunlaştı.

Enflasyon, uluslararası ticaret ve para ilişkilerinde ciddi oransızlıklara yol açıyor. Batılı iktisatçılar, 1974–1975 bunalımından sonra endüstrileşmiş kapitalist ülkeler arasındaki ticaret tutarı artışının yarısından daha fazlasının ABD dolarının değer yitirmesinden ileri geldiğini hesapladılar. Bu durumda, enflasyonla kapitalist para sisteminin bunalımının keskinleşmesi arasında karşılıklı bir bağ olduğu söylenebilir: Fiyat artışları para kurlarında ciddi dalgalanmalara yol açmakta, bu dalgalanmalar da para sisteminin durumunu etkilemektedir. ⁽⁹⁾

1981–1982 ekonomik bunalımı, burjuva iktisatçılarının öne sürdükleri görüşlerin tutarsızlığını çok iyi sergiledi. Burjuva iktisatçıları 70'li yılların ortalarından beri, üretimdeki durgunluğun ve enflasyondaki oynamaların ana nedeninin OPEC tarafından petrol fiyatlarının yükseltilmesi olduğunda ısrar ediyorlardı. Oysa tartışmada, bunun tam tersine, özellikle yüksek fiyatlar yüzünden, dünya petrol ticaretinin (1981'de % 14) ve mineral hammaddeler ticaretinin hacminin daralmasının bazı ülkelerde enflasyon oranının düşmesine neden olduğu, bunun da, petrol ve mineral hammadde fiyatlarında yeni bir düşüşe yol açtığı söylendi.

Bunalımın hammaddelere olan talepte yarattığı düşüş dolayısıyla az gelişmiş ülkelerin ticaretinin kötüleşmesi, bu ülkelerin, dünya kapitalizminin merkezlerine parasal ve mali bağımlılıklarının artmasını sürdürdüğü bir sırada meydana geldi. Petrolü olmayan az gelişmiş ülkelerin dış borçları, geçen yıl 525 milyar doları buldu. Bu tutarın üçte ikisi kredi ve özel bankalardan yüksek faiz oranlarıyla alınmış borçlar şeklindedir. Endüstrileşmiş ülkelerin Üçüncü Dünyaya yüksek fiyatla mamul madde ve besin maddeleri satıp, düşük fiyatla hammaddeleri ithal etmeleri şeklindeki eşitsiz ticaret koşullarına koşut olarak, uluslararası bankaların Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine vurdukları mali boyunduruk, enflasyonunun kapitalist ekonomi sisteminin çeperlerine ihracının yaygınlaştırılmasında belirleyici bir faktör durumuna geldi.

Dolayısıyla, dünya kapitalist ekonomisindeki enflasyon süreçleri, uzayıp giden ekonomik durgunluk koşullarında da gelişmelerini sürdürdüler. Tekelci burjuvazinin, fiyatları sürekli yükselterek, silahlanma yarışını tırmandırarak ve mali oyunlar çevirerek kârlarını artırma hırsı, fiyat artışlarının çöküntü ve bunalım dönemlerinde bile hızlanmalarını sürdürmelerine yol açıyor. Bu, Marks'ın, kapitalizmin kendi ekonomik gelişmesini kendisinin sınırladığı görüşünü kanıtıyor.

Çetinleşen sorunlar yumağı

Bu ipini kopartmış enflasyonun ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri abartılamayacak kadar kötüdür. Paranının değer yitirmesi üretimi ve tüketim talebini azaltmakta ve giderek kapitalizmin değişmez sorunu olan

⁽⁹⁾ Bk. «Parasal çelişkilerin anatomisi» BSS Temmuz 1981.

gerçekleşme sorununu daha çetinleştirmektedir. Şirketlerin parasal kârları kronik enflasyon koşullarında bile artışını sürdürürken, gerçek sayılarla gelişme oranı düşmektedir. ⁽¹⁰⁾ Kâr oranlarını korumak ve hatta yükseltmek amacıyla, işverenler, talebin durgun olduğu, ya da devrenin bunalım evresinde talebin düştüğü sıralarda bile, fiyatları yükseltmeye çalışırlar. Bu ise, eskiden, ekonomide bir canlanmanın ön koşullarını yaratan ve aşırı-üretim bunalımları için olağan olan, fiyatların düşmesi olayını engelliyor.

Enflasyonun, şirket çapında uzun erimli planlamaya da zararı dokunuyor. Ama toplantıya katılan bazı tartışmacılar, bunun, üretimin yeni teknolojilerin temel alınarak modernize ve rasyonalize edilmesini engellemediğini, bunun, dünya piyasalarında rekabet gücünü artırmak için zorunlu olduğunu söylediler. Bu, özellikle, Belçika'da ve öteki Ortak Papar ülkeleri gibi, çelik ve makine yapımı endüstrisinin yeniden yapılandırıldığı yerlerde olmaktadır.

Enflasyonun sermayenin yeniden-üretimi sisteminin bir parçası durumuna gelmesi, toplumsal zenginliklerin gözle görülür bir şekilde, mülk sahibi sınıflar lehine yeniden dağıtım sonucunu vermiştir. Sendikali emekçilerin işverenlerden toplu pazarlıkla ya da sarsıcı grevsavaşım-larıyla elde ettikleri parasal ücret artışları, hayat pahalılığının gerisinde kalma eğilimi gösteriyor. ⁽¹¹⁾

Emekçilerin gerçek gelirlerindeki düşüş, devresel bunalım dönemlerinde, işgücü kullanımının iyice kısıtlanıp, işgücü pazarında işçi sınıfı için olumsuz bir durumun doğduğu sıralarda daha gözle görülür bir şekilde ortaya çıkmaktadır. 1981-1982 bunalımı sırasında, endüstrileşmiş kapitalist ülkeleri sarah yığınsal işsizlik (bu ülkelerdeki tam işsiz sayısının, geçtiğimiz yılın sonunda 25 milyondan fazla olduğu tahmin ediliyordu. Bu yılın sonunda ise, bu sayı 28 milyonu aşmıştır), işverenlere karşı verdikleri savaşımında sendikaların konumlarını zayıflatmıştır. 1981 yılındaki ücret pazarlıklarında, FAC sendikaları, enflasyon oranının % 5,6 olmasına karşın, sadece % 4,9'luk bir ücret artışına razı olmak zorunda kaldılar.

⁽¹⁰⁾ «Business Week» dergisinin değerlendirmesine göre, ABD şirketlerinin vergi düşüldükten sonraki kârları 60'lı yıllarda % 7,5 artmıştır. Ancak bu artış, sabit fiyatlarla sadece % 6,1 oranındadır. 70'li yıllarda ise, parasal kârlar yılda % 17,3, sabit fiyatlarla kârlar ise % 3,7 artmıştır.

⁽¹¹⁾ ABD'li iktisatçı Victor Perlo'nun değerlendirmesine göre, hayatın pahalılaşması ile ücretlerin yükselmesi arasındaki açık, 1973'den beri hızlı bir şekilde büyümüştür. Gerçek ücretler ise, ABD'deki yüksek enflasyon oranı yüzünden düşmeğe başlamıştır. Victor Perlo'nun hesaplarına göre, - bu hesaplar BSS'nin Aralık 1980 sayısında yayınlamıştır - 1973-1979 arasında ABD tekellerinin kârları % 115 artmıştır (% 36 olarak hesaplanan bir oranına göre düzeltilmiş olarak), oysa gerçek ücretlerde % 7'lik bir düşüş olmuştur.

İsveç'te, enflasyon oranı % 13 dolaylarında iken, işçilerin gelirleri sadece % 3,5'lik bir artış gösterdi. ABD'de işçilerin parasal ücretlerindeki artış, yıllık fiyat artışının altında oldu. ABD işçevrelerinin borazanı olan «Business Week» dergisi bu olaydan memnunluk duyuyor: «Artan işsizlik koşullarında, işverenler toplu pazarlık masasında çok güçlü durumdadırlar» (12) Nitekim, işverenler, bu avantajlarını, sendikaları, ücretlerin artırılmasında hayat pahalılığındaki artışın hesaba katılmasından vazgeçmek, hatta gelir düzeylerinin dondurulması gibi ödünler vermeğe zorlamakta kulanmaya çalışıyor.

Petrol, elektrik, konut, sağlık hizmetleri gibi temel ve dirimsel hizmetlerin fiyatlarındaki artışın genel enflasyon oranını aşma eğilimi göstermesi de emekçilerin maddi koşullarını daha da kötüleştiriyor. (13)

Kronik enflasyon, yoksulluk sorununu da artırıyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre, 1980'lerin başlarında, OECD ülkelerinde (14), gelirleri asgari yaşam düzeyinin altında bulunanların sayısı 60 milyon kişi, yani bu ülkelerin toplam nüfusunun % 12'si idi. Burjuva hükümetlerinin bütçe giderlerini, öncelikle de sosyal yardımları kısıtlayan «kemer sıkma» politikası da, yoksulluk sorununu ağırlaştırıyor. Böylesi «ekonomi»lerin ne denli halk düşmanı olduklarının örneğini, Reagan yönetiminin, 30 milyon Amerikalı yoksulun gelirini kısıtlamak pahasına Federal bütçenin açığını kapatmayı amaçlayan programı veriyor.

Parasal ücretler yükseldikçe, kesilen vergi oranı da yükseldiğinden, paranın aralıksız değer yitirmesi, emekçilerin vergi yükünün artması yoluyla da emekçilerin gelirlerinin azalmasına yol açıyor. Özellikle ABD'de, 70'li yıllarda parasal gelirlerin % 10 oranında artması, vergi kesintilerinin de % 12-13'lük bir artışa yol açtı. ABD emekçilerinin gerçek haftalık gelirleri 1980'de % 5,5 düşerken, vergilerdeki enflasyonist artış bu gelirlerin % 1,5 daha düşmesine yol açtı. Paranın değerinin düşmesiyle artan dolaylı vergileme de emekçilerin gelirlerinin azalmasına yol açıyor. (15) Ortak Pazar ülkelerinde uygulanan ve perakende fiyatların sürekli artmasına yol açan katma değer vergisi de, gelirlerin sermayenin çıkarına olan bir şekilde yeniden-dağılımına yardımcı oluyor.

(12) «Business Week», 21 aralık 1981, s. 46.

(13) Yalnız 1980 yılında, petrol ve elektrik fiyatları İtalya'da % 56,5 (genel perakende satış fiyatları ise % 21,2 artmıştır); Japonya'da % 38,1 (% 8,0); İngiltere ve Fransa'da % 26 (sırasıyla % 17 ve % 13,7); ABD'de % 16,4 (% 13,5); Kanada'da % 12,8 (10,1) ve FAC'de % 10,3 (% 5,5) oranında artmıştır. Artan konut, sağlık hizmetleri ve eğitim bedelleri genel enflasyon oranını aşmıştır.

(14) Endüstrileşmiş kapitalist ülkelerin çoğunluğunu bünyesinde toplayan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü.

(15) Yeni dolaysız vergilerin konması, Reagan yönetiminin bu yılın Ağustos ayında, Federal bütçe açığını küçültmek amacıyla aldığı bir dizi önlemin ana noktalarından birisini oluşturmaktadır.

Enflasyon, kapitalist gelişme yolundan giden genç devletlerdeki toplumsal eşitsizliğin daha da artmasına yol açıyor. Özellikle 70'li yılların sonlarında, Afrika ülkelerinde nüfusun %5'ini oluşturan ayrıcalıklı gruplar, bu ülkeler toplam gelirinin %25'ini, ya da başka bir deyişle, yerli Afrikalıların %40'ının aldıklarının iki katını alıyorlardı. Emperyalizmin uluslararası gerginliği artırması da, bu ülkelerde enflasyonun yükselmesine yol açıyor. Günümüzde Üçüncü Dünyanın yıllık silahlanma giderleri 80 milyar doların üstündedir. Bu da, ekonomik ve sosyal gelişme programlarının hizmetine koşulmaktan alıkonulan muazzam bir tutar demektir.

Kapitalist dünyadaki enflasyonist süreçler, uluslararası ticaret kanallarıyla sosyalist ülkeleri de, özellikle de, gayri safi yurtiçi üretimlerinin büyük bir kısmını dış ekonomik değişimlere ayıranlarını etkilemektedir. Bir yandan enflasyon yüzünden dış satım talebi düşerken, bir yandan da endüstrileşmiş kapitalist ülkelerden yapılan dışalımın fiyatının yükselmesi, sosyalist ülkelerde dış ticaret açıklarına yol açmakta, ve bu da bazı durumlarda ekonomik ve sosyal gelişme oranları üzerinde etkili olabilmektedir.

Görüldüğü gibi, günümüzdeki enflasyon oldukça çeşitli sonuçlara yol açmaktadır. Etkileri dolaşım alanıyla sınırlı kalmamakta, sermayenin yeniden-üretimini ve tekelci devlet kapitalizmi sistemi içindeki üretim ilişkilerini doğrudan etkilemekte, uluslararası ekonomik ilişkilere niteliksel değişiklikler getirmektedir. Fiyatlardaki sürekli artış, endüstrileşmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının görece yoksullaşmasını hızlandırmakta ve dünya kapitalist ekonomisi çerçevesi içinde de, işçi sınıfının mutlak yoksullaşmasının sürdüğünden söz etmek olanaklı olmaktadır. Bunun yanı sıra, dört nala giden enflasyon, egemen çevrelerin çıkarları için de gerçek bir tehdit oluşturmaktadır. Bu müzmin hastalıktan kurtulmak için sihirli ilaçlar aramak, burjuva iktisatçılarının sınıfsal görevi durumuna gelmiştir.

Kemer sıkmanın teori ve pratiği

Çok faktörlü bir fenomen olan enflasyonun burjuva yorumları, karmaşık bir yaklaşımdan yoksundur. Günümüzde ortaya sürülmüş bulunan teoriler arasından dört doğrultu, diğerlerinden daha çok yaygınlık kazanmıştır.

Bunlardan birincisi neo-keynesçi iktisatçılar tarafından dile getirilmiştir ve enflasyonun, öncelikle, talebin arzı aşmasından kaynaklandığını savunmaktadır. Neo-keynesçilere göre, halkın geliri üretimin genişlemesinden daha hızlı artma eğilimi göstermekte, bu da, fiyatların yükselmesine ve paranın değer yitirmesine yol açmaktadır. Neo-keynesçiler, iş-

çilerin ücretleri, ekonomik büyüme ve emek üretkenliği arasında kalıcı bir orantı kuracak bir «gelir politikası»nın hükümetler tarafından uygulanmasıyla, arz ile talep arasındaki oransızlığın giderilmesini önermektedirler.

«Maliyet enflasyonu» teorisinin de neo-keynesçi görüşle yakından ilişkileri vardır. Bu teorisinin yaratıcısı İngiliz iktisatçısı Philips, enflasyonun, «ücretler-fiyatlar» döngüsünden kaynaklandığı kanısındadır. İşgücü kullanımını ve ücretlerdeki bir yükseliş, derhal üretim maliyetlerinin yükselmesine yol açmakta, işverenler de, bunu karşılamak için fiyatları yükseltmektedirler. Sonuç olarak, işgücü kullanımının artması enflasyon artış hızını yükseltmekte, ve tersi durumda da, yüksek düzeyde bir işsizlik, fiyat artışlarında bir yavaşlamaya yol açmaktadır.

Para miktarı teorisinin savunucuları olan «monetaristler», para arzının artış hızının GSMH'nin büyümesini geçmesi eğiliminin paranın değer yitirmesine yol açtığı kanısındadırlar. Monetaristler, para miktarının artıp mal miktarının azalmasının, halkın kağıt paraya olan güvenini yitirmesine yol açtığını savunmaktadırlar. Bunu önlemek amacıyla, hükümetler para arzını kısıtlamalı ve para arzını ekonomik gelişme hızıyla bağımlı kılmalıdırlar. Başta Şikago ekolünün şefi Milton Friedman olmak üzere monetaristler, enflasyonun baş nedeninin tekeli fiyat oluşumu olduğunu yadsımaktadırlar. Monetaristler, hükümetlerin ekonomiye müdahalelerini sınırlamalarını, bütçedeki sosyal yardımlara ve iş yerlerinin korunmasına yönelik harcamaları kısıtlamalarını istemekte ve devlet düzenleme yöntemleriyle engellenmeyen bir girişim özgürlüğünü savunmaktadırlar.

Son olarak, enflasyona karşı savaşım ile ilgili dördüncü teori, son zamanlarda moda olan ve Reagan yönetiminin uyguladığı arz ekonomisidir. Bu teori, neo-konservatifler denener tarafından öne sürülmüştür. Bunlar, şirketlere gösterilen vergi kolaylıklarının genişletilmesi, asgari ücretlerin düşürülmesi ve bütçedeki sosyal yükümlülüklerin kesin bir şekilde kısıtlanması yoluyla, sermaye arzını artırıcı koşulların yaratılmasını öneriyorlar. Onlar, böylesi önlemlerin, iş hayatına canlılık getireceğini, yeni yatırımlar sağlayacağını, genel olarak ücretlerin düzeyini düşüreceğini ve ücret artışlarına bir tavan getireceğini, emek üretkenliğini yükselteceğini, ve böylece enflasyon oranının düşürülmesine yardımcı olacağını hesaplıyorlar.

Maliyetler teorisinden yola çıkan pek çok burjuva iktisatçısı, enflasyonun belirleyici nedeni olan fiyat faktörünün, tekeli fiyat oluşumundan ve devlet bütçesi açıklarının finanse edilmesinden değil, sendikaların «tekeli gücü»nden ileri geldiğini iddia ediyorlar. Sendikaların ücret istemlerinin yerine getirilmesi yüzünden üretim maliyetlerinin yükseldiğini, bunun da, burjuvazi fiyatları yükseltmek zorunda bıraktığını öne sürü-

yorlar. Tartışmada, ana bileşeni işgücüne yapılan ödemeler olan değişen sermaye giderlerindeki bir artışın, gerçekten de, üretim maliyetlerini yükselttiği, ama, bununla birlikte, emek üretkenliğinin yükselmesi yüzünden ücretlerin artmasının, birim başına maliyet fiyatlarının yükselmesi ve kâr oranlarının düşmesi üzerinde küçük bir etkisi olduğu belirtildi. Bunun tersine olarak ise, üretimin teknik bakımdan yetkinleştirilmesi ile, maliyet fiyatları sürekli bir düşüş eğilimi gösterir. Ve bunun, mantıksal olarak, fiyatların da düşmesine yol açması gerekir. Ama, tekelci fiyat oluşumu ve burjuva devletinin enflasyonist para politikası bunu engellemektedir.

Tartışmaya katılanlar, işçi sınıfının, tekellerin sürekli kâr arzularına karşın, ekonomik çıkarlarını, ancak daha yüksek ücretler için ardıcıl bir savaşım vererek koruyabileceğini belirttiler. Sendikalara işverenler ve buruva devleti tarafından dayatılan ve «toplumsal anlaşma»ların imzalanmasıyla yaşama geçirilen «gelirler politikası», işçilerin çıkarlarına ters düşmektedir. Çünkü, ilk önce, işçilerin gerçek ücretlerinin etkin bir şekilde dondurulmasına, hatta düşürülmesine yol açmaktadır. İkinci olarak, işçilerin toplumdaki durumlarını, «sınıf işbirliği» ile iyileştirebilecekleri hayalini yaratarak, onları pasifize etmektedir. Tartışmada, somut istemler için ardıcıl savaşımın, emekçilerin sınıf bilincini geliştirdiği, emekçilerin, savaşım sırasında, tekelci burjuvazi ve uşaklarının, işçi sınıfına «kemer sıkma» politikasını enflasyonu önleme bahanesiyle yutturabilmek için politik erkin koridorlarında çevirdikleri dalaveraların ve yaptıkları manevraların iç yüzünü görmeyi öğrendikleri de belirtildi.

Aralarındaki bütün farklara karşın, burjuva teorisyenlerinin öne sürdükleri anti-enflasyonist önlemlerin hepsinde ortak bir sınıfsal yaklaşım var. Liberal neo-keynesçiler de, «hür teşebbüs»ün yeminli savunucuları da (monetaristler ve neo-konservatifler) sermayenin çıkarlarından yola çıkıyorlar ve enflasyonu önlemenin esas yolunun, emekçilerin, demokratik güçlerin ücretler ve sosyal güvenlikle ilgili kazanımlarını yok etmek ve sendika hareketini zayıflatmak olduğunu savunuyorlar. Tekelci devlet sermayesinin egemen çevrelerinin bu halk düşmanı ekonomik çizgisi, pratikte, onların 70'li yılların ortalarından beri izledikleri deflasyonist «kemer sıkma» politikası şeklinde dile geliyor.

Aslında bütün endüstrileşmiş kapitalist ülkelerin hükümetleri, enflasyon ve enerji bunalımına karşı savaşım vermek için bu önlemlerin zorunlu olduğunu savunuyorlar. Nitekim, askersel harcamalar dışındaki devlet sektörü harcamalarını azaltarak ve sosyal ödemeleri kısıtlayarak ekonomiyi «yavaşlatmaya» başlamış bulunuyorlar. Bu politika, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Uluslararası Yatırım Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), ve Dünya Bankası tarafından koordine ediliyor.

«Kemer sıkma» politikası, başta gelen kapitalist ülkelerde ortalama

işsizlik oranının yükselmesine yol açtı. Bu oran, 80'li yılların başlarında, 60'lı yıllara oranla iki katından fazla bir artış gösterdi. (16)

Bu durumda, anti-enflasyonist «değerli para» politikası, proletaryanın durumunu kötüleştirdi. Stagfasyona yol açan kilit faktörlerden birisi durumuna geldi. ABD'de ve Batı Avrupa'da, ekonomik durumun, yüksek kredi faizlerinin baskısı altında kötüleşmesi bunu göstermektedir. 1981 ve 1982'de fiyat artışlarının bir miktar yavaşlamasına karşın, tüketici kredilerinin pahalılığı, pek çok dayanıklı tüketim eşyasını ve konutları, gerçekte emekçilerin ulaşamayacağı şeyler durumuna getirdi. Bu ise, ekonominin sivil kesimlerine derhal yansdı.

Tartışmaya katılanlar, belli başlı emperyalist devletler tarafından yürütülen kemer sıkma politikasının uluslararası sermaye aracılığıyla öteki kapitalist ve gelişmekte olan devletlere de dayatılmaya çalışıldığı olgusuna dikkati çektiler. Bu ekonomi politikası Üçüncü Dünyada Şili'de denendi. Burada, monetarizmin teorisyeni Milton Friedman, IMF danışmanlarıyla birlikte ve faşist Pinochet rejiminin kanatları altında, kronik enflasyonu, yığınsal işsizlik ve emekçilerin yaşam düzeyinin hızlı bir şekilde düşürülmesi yoluyla yenmeyi denedi. Bunun tam tersine, OECD, IMF ve Dünya Bankası'nın benzeri bir diktayı Türkiye'de Demirel hükümetine dayatma girişimleri sendikaların sert direnişiyle karşılaştı. Tamamen pratik nedenlerden ötürü, bu ülkede «kemer sıkma» politikası, ancak Eylül 1980 askersel hükümet darbesinden sonra yürürlüğe konabildi. Sonuçlar ise ortadadır: Türkiye'deki 24 milyon kişilik çalışabilir nüfusun üçte biri işsizdir, öte yandan emekçilerin gerçek gelirleri, bir önceki on yıla oranla, yarı yarıya düşmüştür. Portekiz'de, emekçiler, gerek demokratik düzeni korumanın, gerekse sermayenin emekçilerin yaşam düzeyine yaptığı saldırıyı püskürtmenin zorunluluğunun bilincindedirler. Portekiz'de, enflasyona karşı savaşım bahanesiyle, IMF, enflasyon oranı % 20'nin üzerinde iken, yıllık ücret artışlarına % 17'lik bir tavan konmasını istedi. Ama, sendikalar bu baskıyı önlemede başarılı oldular.

Öte yandan, tartışmada, bu konuda karşıt görüş de öne sürüldü. Sendikaların, tekelci sermayenin çıkarı için değil, ulusal ekonominin gelişmesi için uygulanan bir «kemer sıkma» politikasını kabul etmeleri gerektiği söylendi. Tartışmaya katılanlar, böylesi bir çizginin, ancak, işçi sınıfının hükümetin politikası üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğu ve ülkenin çıkarlarını uluslararası tekelin baskılarına karşı koruyabildiği bir durumda haklı olabileceğini belirttiler. Yine tartışma sırasında, toplumun kaynaklarının çarçur edilmesi demek olan silahlanma yarışının tersine, burjuva hükümetlerinin üzerinde «tasarruf» yaptıkları ana kalemler

(16) OECD ülkelerindeki işsizlik, 1960-1969 arasında, çalışabilir nüfusun % 2,9'unu, 1970-1974 arasında % 3,6'sını, 1975-1980 arasında, % 5,4'ünü, ve 1981'de de % 6'sını oluşturuyordu.

sosyal amaçlı harcamaların kendisinin fiyatların yükselmesine yol açmadığının altı çizildi. Sonul talebin artmasına ve sivil endüstri kollarında işgücü kullanımının yükselmesine yardımcı olan sosyal amaçlı harcamaların genişletilmesi, meta kaynaklarının dolaşımını hızlandırır, yatırımların etkinliğini artırır ve giderek emek üretkenliğinin yükselmesi için olumlu koşullar sağlar ve böylece ürün maliyetlerini düşürür.

Pahalılığın artması ve işsizliğin çoğalması yüzünden emekçilerin yaşama koşullarının kötüleşmesi, grev savaşımalarının yaygınlaşmasına yol açan ana neden durumuna geldi. Pek çok ülkede grev savaşımalarının boyutları, 50'li ve 60'lı yılların göstergelerini aştı. 70'li yıllarda ABD'de, iş uyuşmazlıklarının yarısından fazlasının ve toplam grev süresinin üçte ikisinin altında yatan neden, ücret zammı istemleriydi. Gittikçe sıklaşan, ülke çapında ve işkolu çapında grevler, Ortak Pazar ülkelerinde, dokuma işçilerinin, kimya işçilerinin ve öğretmenlerin yaptığı gibi, pek çok ülkede birden eşzamanlı olarak yapılan sendikal eylemler, niteliksel bakımdan yeni bir fenomen oldular. Sendikalar tarafından örgütlenmemiş korsan grevler de çoğaldı. Çiftçiler, ev kadınları ve emekliler de, fiyatların yükselmesine karşı yapılan protesto yürüyüşlerine ve boykotlara gittikçe daha yaygın bir şekilde katılıyorlar. Görüldüğü gibi, egemen çevrelerin, işçi sınıfının dirimsel çıkarlarına karşı yürüttüğü saldırı ve burjuva hükümetlerinin makro-ekonomik düzeyde aldıkları anti-enflasyonist önlemler, sınıf savaşımının keskinleşmesine ve emekçilerin hatırı sayılır bir kesiminin, özellikle işçilerin, «sınıf işbirliği» ideolojisinden soğumalarına yol açtı. Bu ise, komünist ve işçi partilerinin yığınsal tabanını genişletmekte ve egemen çevrelerin halk düşmanı politikalarını karşı demokratik bir seçenek öne sürülmesi ve köklü toplumsal değişiklikler için savaşımın güçlendirilmesi için bir temel yaratmaktadır.

Komünistlerin demokratik seçeneği

Komünistler, emekçilerin yaşam düzeyini fiyat artışları karşısında savunmanın en radikal yolunun, kapitalist sisteme son verip sosyalizmi kurmak olduğu kanısındadırlar. Ama tartışmada, sosyalizme geçişten önce de, geniş halk yığınlarının çıkarına yapılacak demokratik ve toplumsal dönüşümlerle, kronik enflasyona son vermenin ya da onun olumsuz sonuçlarını azaltmanın olanaklı olduğunun altı çizildi. İlerici güçler tarafından hazırlanan böylesi dönüşümlerin içeriği, tekel-devlet yapısının her bir ülkedeki özgül nitelikleri ve ekonomik sorunların özellikleri tarafından belirlenmektedir. Öte yandan, komünistlerin önerdikleri anti-enflasyonist önlemlerin pek çok benzeş yanları da vardır. Çünkü bu önlemler, komünistlerin, emekçilerin yaşam düzeyinin düşmesinin, bütün kapitalist devletlerde aynı nedenlerden ileri geldiği doğrultusundaki anlayışlarından kaynaklanmaktadır. Bu tür anti-enflasyonist programların karakteristik

bir niteliği, paranın değer yitirmesi sorunun anlaşılır bir analizinin yapılması ve günümüzde sürekli tırmanan enflasyonun köklü nedenlerinin saptanmasıdır.

Lenin'in emperyalizm teorisinden yola çıkan pek çok komünist ve işçi partisi, tekellerin ve büyük bankaların ekonomik gücünün, ulusallaştırmalar ve bunların etkinliklerinin emekçilerin demokratik denetimi altına alınması yoluyla kısıtlanması zorunluluğunu, başta gelen görev olarak öne sürüyorlar. (17) Bu önlemlerle, birinci olarak, tekelci fiyat oluşumu ve para ve kredi araçlarının aşırı boyutlarda piyasaya sürülmesi gibi enflasyonun temel kaynakları kurutulabilir ya da en azından sınırlandırılabilir, ikinci olarak da, fiyatlar, öncelikle de temel mal ve hizmetlerin fiyatları üzerinde devlet denetimi gerçekleştirilebilir. Tartışmada, bazı ülkelerin somut koşullarında, komünistlerin, tekelci burjuvazinin erkini bütünüyle ortadan kaldırma sorununu gündeme getirebilecekleri belirtildi.

Silahlanma yarışına son verme ve emperyalist devletlerin askersel hazırlıklara yaptıkları büyük harcamaları kısıtlamanın, sol güçlerin anti-enflasyonist politikasında özel bir yeri vardır. Dış politikada değişiklikler olması ve askersel programların küçültülmesi, hem bütçe açıklarının finanse edilmesinin durdurulmasına ve devlet bütçesinin dengelenmesine, hem de bunun yanı sıra, düşük gelirli ailelerin sırtındaki vergi yükünün azaltılmasına yardımcı olabilir. Mali kaynakların ve bilimsel, teknik ve üretim potansiyellerinin sivil endüstri kollarına kaydırılması, para talebiyle üretilen mal ve hizmetlerin hacmi arasındaki orantısızlık gibi enflasyona yol açan önemli bir nedenin ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir. Askersel endüstri kollarındaki işletmelerin sivil üretime geçmesi, bir yandan işgücü kullanımının artmasının temelini yaratacak, bunun yanı sıra da, emek üretkenliğini yükseltecek ve üretim maliyetlerini düşürecektir.

Sosyalist ülkeler topluluğu üyelerinin, askersel yumuşama ve silahsızlanma konusundaki somut önerileri, tüm dünya halklarının dirimsel çıkarlarına uygun düşmekte, komünist ve işçi partilerinden yaygın bir destek bulmaktadır. Bu önerilerin pratikte gerçekleştirilmesi, bugün ücretlerinin düşen satın alma gücünün bedelini silahlanma yarışına ödemek zorunda bırakılan emekçilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesi perspektiflerini açacaktır. Yumuşama ve silahsızlanma, bunun yanı sıra, genç Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerinin sosyal ve ekonomik gelişmesine yönelik mali ve teknik yardımın da artmasını sağlayacaktır. Uluslarüstü şirketlerin etkinliklerinin denetim altına alınması ve yeni-sömürgeci sömürü

(17) Sol güçlerin yönetimindeki hükümetin gerek ulusal gerekse uluslararası burjuvazinin sert direnişle karşı karşıya kaldığı Fransa deneyi tekellerin ve bankaların ekonomik güçlerini kısmen bile azaltmaktaki güçlükleri gösteriyor.

sisteminin ve eşitsiz uluslararası işbölümünün giderilmesiyle birlikte, bu, hükümetlere, sosyal harcamalara daha çok para ayırma ve ekonomik geri kalmışlığı ortadan kaldırma olanağı sağlayacaktır.

Tartışmada, bazı endüstrileşmiş kapitalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin, üretimin toplumsallaşmasının ve devlet sektörünün gelişmesinin, halkın çoğunluğunun çıkarına, ulusal ekonomiyi oranlı bir şekilde planlayacak, halka gerekli mal ve hizmetleri istikrarlı fiyatlardan sağlayacak, ülke çapında ekonomik bir planlamayı yürürlüğe koymayı olanaklı kılabilecek bir düzeye ulaştığı görüşünü kabul ettikleri bildirildi. Sivil alandaki devlet yatırımlarının artması, her bir ülkede, en çok geleceği olan endüstri kollarının geliştirilmesine öncelik tanınmasını sağlayabilir. Hükümetlerin para politikaları üzerinde demokratik bir denetimin kurulması, ulusal para kurunun istikrarlılığını sağlayacak önlemlerin alınması, sermaye ihracının sınırlandırılması ve para spekülasyonuna son verilmesi de aynı derecede önemli önlemlerdir.

Bazı ülkelerin komünist ve işçi partilerinin anti-enflasyonist programlarında, fiyatlara, özellikle gıda malları fiyatlarına devlet sübvansiyonu sağlayacak önlemler öngörülüyor. Taban fiyatlarının istikrara kavuşturulması ve toptancılarla tarım-endüstri kumpanyalarının besin maddeleri üzerinde yaptıkları spekülasyonlara son verilmesi, köylülüğün gerçek gelirlerinin yükselmesini sağlayabilecektir.

Görüldüğü gibi, üretim güçlerinin şimdi buldukları düzeyde, enflasyon, sosyal-ekonomik gelişmenin doğasından ileri gelen bir fenomen değildir. Enflasyonun kronik ve yapısal karakteri, günümüz tekelci devlet kapitalizmi üretim ilişkilerinden ve tekelci devlet kapitalizminin derinleşen genel bunalımından kaynaklanmaktadır. İşçi sınıfı, enflasyona karşı savaşım önlemlerini emekçilerin haklarına karşı yeni bir saldırıya geçmek için bahane olarak kullanan uluslararası sermayenin halk düşmanı politikasına, kendi anti-enflasyonist stratejisiyle karşı çıkıyor. Bu strateji, nüfusun ezici çoğunluğunun dirimsel çıkarlarıyla bağdaşmıyor.

Ekvador'da sol'un birliğinin önündeki engel nedir?

«Kahrolsun oligarşi! Emperyalizm defol! Yaşasın grev!». Böylesi ve benzeri yazılar Ekvador'un başkenti Quito'da ve Pasifik kıyısındaki en büyük liman olan Guayaquil'de evlerin duvarlarını kaplıyor. İçinde bulunduğumuz yılın başından beri göstericiler ile cop ve basınçlı su kullanan polis arasında hemen hemen hergün çatışma oldu. Emekçi halk «iş ve konut, fiyat artışlarının kontrol altına alınması, asgari ücretin artırılması» istemlerinde bulunuyor. İçinde buldukları koşullar ne «petrol patlaması»yla, ne dış ticaret gelirindeki artışla, ne sanayileşmedeki ileri adımla, ne de gayri safi ulusal hasılanın kayda değer artışıyla iyileşti. Toplumdaki keskin çelişkiler daha da keskinleşti. Köylüler kaderini denemek için kentlere akın ediyorlar. Sonuç olarak, kentler onbinlerce hatta yüzbinlerce insanı barındıran, kamış ve kontrplaktan yapılmış bakımsız yerleşim yerleriyle sarılıyor. Konut ve işsizlik sorunları büyük boyutlara vardı, suç işleme yaygınlaştı. Ekvador'un nüfusu 9 milyona yakındır ve birçoğu «asgari-yaşam düzeyi»nin çok altında, gerçekte toplumun dışına itilmiş insanlardır.

Bu koşullarda hangi devrimci savaşım biçimleri amaca en uygundur? Sol'a, demokratik partilere bu savaşımında ne gibi görevler düşüyor ve birliğe giden yolları nasıl görüyorlar?

Ekvador'da durum, toplumsal ve politik güçlerin yeralımı, Ekvador Komünist Partisi de içinde çeşitli örgütlerin tutumları bu derginin sayfalarında daha önce açıklanmıştı. (1) Bu konunun devamı olarak ülkenin ilerici partilerinin birçoğunun liderleriyle yapılan ortak görüşmeyi sunuyoruz. Devrimci Sosyalist Parti, Ekvador Halkının Devrimci Birliği, «Halk, Değişimler ve Demokrasi» Partisi ve Ekvador Komünist Partisi'nin liderleri, devrimcilerin ve demokratların önündeki görevler üzerine görüşlerini formüle ettiler.

Devrimci Süreçteki Güçlükler ve Sorunlar

Telmo Hidalgo (2): Biz, devrimin, halk yığınlarından kopuk tek tek kahramanların, cesur kişilerin işi olduğuna inanmıyoruz. Yaşamlarını ver-

(1) Rene Mauge'nin «Sakin ülkede çalkantılı dönemler» başlıklı yazısına bakınız, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Haziran 1982.

(2) Telmo Hidalgo, hukukçu ve üniversite profesörüdür. Elli yılı aşkın zamandır devrimci savaşımın içindedir. Şimdi Pichincha eyaleti Emekçi Halk Federasyonu'nun başkanı ve Ekvador Sosyalistlerinin sol kanadı olan Devrimci Sosyalist Parti'nin Ulusal Yürütme Komitesi üyesidir. DSP'nin işçi ve öğrenci kesiminde etkinliği vardır. Parti aslında, aynı isim altında çalışan iki bağımsız gruba bölünmüştür. (Not. Red.)

meye hazır on veya yirmi kişinin silâha sarılmasıyla hiçbir şey değişmez. Bize göre tarihsel dönüm noktası, beklenen dönüşümlerin ana gücü olan yığınların aktif savaşlarıyla bağlıdır. Ve biz halk içinde işte bu inançlara uygun olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kanımcı, eylem biçimlerinin hiçbirini küçümsemememiz gerekir, ve herşey somut koşullara bağlıdır. Bazı durumlarda seçimlere katılmak uygun olur, ama bizimki gibi bir ülkede devrimci dönüşümlerin seçim yoluyla gerçekleştirilebileceğine inanmak gülünç olur. Toplumsal değişimlerin, kitlelerin ayaklanması sonucu ve silâhlı savaşım yoluyla olacağına kesinlikle inanıyoruz.

Ekvador da içinde Latin Amerika'daki sol güçler arasında, burjuva-demokratik, anti-feodal ve anti-emperyalist devrimin uygun ve hatta kaçınılmaz olduğu yolunda yaygın bir görüş vardır. Buna karşılık olarak, Latin Amerika ülkelerinde gündemde olan devrimin şimdi, proletarya, sosyalist devrim olduğu görüşü vardır. Tarihten biliyoruz ki, bazı burjuva-demokratik devrimler yarıda kalmıştır. Bu devrimleri, dağa tırmanırken, yarı yolda buharı bitip geri kaymaya başlayan lokomotif benzetenlere şaşmamak gerek. Bu tür «yarı-yol» devrimleri, örneğin Meksika ve Boliviya'da oldu ... Kanımızca, ne sosyal yapı, ne de ekonomik ve politik durum, anakaradaki ülkelerde yurtsever, devrimci ve anti-emperyalist burjuvazinin varlığından sözedilmesine olanak vermiyor. Bu ülkelerin çoğunda sermaye tüm erki elinde tutmaktadır, ki bu Latin Amerika'da devrimci sürecin sosyalizme yönelik olduğunu gösterir. Sosyalizm için savaşıma burjuvazinin liderliğinde başlarsak, sonuç, Che Guevara'nın haklı olarak belirttiği gibi, gerçek devrimin karikatüründen başka birşey olmaz.

Jaime Galarza Zabala ⁽³⁾: Savaşmada anayasal ve legal olanakların tükenmiş olduğunu sanmıyorum. Emekçi halkın daha iyi örgütlenmesine, isteklerinin parlamento, belediye meclisi, bölge valilikleri ve erkin diğer organları yoluyla gerçekleştirilmesine çalışarak, bu yolun sonuna kadar kullanılması gerekir. Başka bir deyişle yığınları kararlı eyleme hazırlamak gerekir.

Ancak, legal yollar henüz kapanmamış olsa da, burada sürecin kapanmaya doğru ilerlediğini, hem de oldukça hızlı ilerlediğini görmemek olanaksızdır. Ülkenin içinde bulunduğu bunalım, uluslarüstü şirketlerle

⁽³⁾ Jaime Galarza Zabala, tanınmış bir yazar, birçok derginin editörü, eleştiri kitapları ve makale yazarıdır. Bunlar arasında başlıca yapıtları: «Toprak Reformunda Hayaller ve Gerçekler», «Petrol ziyafetleri», «Körfezdeki Korsanlar», «Başkan Rodols'u Kim Öldürdü?», «Şimdi kendisinin kurmuş olduğu İkinci Kurtuluş Hareketi ve öteki sol – milliyetçi örgütlerden oluşan Ekvador Halkının Devrimci Birliği'nin (1980'de kuruldu) başkanındır. Örgüt, işçiler, köylüler ve aydınların bir kesiminin desteğini almaktadır. (Not. Red.)

yakından bağı olan oligarşinin sınır tanımayan istekleri, yönetici çevrelerin keyfi tutumları ve halka uygulanan zorkullanım onların sabırlarının giderek tükenmesine neden oluyor. Ülke bir «barut fıçısı»na döndü ve her an patlayabilir. Ülkedeki sağ ve emperyalist güçler sorunların demokratik yollarla çözülmesi olanaklarını giderek daraltıyorlar. Bu olanaklar tamamen ortadan kalktığında tek çözüm yolu olarak silahlı savaşım sorunu gündeme gelecektir. Şu anda, kanımca, niyeti ne kadar iyi olursa olsun herhangi bir grup silaha sarılmış olsa, yığınlardan bir destek görmez ve tamamen yalıtılır. Çünkü, ülkemizde hâlâ miting yapma, gösteriler örgütlenme, gazete ve dergi yayınlama, parlamento seçimlerine katılma olanakları vardır. Zaman zaman Ekvador'da savaşım yüksek boyutlara varıyor, halk değişiklik yapmaya kararlı ve sol güçler bu savaşıma öncülük etmek, bunun hedeflerini açık olarak görmek zorundadırlar. Ama burada eksik olan «küçük» birşey var.

Tipik bulduğum bir örnek vereceğim. 26 Mart 1966'da yığınlar askersel diktatörlüğe karşı ayaklandılar. O gün, başkentteki «Garcia Moreno» hapisanesinden bir grup politik tutuklu – ve ben de aralarındaydım – serbest bırakıldı. Sol örgütlerin yöneticileri Bağımsızlık Meydanı'nda biraraya geldi, ve ne yapılması gerektiğini tartıştılar: Erke el koymalı mı, koymamalı mı, Ulusal Saray'ı işgal etmeli mi, etmemeli mi, halka devlet radyosundan çağrı yayınlamalı mı, yayınlamamalı mı? Sonunda radyodan bir konuşma yapılmasına karar verildi, ama biraz sonra radyonun nerede olduğunu kimsenin bilmediği ortaya çıktı. Bir kısmı Merkez Bankası'na el konulmasını önerdi, diğerleri karşı çıktılar. Merkez Bankası devlet mülkiyetinde olduğu için bunun yapılmaması gerektiğini söylediler. Şayet sol güçler kendi hükümetlerini kurma niyetindeyseler zaten kendilerine ait olacak olan bankaya ayrıca el koymaya ne gerek vardı. Önceden iyi hazırlanmış, herkesin anlayabileceği, yığınlara yol gösterecek açık bir programla ortaya çıkan kimse olmadı. Tartışma sürüp giderken, ülkemizde «ABD'nin sürekli temsilcisi» diye bilinen Galo Plaza (4) yüksek rütbeli subaylarla anlaştı ve erke el koydular.

Aquiles Rigail Santistevan (5): Örgütümüz, programsal platformumuzda

(4) Galo Plaza bir burjuva lideridir ve 1948–1952 yıllarında Ekvador'un cumhurbaşkanı idi, bir süre de Amerika Devletleri Örgütü'nün Genel Sekreterliğini yaptı (Not. Red.).

(5) Bir hukukçu olan Aquiles Rigail Santistevan, 1980'de Jaime Roldos Aguilera hükümetinde Çalışma Bakanlığı yaptı. 1981'de hâlâ nedeni ortaya çıkarılmamış olan bir uçak kazasında ölen J. Rolodos'un ilerici yönde birçok uygulamaları olmuştur. Rigail aynı zamanda Başkan Orvaldo Hurtado'nun hristiyan demokrat yönetimiyle birlikte de çalıştı. Hristiyan demokratlarla Roldos'u destekleyenlerin ayrılmalarından sonra Rigail muhalefete geçti. Küçük ve orta burjuvazi ve ara tabakalardan olanları biraraya getiren Halk Değişimler ve Demokrasi Partisi'nin ulusal başkanıdır (Not. Red.).

yazılı bulunan sosyalist idealleri kılavuz ediniyor, Ekvador halkının ve dünyadaki öteki halkların yüzyıllık geleneklerini ortadan kaldıran sermayenin egemenliğine karşı savaşıyoruz. Bizim gelişmemiz «popülizm»⁽⁶⁾ üzerine kurulmuştur; ama bu, Halk Güçleri Birliği Partisi'ndeki⁽⁷⁾ egemen olan görüş gibi, «caudillo milliyetçiliği»⁽⁸⁾ değildir. Biz hiçbir görüşe karşı hoşgörüsüz tutum almıyoruz, özünde bizimkine benzer her görüşü ele almaya hazırız ve sosyalist ilkeleri benimseyen, toplumsal değişimden yana olan güçlerle ortak bir program temelinde birleşik cephe oluşturmayı amaçlıyoruz. Şimdi ülkenin geleceğine karar vermekte olan gerici çevreleri silip süpürecek olan halkın erki elde edebilmesi için böyle bir cephe zorunludur.

Erk için mi yoksa belirli istemler için mi savaşım?

Telmo Hidalgo: Bu çok önemli bir sorun. Yğınlar arasındaki çalışmalarımızı birçok zaman demokratik istemler ve sloganlar ileri sürmekle sınırlıyoruz ve somut sonuçların daha büyük hedeflere ulaşmada bir araç olması gerektiğini unutuyoruz. Emekçi halkın ekonomik çıkarları için eyleminin, politika yapmak olduğu yolundaki görüş kabul edilemez. İşçi sınıfı içinde, sürekli olarak onun esas ödevinin ve tarihsel görevinin politik erki kazanmak olduğunu anlatmalıyız.

Kanımcı, Ekvador'da sendikaların günümüzdeki rolünü de yeniden ele almamız gerekiyor. Onlar kendilerini ekonomik istemler uğruna çalışmakla sınırlamamalıdır. Sendikaların şimdi yoksul bölgelerde yaşayan emekçi halk arasında örgütsel faaliyetlerini önemli ölçüde artırmaları özellikle önemlidir. Sanırım Ekvador'da sol güçler ara tabakalar arasında çalışmanın önemini henüz kavramış değiller.

Jaime Galarza Zabala: Ekvador'da yğınlar sadece yoksulluktan kurtulmanın yolunu aramıyorlar. Onların ana hedefleri, tarihsel hak olan devleti yönetmeyi sağlamaktır. Bizim, Guayas eyaletinde pratik çalışmalar konusunda deneyimimiz var. Toprak reformu sonucunda bu eyalette

(6) «Popülizm» veya «popüler milliyetçilik» Latin Amerika'da 1940'larda bir milliyetçi eğilim ve birçok sınıf ve tabakanın bir birliği biçimi olarak ortaya çıktı. Liderleri, nüfusun bilinç düzeyi düşük kesiminin duygularına seslenir ve erke geldiklerinde, halkın ivedi sorunlarının en kısa zamanda çözüme kavuşturulacağına ilişkin demagojik vaatlerde bulunurlar (*Not. Red.*).

(7) Küçük ve orta burjuvazi, işçilerin bir kesimi, aydınlara ve öğrencilere dayanan bir partidir; 1948'de kurulmuştur (*Not. Red.*).

(8) «Caudillo milliyetçiliği» bir küçük burjuva ideolojisidir ve bazı Latin Amerika partilerinde egemen olmuş bir politik çizgidir. Bu türden hareketlerin başında genellikle bir «caudillo» (tartışma götürmez yetkili ve süreklili lider) bulunuyor (*Not. Red.*).

köylülerin yaşam düzeylerinde belli bir yükselme oldu. Ama onlar toplumda köklü dönüşümler olmadan önemli değişimler elde edemeyeceklerini anladılar. Guayas'da köylü örgütleri, adaletli bir toprak dağılımı, en önemli ürün olan pirinci satın alan spekülâtörlerin denetim altına alınması, kırsal topluluklarına verilen kredilerin yaygınlaştırılması için çalışıyorlar. Görünüşte herşey legal olarak, yasalar çerçevesi içinde yürüyor. Aslında bu, buzdüğünün yalnızca görünen kısmı, çünkü köylülerin istemlerine, bunlar ne kadar küçük olursa olsun, yönetici sınıflar, şiddetle karşı koyuyorlar. Latifundistler ve büyük tüccarlar, militanları yıldırma için onlara karşı kiralık katiller kullanıyorlar, adalet yetkilileri de dahil, devlet yetkilileri katilleri kayırıyorlar. Bu yüzden köylüler zora karşı zorkullanmak zorunda kalıyorlar.

Partimiz, yığınların düzene karşı direnişlerinde legal biçimleri bir yana bırakmadan, kazanımlarını korumak ve sağlamlaştırmak için savaşımlarını sürdürmeleri gerektiğine inanıyor. Ama onlar bununla yetinemezler, çünkü bu, ilerici çizgilerini gündendüne daha çok yitiren burjuva demokrasisi oyunu oynamak olur.

Güçleri Birleştirme Olanakları

Aquiles Rigail: Ekvador'da birçok partinin bulunduğunu vurgulamak önemlidir. Ama, buna göre, bunların yalnızca büyük olmayan bir kısmı toplumsal ilerleme savaşçıları sayılabilir. Çoğu kez şu veya bu grup kendini «sol» ilan ediyor, ama aslında oligarşinin ve büyük dış satımcıların kontrolü altında bulunuyor. Bu yüzdendir ki, öncelikle şu sorunun ele alınması gerekiyor: Sol sloganlar ardına gizlenerek halkı aldatmalarının önüne nasıl geçeriz? İkincisi, gerçek ilerici örgütler arasında etkin ilişkiler kurmalı ve halkın çıkarlarının savunulması için ortak eylem planı hazırlamalıyız. Kanımca birçok ortak görüşlerimiz var. Bu temel üzerinde yeni benzer görüşler arayarak ve bularak ileri adımlar atabilir ve ilerici güçlerin birleşik cephesini kurabiliriz.

Bu amacı gerçekleştirebilmek için, biz politik liderlerin bencil tutumlarımızdan vazgeçmemiz ve birliğe giden yoldaki engelleri kaldırmamız gerekir. Aksi halde, halen tırnaklarını göstermekte olan aşırı sağcılar halkı hazırlıksız yakalayabilir ve halk hareketini geriletmek için varolan demokratik kurumları güçsüzleştirmeye çalışabilirler. Kaldı ki oligarşi çevrelerinde artan darbe eğilimleri olduğu bir sır değildir. Bu, ülke ekonomisinin yeniden sağlığa kavuşturulması – ki onların savlarına göre bunu ancak sağ yapabilir – gereği üzerine sözlerle kamufle ediliyor. Bu yüzden, Ekvador'un her zamankinden daha çok gereksinim duyduğu birlik uğruna kişisel hırslardan vazgeçilmesi, ideolojik dar görüşlülüğün gidebilmesi demokratlar için temel sorundur.

Telmo Hidalgo: Gerçekten devrim, sol, Marksist güçlerin birliğini gerektirir. Devrim aynı ölçüde reformist partilerden ayrı olmayı da gerektirir, çünkü onlar birlikten sözetmekten sakınmazlar ama birlik gereği ortaya çıktığında, savaşım için yüz kişi bile örgütlemezler. Şimdiye kadarki deneyim gösteriyor ki, biz çatışmalarda can verirken çoğu zaman yaptıkları mangalda kül bırakmayan konuşmalarına karşın reformistler bu sırada telaşsızca kahvelerini yudumlarlar. Askersel darbe hayaletinin, emekçi halkın eylemlerini engellemesine izin verilmemelidir. Faşist görüşlü gericiği durdurmak için yığınları harekete geçirmemiz gerekiyor. Bu yapılmadan başarıya ulaşılamaz.

Jaime Galarza Zabala: Özgürlük ve demokrasi ideallerini kalplerinde yaşatanların birleşmelerinin olanaklı olduğuna inanıyorum. Uluslarüstü şirketlerinin egemenliğine, Ekvador'un doğal zenginliklerinin yağmalanmasına, demokratik hakların kısıtlanmasına, gerici darbe tehlikesine, artan hayat pahalılığına ve kentte ve kırsal bölgede baskıya karşı tüm sol güçlerin, ilerici örgütlerin ortak savaşım sürdürmelerini öneriyoruz. Bu sorunlar karşısında tek çözüm yolu vardır: savaşımда birlik. Bu, halkla onun organik bir parçası olan sol güçlerin gerçek birliğini sağlayacak temeli oluşturacaktır.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, *Ekvador Komünist Partisi Genel Sekreteri Rene Mauge'den sol ve demokratik güçlerin önünde duran sorunları ve onların birliği olanaklarını anlatmasını istedi.*

Rene Mauge (9): Bu konuya derginin sayfalarında daha önce değinmiştik. Aynı şeyleri yinelemeye çalışacağım ve yalnızca bazı tamamlamalar yapacağım. Son birkaç yıl içinde komünistlerin işçiler arasındaki çalışmaları her zaman tutarlı olmadı ve önemli ölçüde ekonomizm izleri taşıdı. Emekçi halkın temel gereksinimlerinin karşılanması, sendikal hareketin güçlenmesi, yeni örgütlerin kurulmasına yardım, onların sınıfsal tutum almasını sağlamak, isteklerin belirlenmesi vb. için savaşım çok büyük önem verdik, bu yönde çok büyük çaba harcadık. Ama kuşkusuz zorunlu olan bu çalışmalar sırasında çoğu zaman ana hedefi, erkete köklü değişim, devrim hedefini unuttuk. Bu önemli bir şey ama çok uzak gelecekte olacak bir şey olarak görülüyordu. 10. Kongrede komünistler yığınlar arasında çalışma ve herşeyden önce proletarya içinde çalışma sorunlarını özeleştiril açıdan çözümler. Kanımızca, komünistlerin savaşımında ümit verici gelişmeler gözlenmektedir.

Diyebiliriz ki, parti kent nüfusunun geniş bir kesimini oluşturan ara katmanlar arasında yoğun bir çalışma yürütüyor. Parti, ara katmanlar ara-

(9) Rene Mauge, 30 yıldır aktif olarak devrimci savaşım içinde olan bir hukukçudur. 1978'de ülkenin belli başlı sol örgütlerinin cephesi olan Geniş Sol Cephe tarafından başkanlığa aday gösterildi. Ekvador Komünist Partisi'nin 10. Kongresi (1981) onu Genel Sekreterliğe seçti.

sındaki çalışmalarını 1950'lerden buyana durdurmuş ve bu alanı Halk Güçleri Derneği olarak bilinen milliyetçi popülist örgütün etkisine terketmişti. Komünist Partisi ülkenin en büyük kenti olan Guayaquil'de bile kazanmış olduğu konumları kaybetmişti. Şimdi yeniden bu alana giriyoruz, çünkü zamanın artık daha fazla beklemeyeceği inancındayız. Bu katmanların, anti-komünizmin etkisi altında olmaları nedeniyle sorun karmaşıklaşıyor. Ama hiçbir şey durağan değildir. Milliyetçi gruplar, onların hiçbir zaman yerine getirmediikleri sayısız vaatlerinden bıkan kent halkının güvenini giderek artan ölçüde kaybediyorlar.

Komünistlerin, başka politik örgütler görünümü altında çalışmayı bırakarak, şimdi halkla kendi partileri adına konuştuklarını belirtelim. Ülke, Ekvador Komünist Partisi'nin en zor koşullarda çalıştığı askersel yönetim döneminden yeni çıktı. Hatta, bir ara, birinin bomba yerleştirebileceğinden korkarak MK binasına «Ekvador Komünist Partisi» tabelasını asmaya değil değmeyeceğinden bile kuşkuluyduk. Ama uyguladığımız taktikler doğruluğunu ortaya koydu. Yığınlar bizi daha iyi tanıdı ve biz de yığınların gereksinimlerini daha iyi öğrendik.

Solun ve tüm öteki demokratik güçlerin birliğine gelince, önümüzde iki engel var.

Birincisi, emperyalizm ve onun ideolojik cambazlarının ustaca yadıkları, Maocuların da gönüllü olarak katıldıkları anti-komünist ve anti-sovyet propaganda, devrimcilere ve onunla birlikte tüm demokratik harekete karaçalmalar. Emperyalizm ve oligarşiden çok çekmiş olan, ama onlara açıkça karşı çıkmaya cesaret edemeyen ve sorunlarını ödünlerle çözmeye çalışan küçük burjuva tabakalar üzerinde bunların büyük etkisi oluyor. Bu kesimi temsil eden örgütler doğal olarak olmayı yapmaya çalışıyorlar: Emperyalizmin direncini doğurmayacak bir savaşım geliştirmek. Onlar Komünist Partisi ile ortak eylem yapmaktan korkuyorlar, çünkü onlar, ABD'nin yalnızca komünistlere ve «onların arkasında olan» Sovyetler Birliği'ne, Küba'ya karşı olduğunu, toplumsal değişimlere ise genelinde karşı olmadığını vurgulama fırsatını kaçırmayan emperyalist yanlısı propagandanın kurbanlarıdır. Bu nedenle, anti-komünizmi ve anti-sovyetizmi, işçi sınıfına ve devrimci harekete karşı uydurulan yalanları, karaçalmaları ve tüm bu tür kompnyaların mekanizmasının içyüzünü, açığa çıkarmak için çabaları yoğunlaştırmak çok önemlidir. Doğallıkla yalnızca propaganda ve ajitasyon değil, her türden çalışmalarımızın bu amaçla uyumlaştırılması da önemlidir.

İkinci engel, kendi içimizde, halen çalışmalarımızda varolan ve atılması gereken sekterlikten gelen yanlışlarımızda, zaman zaman Marksizmin bir dogma olmadığını, bir eylem kılavuzu olduğunun unutulmasının sonucu olan bazı klişelerde yatıyor. Bu, istenilen yada olası bağlaşıklarla ilişkilerde önemli güçlükler yaratıyor.

Sekterliğin ve sağ oportünist sapmaların devrimci durumdan tam olarak yararlanmayı engellediğini deneyim öğretiyor. Aynı zamanda, taktik esneklik, ana sorunlarda bağlaşıklara ödün verme veya ilkelerden (ki onlar olmadan her politik eylem, tarihin defalarca gösterdiği gibi devrimci anlamını yitirir ve yenilgiye mahkumdur) vazgeçme anlamına gelmemelidir.

Marksizm-Leninizm ilkeleriyle, bağlaşıklıklar stratejisine geniş yaklaşım arasında bir çelişki yoktur. Aksine biri diğerini gerektirir. Temel sorun, halkı doğru çizgi üzerinde yönlendirerek, günün gereksinimlerine dikkat ederek ve sol güçlerin birliği için çalışarak her zaman halkın içinde olmak ve bütün eylemlerine katılmaktır. Onun birliği sorunu ivedidir ve sağlanmalıdır. Bu, yakın ve uzun erimli hedefler için, demokrasi ve sosyalizm için savaşımında yeni olanaklar açacaktır.

Ortak eylem sorunlarını Devrimci Sosyalist Parti, Ekvador Halkının Devrimci Birliği ve öteki örgüt yöneticileriyle görüştük. Ve güçlülerle karşılaştık. Bunlar daha çok Devrimci Sosyalist Parti'nin Victor Granda ve Telma Hidalgo liderliğindeki kanadının neden olduğu güçlülerdi. Onların kanısınca, önce Ekvador devriminin stratejik çizgisi üzerine görüş farklılıklarının ortaya çıkarılmasını, gerçek solun kim olduğunun saptanması, işçi sınıfı hareketinin ve özel olarak öncülüğünü yaptığımız Ekvador Emekçi Halk Konfederasyonu'nun programal çizgisinin görüşülmesi gerekiyor. Öte yandan Komünist Partisi sürekli olarak şunu vurguladı: Öncelikle bizi birleştiren yanlar öne çıkarılmalıdır. Bunlar fazlasıyla vardır ve yalnızca taktik konularda da değildir.

1977'den bu yana Geniş Sol Cephe saflarında savaşım veriyoruz ve ortaklaşa hazırlanmış ulusal kurtuluş devrim programımız var. Ekvador Komünist Partisi'nin taktik hataları da içinde olmak üzere çok çeşitli nedenlerle bu bağlaşıklığın, kendisini seçim listesi dışında bulması gerekli olan yüzde beş oy alamaması büyük bir yıkım değildir. Komünistler bu yenilgiden özeleştirel sonuçlar çıkardılar. Cepheyi yeniden kurmanın veya onunun bir başka biçimini oluşturmanın ve 1984 genel seçimlerine katılabilmesi için onunun legalize olmasını sağlamanın olanaklı olduğu inancındayız. Bu çok önemlidir. Çünkü, gerçek sol partilerden hiçbiri resmen kayıtlı değildir, yani hiçbiri mevcut yasalara göre aday gösterme hakkına sahip değildir.

Diğer bir güçlük de milliyetçi popülist gruplara karşı tutum konusudur. Aquiles Rigall'in yapmış olduğu açıklamaları biliyoruz. O tüm ilerici güçlerin birliğinin gerekliliğini vurguladı. Partisi, sosyal-reformist «Demokratik Sol» ve diğer bazı örgütlerle bir reformist cephe kurulması üzerine görüşmeler yapıyor. Ekvador Komünist Partisi de bu örgütlerle ilişki kurdu, çünkü onlar, komünistleri de içine alan daha geniş bir bağlaşıklığın oluşturulmasına karşı çıkmıyorlar. Hiç olmazsa yöneticile-

rinden bazılarının görüşleri böyle. Bu durumda bir anlaşmaya varmak kuşkusuz kolay değil, çünkü yasalara göre kayıtlı olmayan partimizin, resmen kayıtlı partilerin «kuyruğu»na dönüşmesi tehlikesi vardır. Ayrıca bu halkın kafasını karıştırabilir. Bu durumda Marksist güçlerin birliği ve yasal statü kazanması, daha geniş bir bağlaşıklığın gerekli ilk adımı olmalı. Ancak o zaman sol, diğer örgütlerle görüşmelerde başarılı olabilir.

Bu sorun, tüm Latin Amerika devrimci hareketlerinde sürmekte olan tartışmalarla çok yakından bağlıdır. Kapitalizmin ve emperyalist egemenlik sisteminin en keskin bunalımın kıskaçı içinde olduğu bir sır değildir. Bunun sonuçları bizim ülkemizde de keskin bir biçimde hissediliyor. Oligarşi bir kargaşa ve korku içindedir. Onun kimi grupları burjuva demokrasisinin iyi işlemediği, devlet sorunlarının çözümüyle yavaş çalışan ve yetkisiz bürokratik bir aygıtın uğraştığı oligarşinin bazı grupları sonucuna varıyor. Yönetici sınıflar parlamentonun işgörmezliğinden ve geleneksel politik partilerdeki düşüşten telaşa kapılmış durumdadır. Varolan sistemin bozulmasından ve iç politik durumun kötüleşmesinden endişelenen çeşitli burjuva çevreleri birleşiyorlar ve hatta, faşist hareketlerin çekirdekleri olarak paramiliter gruplar oluşturuyorlar. Bu çekirdekler derhal yok edilmelidir. Bunların ortaya çıkışı, aynı zamanda, geniş demokratik birliğin kurulmasını gerekli kılıyor. Bu yalnızca Marksistlerin ayrıcalığı olmaz. Tersine, demokratik kazanımları korumak için milliyetçiler ve reformistler de içinde olmak üzere, bunu yapmak isteyen herkes birleşmelidir.

Benim görüşüme göre, hem iç hem de dış somut sorunlar üzerine anlaşmalara varılabilir. (El Salvador, Guatemala, Nikaragua ve Küba halklarının anti-emperyalist dayanışmalarında olduğu gibi.) Birliğin sağlanması, erk sorununun çözümüne yaklaşılması demek olacaktır. Devrimci durumun çok uzaklarda olduğu söylenerek kafalar karıştırılmamalıdır, ki biz bunu bazen yapıyoruz. O birdenbire ortaya çıkabilir. Bir toplumsal patlama, bir başka zaman olağan bir olayın sonucunda olabilir.

Çok yanlı, uzun erimli ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği

SSCB ile kurtulmuş ve sosyalist gelişme yolunu seçmiş ülkeler arasındaki ekonomik bilimsel ve teknik işbirliği üzerine yeni veriler.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'yle doğan ilk sosyalist devlet, ulusal kurtuluşları için savaşan halklara her zaman sağlam, güvenilir bir dayanak oldu. Emperyalizmin sömürge sisteminin çökmesi ve yeni egemen devletlerin kurulmasıyla Sovyetler Birliği'nin rolü her zamankinden daha çok arttı. SSCB, bu ülkelerin iç işlerine karışmama ilkesine daima bağlı kaldı ve yeni kurtulmuş ülkelere, özellikle sosyalist doğrultuda ilerleyen ülkelere etkin yardımlarda bulundu. Bu işbirliği, geniş ve çok yanlıdır, ekonomik, politik kültürel bağlardan, bu ülkelerin savunma güçlerini güçlendirmeye yardım etmeye kadar uzanıyor ve bu emperyalizmin artan saldırganlığından dolayı özel bir önem taşıyor.

SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomileri Enstitüsü tarafından hazırlanan aşağıdaki araştırma, Cezayir, Angola, Afganistan, Benin, Burma, Kongo, Gine, Etyopya, Madagaskar, Mozambik, Güney Yemen, Suriye ve Tanzanya ile sürdürülen ekonomik bilimsel ve teknik işbirliğinin çeşitli yanlarını anlatıyor.

Dış ticaret, ekonomik, bilimsel ve teknik yardım, ulusal kadroların yetiştirilmesine katkıda bulunma ve planlama alanındaki işbirliği, SSCB ile sosyalizme yönelmiş ülkeler arasındaki ekonomik, bilimsel ve teknik ilişkiler sisteminin ayrılmaz parçalarıdır. Bu ilişkiler, birbirlerini etkilediklerinden ve birbirlerine karşılıklı bağımlılıklarından dolayı karmaşık sosyal-ekonomik bir olgudur.

FARKLI BİÇİMLER, ORTAK YAKLAŞIM

SSCB'nin sosyalist gelişme yolunu seçmiş ülkelerle ekonomik işbirliği, az gelişmiş ülkelerle pratikte yürüttüğü ilişkilerden genelde farklı değildir. 1950 ve 1960'ların başında yalnızca teknik yardım şeklinde devam eden bu işbirliği, 1960'ların ortalarından itibaren, genel anlaşmalar biçiminde, giderek artan bir şekilde sürdürülmeye başlandı. Örneğin, SSCB'nin Cezayir'le ilişkilerinde bu genel anlaşmalar, 1970'lerin sonunda tüm alanlardaki işbirliğinin ¹/₆₀'ına ulaştı.

Teknik yardımda, ev sahibi ülkede projenin gerçekleştirilmesinde kullanılan bütün kaynaklar, o ülkenindir. Çalışmanın örgütlenmesinden, işin kalitesinden, projenin maliyetinden ve işin zamanında bitirilmesinden o

ülke sorumludur. Sovyet örgütleri ise, anlaşmanın öngördüğü yükümlülükler çerçevesinde projenin hazırlanmasıyla ve işletmenin kurulmasıyla ilgili yardım sağlanmasından (mavi ozalit kopyalar ve teknik dökümanlar hazırlama, uzmanlar gönderme, çeşitli araç gereçler, malzeme ve yedek parçalar sağlama, araştırma çalışmaları yapma vb.) sorumludur.

İşbirliğinin bu biçimi, Suriye gibi, yapı işlerinde deneyimi olan, uzman kadroya sahip ülkelerle ilişkilerde başarıyla uygulanıyor. Bu temelde örneğin, Sovyet-Suriye işbirliğinin en önemli projelerinden biri sayılan, Fırat nehri üzerindeki baraj yapıldı. Bu biçim, müteahhit rolü oynayan yerel yapı örgütlerinin güçlenmesine yardım ediyor, onların projenin çizilmesi, çalışmanın örgütlenmesi alanındaki deneyimlerini zenginleştiriyor. Bu nedenle, daha sonraki projelerin yapımında bu ulusal örgütlerin payı sürekli artıyor.

Genel anlaşmalara bağlı işbirliği uyarınca, müteahhit durumundaki Sovyet örgütleri, araç, gereç, malzeme, ozalit çizimler, teknik dökümanlar ve insan gücü sağlama ve tesisi müşteriye bitmiş durumda teslim etme sorumluluğunun tümünü yükleniyorlar. İnşaat için sağlanan donatım, malzeme ve diğer teknik araçlar, proje bitinceye kadar müteahhitin malı sayılıyor. Müteahhit, yetkili olduğu dönem boyunca işin kalitesi, fonların harcanması, işin zamanında başlaması makinelerin düzgün işlemesi ve inşaatın yürütülmesi işlerinden sorumludur. Müşteri ise, yalnızca proje çizimi için ilk verileri sağlamak, inşaat yapılacak yeri belirlemek, dış haberleşmeyi sağlamak ve müteahhitin faturalarını zamanında ödemekle yükümlüdür. Bu tip işbirliği, henüz yeterli deneyime sahip ulusal inşaat örgütleri olmayan ülkelerle ilişkilerde uygulanıyor.

Son yıllarda, yaygın bir şekilde, sosyalist yola koyulmuş ülkelerle ilişkilerde *kredi ve karşılığında ürün verme* şeklindeki bir işbirliği benimsenmektedir. Böyle bir işbirliği, kredi karşılığı, kredi veren ülkeye, yeni tesislerin ürettiği ürünleri veya o ülkenin gereksinimlerini karşılayacak başka ürünleri verme ilkesi temelinde yürütülüyor. Bu, işbirliğini, uzun erimli bir temele kaydırarak ve ekonominin gereksinimi olan malların kredi karşılığı zamanında alınmasını garanti ederek onun daha etkili ve karşılıklı yarar sağlar bir hale gelmesine yardımcı oluyor.

Sonuç olarak, *karma işletme* deneyimi vardır. Karma-işletme yaygın olarak yeni yeni benimsenmeye başlandı, ama iyi sonuçlar verdi.

SSCB'nin sosyalizme yönelmiş ülkelerle bağları, esas olarak, iki yanlı bir temel üzerinde sürdürülüyor. Ama bazı temel projelerin yapımı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin işbirliği ile gerçekleştiriliyor.

Bazı ülkelerin ekonomik gerilikten kurtulmalarına daha etkili yardım etmek çabalarında ve uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden düzenlenmesi yolundaki ilerici fikirlerin ışığında SSCB, yeni kurtulmuş devlet-

lerle, onların gelişmeleriyle ilgili sorunlarda, yepyeni, çok yanlı bir yaklaşım temelinde işbirliği yapıyor. Bu özellikle sosyalizme yönelmiş ülkelerle işbirliğinde çok açık bir biçimde görülebilir. Bu tür işbirliğinin amacı, her ülkenin somut koşullarına uygun ulusal bir bilimsel-teknik alt yapı oluşturmak, genel eğitim örgütleri kurmak, kadro yetiştirmek, sanayi alanında uluslararası uzmanlaşmaya, işbirliğine ve bilimsel ve teknik değiş tokuşa aktif katılımı sağlamak suretiyle sektörel ve bölgesel üretim yapısı temelinde modern bir ekonomik sistem oluşturulmasına yardım etmektir.

Böyle bir yaklaşım, bir yandan iç olanakların en iyi bir şekilde kullanılmasını ve iç ve dış gelişme faktörlerinin optimal birliğini sağlayarak görece kısa bir zamanda geri kalmışlığa ve tek yanlı dış faktörlere bağımlılığa son veriyor, bir yandan da bir bütünsellik göstermeyen ekonomik sistemin köklü bir şekilde yeniden oluşturulmasına olanak veriyor.

GENÇ DEVLETLERİN ÇIKARI İÇİN

Ekonomik ve teknik işbirliği hükümetler arası uzun erimli anlaşmalar temelinde geliştiriliyor. Bu özellikle genç devletler için büyük değer taşımaktadır, çünkü bu tür anlaşmaların işleyişinin, birçok planlama unsurunun ekonomiye girmesine yardım etmek, en önemli kilit sorunların karmaşık çözümleri için olanaklar yaratmak gibi bu ülkelerin ekonomik gelişmeleri üzerinde düzenleyici bir etkisi vardır. İşbirliği yapılan büyük kilit projelerin devlet sektöründe gerçekleştirilmesinden dolayı, bu tür anlaşmalar her zaman büyük önem taşıyor.

SSCB'nin yardımıyla bu ele aldığımız ülkelerde, sanayi, elektrik üretimi, tarım, altyapı ve diğer alanlar olmak üzere 500'den fazla projenin yapımı tamamlanmıştır, ya hâlâ sürmektedir, ya da yapımına başlanacaktır. Bunların 157'si Afganistan'da, 107'si Cezayir'de, 62'si Suriye'de, 40'ı Etyopya'da, 33'ü Yemen Halk Cumhuriyeti'nde ve 31'i Gine'dedir. Bunlar az gelişmiş ülkelerde Sovyet yardımıyla kurulan projelerin yaklaşık yarısıdır.

İşbirliği çerçevesinde kurulmuş veya kurulmakta olan işletmeler, ekonomideki devlet sektörünün temel unsurlarıdır. Bu işletmeler, çelik üretiminin yılda 2 milyon tona, petrol üretiminin 14-15 milyon tona, doğal gaz üretiminin yaklaşık 5 milyar metre kübe, boksit ürünlerinin 3 milyon tona, petrol rafineri ürünlerinin 1,5 tona, elektrik gücü üreten tesislerin kapasitesinin 1,2 milyon kilovatsaate, yapay gübre üretiminin yaklaşık 250 bin tona, ve bakır üretiminin 100 bin tona çıkarılmasını sağlıyor. 1.400 kilometre uzunlukta demiryolu, 1.700 kilometreden daha fazla ana yol, ve 2.500 kilometreden daha fazla elektrik nakil hattı ile birlikte düzinelerce makine ve maden işleme fabrikaları kurulmuş, yenileştirilmiş veya halen

kurulmaktadır. Sovyetler Birliği veya diğer Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ölkelerin yardımlarıyla birçok ölkede devlet sektöründe kurulan bu şletmeler, modern sanayi üretiminin çoğunu, hatta tümünü gerçekleştiriyorlar: Suriye'de petrol üretiminin, Afganistan'da doğal gaz ve azotlu suni gübrenin $\frac{0}{100}$ 'ü, Etyopya'da petrol rafineri ürünlerinin $\frac{0}{100}$ 'ü, Cezair'de çelik üretiminin $\frac{0}{90}$ 'dan fazlasını, Suriye'de elektrik üretiminin hemen hemen $\frac{0}{70}$ 'ini, Afganistan'da $\frac{0}{65}$ 'ini, Gine'de tahta işleme alanındaki üretimin $\frac{0}{60}$ 'dan fazlasını, Afganistan'ın 1970 yıllarının ortalarında sahip olduğu bütün ağır vasıta yollarının $\frac{0}{60}$ 'ı, SSCB'nin yardımı ile oto-yol haline getirildi.

SSCB'nin sosyalizme yönelmiş ölkelere sağladığı ekonomik yardımın dörtte üçü, ulusal ekonominin yeni bir yapıya kavuşması ve modernleştirilmesi için gerçek bir temel kurulmasını, ulusal ekonominin çok sektörlü ve dağınık karakterinin yok edilmesini ve çalışabilen herkes için yeni iş alanları açılmasını sağlayacak endüstriye ve elektrik gücü üretimine yöneliktir. Bu, aynı zamanda, emeğin toplumsal üretkenliğinin artmasında, yeni kurtulmuş devletlerin ekonomik geriliklerinin giderilmesinde ve bu ölkelerin uluslararası yaşamda eşit taraflar haline getirilmesinde de çok önemli bir araçtır.

Sovyetler Birliği tüm çabalarını, bu ölkelerin gereksinimlerine uygun olarak, petrol, kimya, demir, çelik ve renkli madenler işleme ve makine yapımı ve aynı zamanda tekstil ve gıda sanayiindeki şletmeler gibi gelişen temel sanayiler üzerinde yoğunlaşmıştır. SSCB'nin ekonominin ana sektörlerine sağladığı yardım yalnızca, sanayi-kolunda bir veya birkaç öncü şletmelerin kurulması ile sınırlı kalmıyor. Aynı zamanda üretim ve teknolojik sürecin çok sayıdaki birbirine bağlı halkalarını da içeriyor.

İşbirliğinin önemli alanlarından biri de doğal kaynakların belirlenmesi, jeolojik araştırmalar yapılması alanıdır. Bu alanda yapılan çalışmalar sonucunda, Suriye, Cezair ve Afganistan'da büyük petrol kaynakları, Afganistan'da gaz, Cezair, Afganistan, Yemen Halk Cumhuriyeti'nde demir cevheri, Cezair, Kongo, Gine, Afganistan ve Yemen Halk Cumhuriyeti'nde renkli ve nadir madenler, Suriye ve Kongo'da fosfor taşıyan hammaddeler, Gine'de inşaat malzemeleri, Afganistan, Gine Ve Kongo'da değerli taşlar ve diğer maden olmayan yeraltı zenginlikleri ortaya çıkarıldı.

Birçok durumda, toprağın incelenmesi ve doğal kaynakların değerlendirilmesi için yapılan yardımlar ortaya çıkarılan maden yataklarının geliştirilmesine yapılan yardımlarla desteklenmektedir. Cezair'de Sovyet jeoloji uzmanları tarafından bulunan İsmail civa yatakları temelinde, Sovyet işbirliği ile yılda 320 bin ton saf civa çıkaracak maden ocağı ve metalurji kombinaları kuruldu ve bu o ölkeyi civa üreticisi ve dışatımcısı ölkelerden belli başlı biri haline getirdi. Kongo'da Sovyet uzman-

ları büyük kurşun ve çinko yatakları buldular, ve sonra gidip ürünleri şimdi ihraç edilen maden çıkarma fabrikası kurulmasına yardım ettiler. Bunun gibi birçok örnek vardır.

İşbirliği yapılan alanlar içinde tarımın önemi gittikçe artıyor. Burada esas olan, yardımın, sulanan toprakları artıracak sulama ve hidro teknik tesislerin yapımına yönelmesidir. Bunun sonucunda Suriye'de yaklaşık 640 bin hektar, Afganistan'da 10 bin hektardan fazla, Yemen Halk Cumhuriyeti'nde 14 bin hektardan fazla, ve Burma'da 11 bin hektarın üzerinde toprak sulanır duruma getirilecektir. Böyle toprakların yaklaşık 80 bin hektarı Sovyet örgütlerinin yardımı sayesinde üretim yapılabilir bir hale getirildi.

Yeni kurtulmuş ülkelerin gereksinimlerine uygun olarak, tarımsal üretimin maddi temelini geliştirmesi yolunda yapılan Sovyet yardımları, kooperatifleşmeye başlanması ve devlet tarım işletmelerinin ve tarım-sanayi komplekslerinin kurulması yolunda yapılan işbirliği ile gittikçe daha yararlı hale geliyor. Afganistan, Suriye, Tanzanya, Gine, Mozambik, Benin, Angola ve Yemen Halk Cumhuriyeti'nde, Sovyetler Birliği'nin katılımı ile 17 devlet üretme çiftlikleri hayvan yetiştirme çiftlikleri ve deneme çiftlikleri ya kurulmuş, yada kurulmaktadır. Bu çiftlikler modern üretim yöntemlerinin yararlılığını sergileyen, verimli emek araçlarının yaygınlaşmasını, bilimsel yöntemlerle toprağın işlenmesini, yüksek kalitede tohum ve büyük baş cins hayvan yetiştirilmesini sağlayan çiftliklerdir. Tarımsal işbirliğinin karmaşık, çok yönlü niteliği, ürün işleme, depolama işletmelerinin kurulması, suni gübre ve makine üretimi, tamir atelyeleri kurulması, veteriner hizmetlerinin ve araştırma laboratuvarının örgütlenmesi, çeşitli düzeylerde kadroların yetiştirilmesi için sağlanan yardımlarda da görülebilir. Bu yaklaşım, Sovyet yardımları ile, ulusal bir tarım-sanayi kompleksinin kurulmasının amaçlandığı Suriye ve Yemen Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerde, hatta Angola, Etyopya ve Mozambik gibi, Sovyetler Birliği'nin, ekonomik yapılarının temel unsurlarının oluşturulmasına yardım ettiği ülkelerle ilişkilerde de belirgin biçimde ortaya çıkıyor.

PLANLAMA UNSURLARININ PEKİŞTİRİLMESİ

Sosyalist devletlerle ekonomik bağların gelişmesi, büyük ölçüde ulusal planlama ile belirlenen devlet sektörünün sosyal parametrelerinin biçimlenmesine yardım ediyor. İşbirliği döneminde bu alanda büyük deneyimler kazanıldı. Sovyet uzmanları bu yeni kurulmuş ve sosyalizme yönelmiş ülkelerin 3 ve 5 yıllık plan taslaklarının hazırlanmasına yardım ettiler ve hâlâ ediyorlar. Sovyet uzmanları Tanzanya'daki ikinci beş yıllık planın Yemen Halk Cumhuriyeti'nde ilk (1969-1973), üç yıllık (1971/72-1973/74), birinci ve ikinci beş yıllık (1974/75-1978/79), (1981-1985) plan taslaklarının ve Angola'da «1978-1980 döneminde Angola Cumhuriyeti'nin

ekonomik ve sosyal gelişim çizgileri» ile ilk beş yıllık plan taslağının hazırlanmasında katkılarda bulundular. Etyopya, Kongo ve diğer ülkelere beş yıllık planlarla ilgili yol gösterici bilgiler veriliyor.

Birçok durumlarda SSCB, yalnızca belli bir ülkeye uygun gelecek özel önerilerin ve bugünkü planın ayrılmaz parçalarından olan projelerin formüle edilmesinde katkı sağlıyor. Örneğin Cezayir'in ilk dört yıllık plan (1970-1973) taslağının hazırlanmasında böyle bir yardım yapıldı. Mozambik Halk Cumhuriyeti'nin uzun erimli gelişme programının taslağının hazırlanmasında işbirliği yapılıyor. Sovyet uzmanları, Yemen Halk Cumhuriyeti'nin balık sanayii için temel bir gelişme taslağı ve ülkedeki maden yataklarının jeolojik araştırması için uzun erimli bir program oluşturulmasına yardım ettiler.

Ulusal planlama için gerekli araçların belirlenmesi, istatistik hizmetlerinin örgütlenmesi ve geliştirilmesi için yapılan çalışmalara sağlanan Sovyet yardımlarının önemi büyüktür. Bu çalışmalar önce genç ülkelerdeki planlama kurumlarında danışman olarak çalışan uzmanlarca yapılıyor. Aynı zamanda, Sovyet planlama kurumlarında, bu ülkenin uzmanlarına planlama yöntemlerini ve sosyalist planlamanın örgütlenme ilkelerini öğrenmeleri için geniş olanaklar sunuluyor. (Uzun erimli, günlük ve bölgesel planlama, ekonominin çeşitli alanlarında gelişme oranının ve oranların belirlenmesinde kullanılan yöntemler ve vb.)

Ekonomide planlama pekiştirilirken planlama alanında sağlanan yardımlar, ülkeler arasındaki işbirliğini genişletmek için alınan tüm önlemlerin daha da iyi gözden geçirilmesi için bir başlangıç noktası oluyorlar. Ekonomik işbirliği sistemi içinde planlamanın rolünün daha da artırılması, büyük ölçüde, bu işleyişin daha da iyileştirilmesine bağlıdır. Özellikle SSCB ile sosyalizme yönelmiş ülkelerin planlama organları arasında bağlanan özel anlaşmaların son beş yılda yaygınlaşan deneyimlerine çok önem veriliyor. Nitekim 1978 yılında SSCB Devlet Planlama Komitesi ve Cezayir Devlet Planlama Sekreterliği arasında bir işbirliği anlaşması imzalandı. 1979'da buna benzer bir anlaşma, SSCB Devlet Planlama Komitesi ile Afganistan Planlama Bakanlığı arasında imzalandı. Mozambik gibi bazı ülkelerle karma planlama komisyonları oluşturuldu.

BİLİM VE EĞİTİM: GELİŞME FAKTORLERİ

Bilimsel ve teknik alt yapının yaratılması, modern genel eğitim sisteminin oluşturulması, ulusal kadroların yetiştirilmesi bilimin geliştirilmesi bilgi ve uzmanlar arasında değiş tokuşun gelişmesi işbirliğinin önemli alanlarıdır. SSCB bu ülkelerle imzalanan anlaşmalar uyarınca 70'den fazla ticaret okulu (Afganistan, Cezayir, Yemen Halk Cumhuriyeti, Suriye, Angola, Girne, Kongo, Madagaskar ve Mozambik'te), 9 teknik lise (Afga-

nistan, Cezayir, Angola, Mozambik, Tanzanya ve Etyopya'da) ve 13 yüksek öğrenim enstitüsü (Afganistan, Burma, Yemen Halk Cumhuriyeti, Cezayir, Gine ve Kongo'da) kurulmasına yardım etmiş ve etmektedir.

Sovyetler Birliği aynı zamanda, bu ülkelerden birçok kişiyi, kendi eğitim kurumlarında eğitim görmeleri, staj yapmaları ve genişletilmiş kurslara devam etmeleri için davet etmiştir. Böyle bir eğitimin masrafı, iki ülke tarafından olduğu gibi Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin ayırdığı özel fonlardan karşılanıyor. Az gelişmiş ülkelere gelenler, 60 Sovyet kentindeki 200 işletmede eğitiliyor. Bunlar aynı zamanda 150'si bu ülkelerin ulusal özgül koşulları doğrultusunda uzmanlık eğitimi yapan 400 lise ve yüksek okullara devam ediyorlar. Yeni kurtulmuş ülkelere gelen, yeni mezun veya halen eğitim gören 39 bin öğrencinin aşağı yukarı 14.500'ünü sosyalist yola girmiş ülkelere gelenler oluşturuyor.

Bilim ve teknolojinin rolünün artmasıyla, az gelişmiş ülkelere modern araştırma merkezlerinin, laboratuvarların ve araştırma örgütlerinin kurulması özel bir önem taşıyor.

Conakry Politeknik Enstitüsüne bağlı birçok bölümde Sovyet Profesör ve öğretim üyesi aktif bir şekilde, Gine ekonomisi için özel bir anlam taşıyan sorunların çözümü için bilimsel araştırmalara katılıyorlar. Bu enstitü, kurulduğu günden bu yana geçen 12 yılda çeşitli alanlarda 2.000 uzman yetiştirdi. SSCB uzmanları, yalnızca eğitmekle kalmıyor, aynı zamanda, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde teknisyen ve makinistlerin balıkçılık filosu ve kıyı tesisleri için eğitim gördükleri Balıkçılık Enstitüsü'ndeki araştırmalara da katılıyorlar. Böyle olgular çoktur. Kongo'daki bilimsel veteriner laboratuvarı, Etyopya'daki bitki hastalıkları laboratuvarı, Afganistan'daki subtropikal kültürleri üretme merkezi ve bunlar gibi bir sıra araştırma merkezleri ve laboratuvarları Sovyet yardımları ile kuruldu. Banlar, bilimle uğraşan yüksek nitelikli ulusal personelin yetişmesinde de okul görevi görüyorlar.

Bu ülkelerle SSCB bilim enstitüleri arasındaki işbirliği anlaşmaları, bilim ve teknik, bilgi ve uzman alışverişinde, kurtulmuş ülkelerin bilimsel ve teknik olanaklarının kullanılmasında, ortak araştırma deneyimlerinin artmasında etkili ve uyarıcı bir rol oynuyor. Örneğin Moskova'daki Patrice Lumumba Halkların Dostluğu Üniversitesi ile Maputo'daki Eduardo Mondlane Üniversitesi arasında bağlanan anlaşma bu türden bir anlaşmadır. Bu üniversitelerin işbirliği programı, öğretim üyesi ve öğrenci değiş tokuşunu içeriyor. Son ders yılında, 26 Sovyet uzmanı, Maputo Üniversitesi'nin bütün bölümlerinde 60'dan fazla kurs verdiler. Aralık 1981'de, SSCB Bilimler Akademisi ile Afganistan arasında iki taraflı sempozyumlar yapılmasını, ortak bilimsel konferanslar hazırlanmasını, araştırmalar için bilim adamı değiş tokuşunu vb. içeren bir anlaşma imzalandı.

Sosyalizme yönelmiş ülkelerin olduğu kadar, diğer az gelişmiş ülkelerin ekonomik ve toplumsal ilerlemeleri için sürdürülen çok yönlü Sovyet yardımı, proletarya enternasyonalizmi ve sosyalizm ilkeleri, ulusal kurtuluş hareketlerinin cananıcı çıkarlarını gözeterek ilkeler temelinde yürütülüyor. Bu işbirliği, emperyalist güçlerin kendi politikaları doğrultusunda ve kendi ekonomik çıkarları ile belirlenen «yardımlarından tümüyle farklıdır. İşbirliği, tek taraflı, bazı çıkar veya yarar sağlamak amacıyla yürütülmüyor. Tam tersine, toplumsal ve ekonomik sorunların uzun-erimli karşılıklı yarar temelinde gerçekten tam bir çözümü, ekonomik geriliğin üstesinden gelinmesi için destek sağlanması ve bilimsel, teknik ve üretim alanlarındaki kazanımların bu ülke halklarının çıkarları doğrultusunda korunması için gerçekleştiriliyor.

TÜSTAV

Bildiri

Ülkemiz, halkımız çok yönlü, planlı, yeni yeni Amerikan akınlarına uğ- ruyor. Son haftalar içinde Amerikan ve NATO savaş birlikleri Ege, Trak- ya bölgelerinde çıkarma, indirme «manevra»ları yapıyor. Bu, gövde gös- terisiyle yanyana, Ankara'da Türk-Amerikan ortak «savunma» grubunun toplantısı oldu. Bu toplantıyı yürüten Amerikan Savaş Bakanı Yardım- cısı Richard Perl'dir. ABD yönetimi, Türkiye'ye bölgemizde, Orta Doğu'da kendi yayılmacı amaçları için Körfez bölgesine çevik kuvvetler aktarma planları doğrultusunda açık görevler yükümlemeyi dayatıyor. Amerika «Sovyet tehlikesi» yalanının ardına saklanıyor, Türkiye ile ABD arasında sürekli bir «stratejik işbirliği» yapılmasını istiyor. Cunta buna karşılık Amerika'dan yeniden borç, yeniden silah satın alma pazarlıklarını sür- dürüyor.

Gelen Amerikalılar, ortak «savunma» anlaşmasının uygulanması gereği Diyarbakır'da Pirinçlik, Adana'da İncirlik, İzmir'de Çiğli gibi üsleri dolaş- tılar. Bunların-genişletilmesi işlerini kontrol ettiler.

Gene bu arada CIA örgütünün bir kuruluşu olan «Siyasal ve Sosyal Araştırma Vakfı»nın bir «semineri» düzenlendi. Bu «seminere» Paul Hen- ze, Albert Wohlstetter gibi CIA, Pentagon ajanları, Reagan'ın akıl hoca- ları ile birlikte işbirlikçi, tekelci burjuvazinin ve militarist grubun en gerici temsilcileri katıldı. «Seminer» programı NATO genel kurmayında hazırlanmıştı. Burada, Amerikan emperyalizminin yayılmacı, serüvenci amaç- ları, Türkiye'yi bu bataklık-girişimlerine iyice koşmak planları halkımız- dan gizlenmek, bu yıkım yolu halkımıza doğru diye gösterilmek istendi. Reagan'ın barış ve sosyalizm güçlerine karşı «Haçlı Seferi» planlarına uygun «Sovyet tehlikesi» yalanı, anti-sovyetizm, komünizm düşmanlığı ön plana çıkarıldı.

Bunlar olurken, İstanbul'da Amerikalı, Türkiyeli «kasırga» işadamları, büyük holdinglerin başları toplandı. Yabancı sermayelerle yeni ödünleş- meler, Türkiye'nin kaynaklarını daha geniş yağmolamak üzerinde pazar- lıklar yapıldı.

Cunta yönetimi, işbirlikçi, tekelci burjuvazinin, gerici çevrelerin bencil çıkarlarını kolluyor. Bu rotayla yayılmacı Amerikan emperyalistlerinin, Reagan'ların dümen sulanna daha da giriyor. Yiğinsal terörü, anti- komünizmi, anti-sovyetizmi gitgide daha açık bir devlet politikası yapı-

yor. Cunta, son bir ay içinde, yurt çapında komünist, ilerici, yurtsever avına çıktı, TKP üzerinde yeni bir saldırı kampanyası başlattı, arama taramalar, tutuklamalar yapıyor. Bunu, cuntanın başı Evren Afyon konuşmasında TKP'ye, öteki demokrasi güçlerine yaptığı saldırıyla açıkladı.

Tüm dünyayı, bunun içinde Türkiye halkını canevinden ilgilendiren baş sorun, bir atom savaşını önlemek, Avrupa'nın göbeğine Amerika'nın yeni, orta menzilli roketler yerleştirme girişimine karşı çıkmak, silahsızlanmaya gitmek sorunu duruyor. Bu savaşımın başını Sovyetler Birliği çekiyor. Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun başlıyan dönem toplantısına bu yönde, yeni, somut öneriler getirdi. Nükleer denemelerin tümünden yasaklanmasını bir kez daha önerdi. Sovyet yönetimi, daha önce, geçtiğimiz Nisan ayında, Sovyetler Birliği'nin nükleer silah kullanan ilk ülke hiç bir zaman olmayacağı yolunda dünya halklarına söz verdi. Amerika, NATO ülkeleri bu öneri karşısında vurdum duymaz kaldılar. Bunlar, hiç bir zaman gerçek bir silahsızlanmadan yana olmadılar. Dışişleri Bakanı Türkmen, Birleşmiş Milletler'de yaptığı son konuşmasında, Reagan'ın nükleer savaş politikası yönünde yer aldı. Sovyetler Birliği'nin ardıcıl barış politikası halkımızın çıkarıdır. TKP, bu politikayı destekledi, desteklemeye devam edecektir.

İşte böylesine çok tehlikeli bir dönemde cunta, gerici askersel diktatörlük, tüm demokratik hakları kökünden kaldıran bir «anayasa» için referanduma gidiyor. Bu «yasa» barış Anayasası değildir. Bu «yasa» ülkemizi Amerikan emperyalizminin saldırganlık politikasına, gerginliği artırma, Regan'ların «haçlılar» seferine, onların bir nükleer savaşta insanlığı barbarca yoketme girişimlerine daha sıkı bağlamak yasasıdır. Bu «yasa», bugünkü halk düşmanı rejimi, bu çürüyen, kokuşan sömürü düzenini ayakta tutmak yasasıdır.

TKP, tüm halkımızı, tüm barış ve demokrasi güçlerini uyarıyor: Yitirilecek zaman yoktur! Cuntanın diktatörlüğüne karşı, onun barış, demokrasi düşmanı tutumuna, onun bölgemizde ve dünyada Amerika'nın, NATO'nun savaş hazırlıklarına ayak uyduran politikasına karşı birleşelim! Cuntanın «Anayasası»na karşı savaşalım. Bu barbarlık yasasına Hayır!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

12 Ekim 1982

Çağrı

Yurttaşlar,

Referandum günü yaklaştı. Halkımızı yok sayan cuntacı generaller şimdi ilk kez oylarımıza başvurmak zorunda kalıyorlar. Bu bir silâhtır. Onu iyi kullanmalıyız. Mavi red oylarımızla cunta Anayasasına HAYIR demeliyiz. Bu Anayasayı yırtıp atmaliyiz.

Bir avuç Amerikan yanlısının, Koç'lar, Sabancı'lar gibi parababalarının, Türkes'ler gibi eli kanlı katillerin dışında kimse bu Anayasaya gönül hoşluğu ile evet demiyor. Cuntacı generaller bunu iyi biliyor. Süngü zoru ve yalanla halkımıza evet dedirtmek istiyorlar. Bu Anayasayla süngüye, sopaya, zorbalığa ve yalana dayalı bu kara rejimin üstüne bir kılıf geçirmek istiyorlar. Saltanatlarını en az yedi yıl daha sürdürmek istiyorlar.

Hayır oylarımızla bu oyun bozulacaktır. Her HAYIR oyu cuntanın suratında patlayan tokat olacaktır.

Bu Anayasaya HAYIR demek, güzel yurdumuzda Amerikalının çizmesine HAYIR demektir. Savaş delisi Reagan'ların ülkemizi, evlatlarımızı içine atacak savaş cehennemine HAYIR demektir. Çevik Kuvvet denilen barbarlık ordularına, atom silahlarına, roketlerine HAYIR demektir.

Bu Anayasaya HAYIR demek, açlığa, işsizliğe, pahalılığa, cahil bırakılmışlığa HAYIR demektir. İşkenceye, zıندانlara, karakol dayacağına, evlerimize polis baskınlarına HAYIR demektir.

Bu Anayasaya HAYIR demek, barış, bağımsızlık, özgürlük, demokrası ve insanca yaşamak için savaşmak demektir.

Yurttaş,

Halka verdikleri sözlere, ettikleri yeminlere ihanet eden cuntacı generallere boyun eğme! Daha bugünden fabrikalardan, köylerden, okullardan, camilerden, kışlalardan «sandık başına gidelim – HAYIR diyelim! sesleri ne kadar yükselirse, cuntacı generaller o kadar köşeye sıkışacaklardır. Sandık başında zorbalık ve hile yapmaktan o kadar çok korkacaklardır.

7 Kasım'da MAVİ RED oyunla cuntanın karayomasına HAYIR de! Hayır demek için sandık başına gitmeyi şimdiden örgütle! Sandık başına üçerli-beşerli git! Sayımı, gözünün önünde açık yaptır. Sonuçları hemen o gün herkese yay! Gazetelere duyur!

Her RED oyuyla cuntaya bir darbe indirmek için 7 Kasım'da sandık başına!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

18 Ekim 1982

Açıklama

Cunta, anayasa taslağını, bir iki küçük değişiklikle onayladı. İşbirlikçi tekeli burjuvazinin, vurguncuların bu zorbalık yasası, halka süngüyle dayatılıyor. Bu, partimiz için, ilerici kamuoyu için beklenmedik bir sonuç değildir. Generallerin anayasadaki halk düşmanı kimi maddeleri değiştireceği yönündeki beklentiler boşa çıkmıştır. Üstelik cunta, eski taslak-tan çıkartılan üniversite ve gençlik düşmanı YOK'u yeniden anayasa maddesi yaptı.

Cunta, sendikalarla ilgili Anayasada yer alan üye keseneklerinin ödeme biçimine ilişkin olanlar gibi ayrıntı birkaç maddeyi, yoğun tepkiler karşısında geri çekmek zorunda kaldı. Buna karşılık, cunta anayasası, sendikal hak ve özgürlükleri kökten buduyor. Dahası, genç işçilerin sendika yönetimlerine gelmesini büsbütün yasaklıyor.

Bunun yansısı cunta, 12 Eylül sonrasında kapatılan politik partilerin yöneticilerine ve parlamenterlere politik eylem yasağı koyuyor. Bununla generaller, yalnız işçi sınıfının örgütlerini ve demokratik güçleri değil, kendilerinin dışında saydıkları tüm politik güçleri de saf dışı bırakmaya yelteniyor.

TKP, bugüne dek, cunta anayasasının iç yüzünü aralıksız yığınlara açıkladı. Daha şimdiden, cunta anayasasına karşı çıkanlar toplumda büyük bir güç oluşturuyor. Cuntanın referandum öncesi partimize, DISK'e, Tekstil Sendikası'na, Barış Komitesi'ne karşı giriştiği yeni saldırılar onun korkusunu yansıtıyor. Bu durumda, daha güçlü bir savaşım zorunluktur.

«Cuntanın, halk ne derse desin, anayasayı nasılsa onaylatacağı» yönünde şurada burada karamsar görüşler de boy veriyor. Bunlar, yığınların savaşımını zayıflatmaktan başka bir sonuç doğurmaz. TKP, özellikle, AP çevrelerinden yayılan bir demagojiye karşı halkımızı uyarıyor: Bu çevreler, sözde bunalım çıkmasın diye anayasaya evet denmesinden söz ediyorlar. Onlar, anayasa ileride değiştirilir sözleriyle halkı avutuyorlar.

Gerçekte, bu halk düşmanı anayasa süngü zoruyla referandumda onaylatılırsa, bugün süren bunalım, daha da derinleşecektir. Baskı ve hileyle alınmış oylara dayanan cunta, daha da zorbalacaktır. 7 Kasım'da cunta anayasasının yırtılması ise, yalnızca demokrasi isteyenleri güçlendirecektir. Cuntaya ve onun anayasasına hayır dendiği gün bunalımdan çıkış yolu da görünecektir. Halkın istemediği generallerin diktatörlüğüne karşı, demokratik bir hükümetin kurulması için gerekli ön koşullar ortaya çıkacaktır.

Referandumda sandık başına! Cuntaya ve onun anayasasına hayır!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

TKP MK Genel Sekreteri Bilen yoldaşın 80. doğum yılı nedeniyle yapılan toplantıda TKP MK Yardımcı Genel Sekreteri Tahir Yalaz'ın TKP MK adına yaptığı konuşma

Değerli Bilen Yoldaş,

TKP MK, sizi 80. doğum yıldönümüzde, en içten, en sıcak duygularla selamlar.

Bilen yoldaş, 60 yıldan bu yana, partimizin sıralarında, temel örgütlerden, en üst organlara kadar partinin verdiği tüm görevleri başarıyla, eksiksiz yerine getirdiniz. TKP üyeleri ve Türkiye işçi sınıfı sizi, tüm yaşamı boyunca Marksizm-Leninizme sarsılmazcasına bağlı inanmış bir komünist, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve Sovyetler Birliği'nin ardıcıl savunucusu, komünist ve işçi hareketinin birliği uğrunda aralıksız çalışan gerçek bir enternasyonalist ve Türkiye halkının ateşli bir yurtsever evladı olarak tanıyor. Parti, sıralarında yetiştirdiği sizin gibi bir proletarya devrimcisi ile haklı olarak övünüyor.

TKP'nin 10 Eylül 1920'de kurulmasıyla, Türkiye işçi sınıfı hareketi yeni bir aşamaya yükseldi. O gün, sınıf savaşının başına geçen parti, 62 yıldan beri Mustafa Suphi'nin çizdiği yolda, barış bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaştı. Burjuvazinin aralıksız saldırıları altında 60 yıldan beri gizlilik koşullarında yürüyen bu savaşta siz ikircimsiz yer aldınız. Polis izlemesi, koğuşturmaları altında, uzun yıllar hapis koşullarında komüniste yaraşır bir direngenlik gösterdiniz.

TKP, Büyük Oktobr devriminin dolaysız etkileri altında doğdu. Bu parti, Lenin'in yüce öğretmenliği altında, Bolşeviklerin tüm enternasyonalist, devrimci gelenekleriyle donandı. TKP'nin birçok savaşeri, Rusya proletaryasının çağ değiştiren devrimini, onun kazanımlarını, devrimi beşiğinde boğmaya kalkan emperyalistlere ve Beyazlara karşı, Kızıl Ordu sıralarında silah elde savundu. Bu uğurda toprağa düşen yoldaşlarımızın anısı önünde TKP MK saygıyla eğiliyor. Bilen yoldaş, siz Oktobr Devrimine doğrudan katılmış bu yiğit savaşçıların eliyle partimize geldiniz. Aralarında sizin de bulunduğunuz çok sayıda genç komünistin parti sıralarında yer alması, burjuvazinin partimize karşı, Mustafa Suphi ve öteki yoldaşlarımıza karşı işlediği cinayete verilmiş güçlü bir yanıttır.

Hitlerizme karşı Büyük Anayurt savaşı boyunca, TKP, tüm gücüyle Sov-

yetler Birliği'nin yanında harbe, faşizme ve vurgunculuğa karşı ardıcıl bir savaşım verdi. Enternasyonalizmin, Marksizm-Leninizme bağlılığın ve gerçek yurtseverliğin sınavdan geçtiği o çetin günlerde, partimizin en üst yönetiminde siz büyük bir rol oynadınız. Türkiye'nin Alman faşistlerinin sıralarında savaşa sürüklenmesine karşı koydunuz. Tüm Türkiyeli barış güçlerinin yanısıra, sizin de ön sırada yer aldığınız TKP ve işçi sınıfımız, Sovyetler Birliği'ne silah çekmeye yeltenen yerli faşizm yanlısı güçlerin kolunu bükmeyi başardı. Siz, ulusal kurtuluş savaşımızın ateşleri içinde kurulan Türk-Sovyet dostluk ve kardeşliğini ardıcıl olarak savundunuz.

Bugün de gezegenimiz, II. Dünya Savaşı sonrasının en tehlikeli dönemini yaşıyor. İnsanlık, iki çizginin, başını Sovyetler Birliği'nin ve reel sosyalizmin çektiği barışı savunma, kalıcılaştırma çizgisiyle, Reagan yönetiminin dayattığı, savaşı kışkırtma, uygarlığı bir termo-nükleer felakette yok etme çizgisinin çatışmasına tanık oluyor. Tıpkı soğuk savaş dönemine özgü, anti-komünist, anti-Sovyet bir «Haçlı seferi»yle karşı karşıyayız. Şimdi partimiz, SBKP XXVI. Kongresinde Leonid İliç Brejnev yoldaşın belirttiği gibi, barışın korunmasını tüm insanlığın önündeki en önemli sorun sayıyor ve bu uğurda elinden geleni yapıyor. Türk-Sovyet dostluğu, bizim partimizin temel dış politika ilkesidir. Bu ilkenin yaşama geçmesinin bir başka alternatifi yoktur: Bugün ayrı sosyal sistemlere bağlı olsalar da her iki ülke barış içinde yanyana yaşayabilir ve yaşamalıdır. Bilen yoldaş, siz, dünyada ve bölgede barış uğrunda savaşım, partimizin başında katkıda bulunuyorsunuz. Sizin, tıpkı Kore savaşına karşı yürüttüğünüz güçlü çıkışı gibi, Türk ordusunun 1974 yılında Kıbrıs devletinin bir bölüm topraklarını işgal etmesine karşı yaptığınız «Mehmetçik memleketine dön» çağırısı, partimizin enternasyonalizme bağlılığının güçlü bir kanıtı olmuştur. Biz sizi barış ve halklararası dostluğun ateşli bir yandaşı olarak tanıyoruz.

Sizin, şovenizme karşı düşmanlığınız, Türk egemen burjuvazisinin Kürt ulusu üstündeki zora dayalı asimilasyoncu uygulamalarına karşı savaşımınızla da doğrulanıyor. Siz, Kürt ve öteki ulusal azınlıklarla Türk ulusu arasındaki kardeşliği savunuyorsunuz ve ulusların kendi yazgılarını özgürce belirlemeleri yönündeki enternasyonalist ilkeye sımsıkı bağlı kalıyorsunuz.

TKP, uluslararası komünist ailenin ayrılmaz bir parçası olarak kuruldu. Bugün de öyledir. Partimiz, uluslararası komünist ve işçi partilerinin birliği, proletarya enternasyonalizmi için aralıksız çalıştı. Her türlü bölücü sağ ve «sol» revizyonist akıma karşı çağımızın Marksizmi olan Leninizme sadık kaldı, sınıfsal konumlarını hiç bir zorluk karşısında zayıflatmadı. TKP MK, sizin uluslararası komünist hareketin birliği uğrunda çalışmalarınıza büyük bir değer biçiyor. Daha Doğu Emekçilerinin Komünist Üniversitesinde başlayan bu çalışmalarınızı, uzun yıllar Komintern sıra-

larında sürdürdünüz. 1957, 1960 ve 1969 Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantılarına, 1976 Berlin Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Danışma Toplantısına katıldınız, partimizi tüm çalışmalarda başarıyla temsil ettiniz. Yarım yüzyıldan beri, kardeş partilerin yayın organlarında Türkiyeli komünistlerin görüşlerini yansıtan yazılar yazdınız. Dimitrof'un 100. doğum yıldönümü nedeniyle Sofya'da yapılan uluslararası bilimsel konferansta, komünist ve işçi partilerinin yeni bir dünya forumunun toplanması yönündeki parti görüşümüzü dile getirdiniz.

II

TKP, proletarya enternasyonalizmine ne denli bağlı kaldıysa, o denli ulusal bir parti oldu ve her komünist gerçek birer yurtsever olarak tüm ulusal çıkarları, sınıf konularından ayrılmaksızın vargüçle savundu. Partimizin bu eşsiz özelliği, onun tarihsel gelişmesiyle sınıksız bağlıdır. TKP, Anadolu'da patlayan ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde doğmuş, emperyalizme ve onun-içteki yurt düşmanı işbirlikçilerine karşı savaşım içinde çelikleşmiştir. Toprak ağalarının, komprador burjuvazinin hıyanetine karşı Türkiye işçi sınıfı, köylüleri ve yurtsever aydınları silaha sarıldığı zaman, ülkemizdeki ilk komünist gruplar, silahlı birlikler oluşturdular ve düşmanı yurdumuzdan kovmak için tüm halk güçleriyle birlikte savaşa atıldılar. Bilen yoldaş, siz, 1920 yılında tarihimizin, halkımızın bu onurlu başkaldırmasına silah elde katıldınız. TKP MK, ulusal kurtuluş savaşımızda canlarını veren sizin savaş arkadaşlarınızın ve tüm şehitlerin önünde saygıyla eğiliyor.

TKP, ulusal bağımsızlığın kazanılmasından sonra, bağımsızlığın korunması, ve ekonomik bağımsızlığın elde edilmesi, Türkiye'nin endüstrileşmesi, ve yarı-sömürgelikten kalma tüm mirasın demokratik devrimle ortadan kaldırılması için aralıksız bir savaşım verdi. Parti tüm ulusal çıkarların baş temsilcisi oldu. Yeni güçlenen Türkiye işçi sınıfı sıralarında partimizin belgileri etkinlik kazandı. Ne ki, burjuvazi, işçi sınıfının ve halkın genliği, ülkemizin mutlu geleceğinden başka bir amaç taşımayan bu savaşı, kendi bencil çıkarları için tehlikeli saydı. Parti, savaşımı burjuvazinin yoğun saldırı ateşi altında yürütmekten yine de geri durmadı. Tüm bu dönem boyunca siz, yiğitçe savaştınız. 1925 yılında ilk kez tutuklandınız. 1929'da anti-komünist saldırı bir kez daha sizi özgürlüğünüzden yoksun bıraktı. İdam istemiyle yargılandınız. Tüm bu çetin deneylerden komünist onurunuzu çiğnetmeden yüz akıyla çıktınız. Tutukluymen de bir an politik çalışmalarına ara vermediniz. Ve ilk fırsatta, burjuvazinin zindanlarından kaçmayı ve özgürlüğe kavuşmayı başardınız.

TKP'nin, II. Dünya savaşı yıllarında, daha sonra sözde çok partili döneme geçişte, Bayar-Menderes diktatörlüğü altında yürüttüğü savaş-

larda, siz önde gelen bir rol oynadınız. Ağır saldırılar altında, üst üste tutuklamalarla, dönemlerin hıyanetiyle zayıflayan partimizin bu en bunalmış döneminde, siz her fırsatta illegal partiyi ayağa kaldırmak ve yığınların arasında parti çalışmasını canlandırmak için aralıksız çabalar harcadınız. Katıldığınız Kongre ve MK Plenumlarında, yurt içinde ve yurt dışında parti için yorulmak bilmek çabalar harcadınız. Siz komünist illegal basının yaratılmasında, Bolşevik, Orak Çekiç, Komünist, Kızıl İstanbul, Kızıl Adana ve öteki yerel parti organlarının kurulmasında sorumlu olarak çalıştınız. Partinin gizli radyo yayınlarını örgütlediniz ve bu yayınların başına geçtiniz. Uzun yıllar partinin en gizli işlerinde başarılı bir illegal savaşçı olarak tanındınız. Sizin yarım yüzyıl önce kurduğunuz gizli parti basımevini, deneyimli Türk siyasal polisi, bugün bile ortaya çıkarabilmiş değildir.

Bilen yoldaş, TKP MK, sizin, özellikle 1973 yılında TKP MK Genel Sekreterliğine getirilmenizden sonraki çalışmalarınıza büyük bir değer biçiyor. TKP, sizin yönetmenliğiniz altında, 12 Mart gericiiliğinin güçten düşmesi için çaba harcadı. Ülkede görece bir demokratikleşmenin sağlanmasında, işçi sınıfının sendikal ve politik savaşının yeni bir aşamaya yükselmesinde, gençlik, kadın ve barış hareketinin yeni atılımlar yapmasında, önemli bir rol oynadı, partimiz, Türkiye siyasal yaşamının yadsınmaz bir parçası oldu. TKP MK, sizi, 1973 yılı sonrasında, yeni tipten Leninci sınıf ve yığın partisi kuruculuğunda önde gelen savaşçısı, atılım döneminin başta gelen önderi olarak tanıyor.

Siz, 12 Mart sonrası ortaya çıkan devrimci gurupların arasından genç kadroları TKP'nin sıralarında birleştirme, parti MK organı Atılımı kurma, program ve tüzüğü hazırlama, uluslararası duruma ve ülkede kapitalizmin yeni gelişme evresine uygun parti stratejisini işleme, 1977 ulusal konferansımızı örgütleme görevlerini yerine getirmekle belirleyici rol oynadınız. Sizin uzun illegal savaşım deneyiniz, derin gizlilikte çalışan genç komünistleri esinlendirdi, ülke çapında TKP'nin örgütsel etkinliği sizin yönetiminizde gerçekleşti.

TKP yeni atılım döneminde yığınların arasındaki çalışmalarını güçlendirdi. Ulusal demokratik güçlerin tek cephede birleşmesi için çaba harcadı. Yüzbinlerce emekçinin katıldığı 1 Mayıslarda, bir dizi genel ve bölgesel grevlerde, sokak gösterilerinde, faşist çetelere karşı yığinsal savaşımında parti ön sıralarında yerini aldı. TKP MK bu eylemlerde can veren yoldaşlarımızın anısı önünde saygıyla eğiliyor.

Siz bu dönem boyunca, Türkiye'nin bölgemizde bir barış etkeni olması, yurdumuzun NATO boyunduruğundan kurtarılması, Amerikan köleliğine, tekellerin egemenliğine son verilmesi, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluşu, demokrasi ve özgürlükler için savaştınız. Ülkeyi kan gölüne çeviren faşist teröre karşı, rejimin adım adım gericileşmesine ve giderek büyüyen

askersel devirme tehlikesine karşı tüm ulusal demokratik güçleri aralıksız direnmeye çağırdınız. İşçi sınıfının sendikal ve ekonomik haklarını, yerli ve yabancı tekellerin azgın sömürüsüne karşı tüm halkın genliğini savundunuz. Türkiye'nin bunalımdan kurtuluş yolunu, tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephede birleşerek erki ele almaları yolunu gösterdiniz.

Bugün, 12 Eylül devirmesiyle erki ele geçiren askersel, gerici cunta rejimi altında, TKP, yine sizin yönetiminizde şanlı bir savaş yürütüyor. Parti örgütlerimiz, ve sempatanlarımız, tarihimizin en çetin görevlerini, ülkemizde eşi görülmedik baskılar, tutuklamalar, işkence ve terör ortamında yerine getirmek için, göğsümüzü kabartan yiğit bir direniş gösteriyor. İşkencelere boyun eğmeyen nice yoldaş parti onurunu yükseltiyor.

Parti, 1981 yılı Mayısında cuntanın sert saldırılarıyla karşılaştı ve ağır kayıplara uğradı. Bir yıl içinde parti, yaralarını sarmayı başardı, yanlışları ortaya çıkararak, çözüm yollarını gösterdi. Bugün de, partimiz, yeni bir saldırıyla karşı karşıya bulunuyor. Cunta, anayasa referandumu ve sonra yapılacağı söylenen genel seçimler öncesinde, TKP'yi yok etme gibi umutsuz, ama o ölçüde barbarca bir amaca yöneliyor. Bu, cuntanın, gelecekte duyduğu korkunun açık bir göstergesidir. Bilen yoldaş, siz, bu saldırı koşullarında, parti kadrolarını koruma görevinin altını çizdiniz ve örgütlerimizi dağınıklıktan ya da umutsuz serüvenlere sürüklemekten korumakta büyük bir rol oynadınız.

Cunta koşullarında 1981 ve 1982'de yapılan Plenumlar, partinin yeni koşullardaki çizgisini işledi. Geçmiş yanlışların ve sekterce eğilimlerin tüm izlerini silmekte büyük bir adım olan 81 Plenumu ve onu izleyen 82 Plenumunun ortaya koyduğu politik görevler, parti örgütlerimizin özverili çalışmalarıyla bugün adım adım yerine getiriliyor. TKP bir yandan, cuntanın yeni Anayasayı halka zorbalıkla dayatma girişimine karşı geniş demokratik güçlerin savaşımına büyük katkılarda bulunuyor. Öte yandan, ABD emperyalizminin dünya çapında izlediği gerginlik politikasına koşut olarak ülkemiz üstündeki planlarını partimiz açığa vuruyor. Baskı altına alınan tüm Türkiyeli demokratik güçlerle, özellikle onbinlerce anti-faşist tutukluyla uluslararası dayanışma örgütleniyor. Yerli ve yabancı tekellerin emekçilerin yaşam koşullarına yönelik saldırısını geriletmek, 24 Ocak ekonomi politikasının iç yüzünü açığa çıkartmak için parti elinden geleni yapıyor. Başında bulunduğunuz MK ve parti örgütlerimiz, tüm bu alanlarda başarılı somut sonuçlar alıyor. Daha şimdiden, cunta anayasasına karşı ülke çapında partimizin öngördüğü boyutlarda güçlü bir tepki ortaya çıkmıştır. Referandumda «cuntaya ağır bir darbe indirmek» için koşullar olgunlaşıyor Amerikan «çevik kuvvetleri»nin ülkemiz top-raklarından yararlandırılması yönünde atılan adımlara karşı da sert tepkiler oluyor. «Sovyet tehlikesi» masalına karşı basında sesler yükseliyor.

Cunta, Avrupa demokratik kamuoyunca artan ölçüde eleştiriliyor ve onun uluslararası yalıtılma süreci derinleşiyor. Tutuklu anti-faşistlerin kurtarılması eylemi güç kazanıyor. Cuntanın 24 Ocakçı politikası geniş yığınların tepkisiyle karşılanıyor. Tüm bu alanlarda cuntaya karşı geniş güçlerin elde ettikleri bu başarılarda, TKP, cuntanın başı Evren ve benzerlerinin itiraf ettikleri gibi, onurlu bir paya sahiptir.

TKP'nin ve işçi sınıfımızın karşısında büyük çetin görevler duruyor. Bu görevlerin tümünü bir çırpıda yerine getirmekten uzağız. Burada önde gelen görev, tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesi yolunda somut adımlar atmak ve her şeyden önce, partimizi yenilmez bir sınıf partisi, milyonların savaşına yol gösteren güçlü bir yığınsal örgüt durumuna yükseltmektir.

TKP'nin bu görevleri yerine getirmesi, özellikle, onun Marksçı Leninci çizgisini temiz tutmaya, proletarya enternasyonalizmine sımsıkı sarılmaya, yığınların arasındaki çalışmalarını sınıfsal konulardan yürütmeye, parti disiplinini ve birliğini korumaya, grupçuluğa, kariyerizme, parti çizgisinden sağ ve «sol» oportünist ayrılmalara karşı yükselttiğimiz savaş aralıksız sürdürmeye bağlıdır. Kadroları korumak, illegal çalışma tekniğini, konspirasyonun geliştirmek görevi öndedir. Bilen yoldaş, siz, partimizin tarihi boyunca bu ilkelere sımsıkı bağlı kaldınız, her tür sapmaya karşı parti sıralarının arılığını korumakta büyük görevler başardınız.

TKP, onun tüm üyeleri, 1920'de açılan partimizin yüce bayrağını daha da yükselteceklerdir.

Bilen yoldaş, 80. doğum yılında, sana partimizin yönetiminde daha uzun, başarılı savaş yılları diliyoruz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

18 Ekim 1982

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 80. doğum yıldönümü nedeniyle kardeş partilerden gelen kutlama mesajları

Değerli Bilen yoldaş,

80. doğum günün dolayısıyla, Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi ve kendi adıma, Sana en yürekten mutluluk dilekelerimizi ve kardeşçe savaş selâmlarını iletirim.

Alman Demokratik Cumhuriyeti komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve tüm emekçilerinin dirimsel çıkarları için, Türkiye Komünist Partisi'nin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde güçlendirilmesi için gösterdiği yorulmak bilmez çabalara büyük değer biçiyorlar. ADC komünistleri, Senin anayurdundaki komünistlerin ve tüm diğer demokratik ve barışsever güçlerin cesur savaşıyla dayanışma bağları içindedirler.

Gerek, Türkiye Komünist Partisi ile Almanya Sosyalist Birlik Partisi arasındaki kardeşçe bağların geliştirilmesine yaptığın kişisel katkı, gerekse dünya komünist hareketinin güçlendirilmesine aktif katılımların, özel bir değerdedirler.

Değerli Bilen yoldaş, Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Sana, bundan sonraki sorumluluk dolu çalışmalarında da, yeni başarılar, sağlık ve yaratıcılık diler.

*ASBP MK Genel Sekreteri
Erich Honecker*

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL SEKRETERİ İ. BİLEN YOLDAŞ'A

Değerli İ. Bilen yoldaş,

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Başkanlığı ve kendi adıma 80. doğum yıldönümün nedeniyle Sana kardeşçe selâmlarımızı ve candan kutlamalarımızı iletirim.

Bu onurlu gününde Sen, haklı olarak, Türkiye işçi sınıfının haklı davası ve uluslararası komünist hareketin birliği yolundaki yoğun çalışmalarına ve politik savaşımına övünç duyarak bakabilirsin.

Sen, genç yaşından bu yana kapitalist sömürüye, emperyalist savaşa, karşı, barış, halklararası dostluk ve sosyalizm savaşımına ateşli bir özveriyle katıldın,

Türkiye'deki gericiliğin koşuşturmaları sonucu, yaşamının belli yıllarını tutukevlerinde geçirdin. Tüm bunlar Senin ne yitliğini ne de kararlılığını bükmedi.

Ortak bilimsel dünya görüşümüz olan Marksizm-Leninizme her zaman sadık katarak Sen, yaklaşık 60 yıldır büyük bir yitikle illegal çalışan Türkiye Komünist Partisi'nin çeşitli düzeylerinde sorumlu görevler üstlendin. 1974'den bu yana Parti Genel Sekreteri olarak, tüm bilgini, tüm gücünü halkının ezgiden, kurtarılması, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme yönünde seferber ettin.

Senin Türkiye Komünist Partisi'nin savaş gücünün pekişmesi ve gelişmesindeki katkıların büyüktür. Sen, bir devrimci, proletarya enternasyonalisti olarak, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve Sovyetler Birliği'nin sarsılmaz bir dostu olarak komünist ve işçi hareketinde büyük bir saygınlığa sahipsin.

Türkiye Komünist Partisi bugün Senin yönetiminde barış ve silahsızlanma için, Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketlerin yerleştirilmesinin önlenmesi için önemli bir katkıda bulunuyor.

Sana bu onurlu gününde, TKP ile Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi arasındaki Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelindeki dostça ilişkilerin bundan sonra da gelişmesi için elimizden geleni yapacağımıza söz verimiz.

Sana, emperyalizme karşı, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda ortak savaşımızda yeni başarılar, sağlık, yaratıcılık ve esenlik dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi
Başkanı
Horst Schmitt*

27 Eylül 1982

Değerli Bilen Yoldaş,

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi, Macaristan komünistleri adına 80. doğum yıldönümünüzde sıcak selamlarını ve en iyi dileklerini iletir.

Sizin kişiliğinizde işçi sınıfının devrimci özgörevi yolunda tüm yaşamını adanmış, Türkiye halkının özgürlük ve toplumsal ilerlemesi için, uluslararası komünist hareketin profetarya enternasyonalizmi temelinde birliği için savaşım vermiş olan, uluslararası komünist hareketin seçkin savaşçısını kutlarız.

Size sağlık, toplumsal ilerleme ve insanliğa barış için savaşınızdaki büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Macaristan Sosyalist İşçi Partisi
Merkez Komitesi*

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL
SEKRETERİ İ. BİLEN YOLDAŐA**

Değerli Bilen yoldaş,

80. doğum yıldönümünüz nedeniyle lütfen en içten ve kardeşçe selâm-
larımızı kabul ediniz.

Sizin, Türkiye'deki emekçi yığınlarının yaşamsal çıkarları uğruna sava-
şınızı, derin bir saygıyla izliyoruz. Sizin, Marksizm-Leninizmin ide ve
ölkülerine, uluslararası dayanışmaya böylesine bağlı ardıcıl savaşınız,
birliği uğruna çaba sarfettiğiniz uluslararası komünist ve işçi hareketi
saflarında derin bir saygıyla karşılanıyor.

Sevgili Bilen yoldaş,

Halkınız, partiniz ve ortak davamız olan barış ve sosyalizm davası uğ-
runa verimli çalışmalarınızın sürmesini, sağlık ve esenlikler dileriz.

*Polonya Birleşik İşçi Partisi
Merkez Komitesi*

Ekim 1982

Değerli Bilen Yoldaş,

Filipinler Komünist Partisi Merkez Komitesi ve tüm üyeleri, ölkенizin
kurtuluğu ve emekçi halkınızın savaşına, uluslararası komünist hare-
ketin hizmetine adadığınız uzun ve verimli yaşamanızın 80. yıldönümünde
Partinizin duyduğu mutluluğuna katılıyor.

Yirmi yaşınızda Türkiye Komünist Partisi saflarına katılmanızdan bu-
yana, ölkе içinde ve dışında tüm yaşamanızı komünist amaçlar uğruna
sürekli olarak adadınız. Defalarca tutuklandınız, hapisten kaçarak kur-
tuldunuz, ölkенizde partinizin illegal çalışmalarını örgütlediniz, partinizin
Komintern'de temsilciliği görevini yürüttünüz, yurtdışında, Politik Büro
üyesi olarak propaganda, ajitasyon ve uluslararası ilişkiler görevlerini
üstlendiniz, partinizi, Komünist ve İşçi Partilerinin 1957, 1960 ve 1969 ulus-
lararası toplantılarında temsil ettiniz, tüm bunlar sizi 1974 yılından bu
yana partinizin en yüksek görevini yürütmenizi sağladı.

Ölkeniz içinde ve dışındaki çalışmalarınızla, partinizin saflarında opor-

tünizmin her biçimiyle savaştınız ve Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine kararlılıkla bağlı kaldınız. SBKP ile partinin arasındaki bağların pekişmesinde büyük katkılarınız oldu ve partinizin ülke çapında yeniden canlanıp güçlenmesinde öncülük ettiniz.

Filipinli komünistler, ülkeniz ve halkınız uğruna, uluslararası komünist hareketin birliğinin pekişmesi ve dünyada barışın korunması uğruna adadığınız yaşamınızda size sağlık ve daha uzun bir yaşam yılları diliyor.

*Filipinler Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Uluslararası Seksiyon adına
Francisco Balagtos*

20 Eylül 1982

Değerli Yoldaş,

80. doğum yıldönümünüzde sıcak dostluk selamlarımızı iletmekten kıvanç duyuyoruz.

Yıllar boyu, devrimcilerin tüm çaba ve enerjilerini partinin, işçi sınıfının ve halkın üstün amaçları uğruna nasıl adamaları gerektiğinin şanlı, komünist örneğini oluşturduunuz. Türkiye Komünist Partisi'nde oynadığınız rolün, bu kardeş parti ve dost Türkiye halkının savaşımına katkısı büyüktür. Yaşamınızda birçok kez sınıf düşmanının en çirkin yüzü faşizm ve kanlı diktatörlükler de dahil, değişik biçimleriyle karşılaştınız. Komünistler tüm güçlükler karşısında yiğitliğinizden ve Marksizm-Leninizm bayrağını ardıcıl savunucusu olmanızdan övünç duyuyorlar. Bugün faşist yöntemlere başvuran kanlı diktatörlükle karşı karşıya olan Irak komünistleri ve Irak halkı sizin çirkin başını insanlığa karşı her kaldırdığı yerde bu kötüleğe karşı verdiğiniz yiğit savaşımaya yüksek değer biçiyor.

Sizin enternasyonalist rolünüz değişik biçimlerde kendini gösterdi: Proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin ardıcıl savunucusu olmanız, TKP'ni Kominternde temsil etmeniz, komünist ve işçi partilerinin birçok uluslararası toplantı ve forumlarına katılmanız ve daha pek çok örnek. Irak halkı da dahil, Arap halklarıyla uluslararası dayanışmada tutumunuzu, onların zorbalık ve baskıya karşı, bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımına verdiğiniz sürekli desteğe değer veriyor ve saygıyla karşılıyoruz.

Partimiz MK, partilerimiz arasında pekişmesinde önemli rol oynadığınız kardeşçe ilişkilerin ortak davamız uğruna savaşımımızı daha da güçlendirip geliştireceğine inanıyor.

Değerli Yoldaş, Türkiye işçi sınıfı ve halkının amacına ulaşma savaşımında ve ortak amacımız, komünizm ve barış savaşımında en iyi dilekelerimizi bir kez daha dile getiriyoruz. Candan selamlar ve başarılar dolu uzun bir yaşam.

*Irak Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Değerli Yoldaşlar,

Partimiz, Kanada Komünist Partisi adına Bilen Yoldaş'ın 80. doğum yıldönümü nedeniyle sıcak dostça selamlarımızı lütfen kabul edin. Bilen Yoldaş tüm yaşamı boyunca Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin aktif bir savaşçısı oldu.

Bilen Yoldaş, tüm zorluklara karşın Türkiye Komünist Partisi ve sosyalizm bayrağını yükseklerde tuttu.

Ona, ortak amacımız, barış ve toplumsal ilerleme savaşımında aktif yer alacağı daha nice nice yıllar diliyoruz.

*Dostça sıcak selamlarımızla,
Kanada Komünist Partisi
Merkez Yürütme Komitesi
Genel Sekreteri
William Kashtan*

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL
SEKRETERİ İ. BİLEN YOLDAŞ'A**

Sevgili Bilen yoldaş,

80. doğum yıldönümünün nedeniyle, Sana, Avusturya komünistlerinin en iyi dilekelerini iletiriz.

Biz, Senin kişiliğinde, yalnızca Türkiye işçi sınıfının davası uğruna paha biçilmez hizmetler vermiş, savaşlarda sınanmış bir komünisti görmüyoruz. Aynı zamanda uluslararası alanda barış ve sosyalizm davasının amaçları uğruna ardıcıl tutum alan bir komünist olarak görüyoruz.

Legal ve illegal savaşlarda zengin deneyimler kazandın. Senin yayıncılık ve komünist ajitasyon alanındaki çalışmaların kadar, tutukevinde geçirmek zorunda kaldığın yılları da dikkate alıyoruz. Sen, her zaman Marksizm-Leninizmin ilkesel bilgilerine göre davrandın, proletarya enternasyonalizmi ruhunda bizim dünya hareketimizin birliği için çalıştın.

Sana daha nice yıllar sağlıklı bir yaşam ve Türkiye Komünist Partisi'nin başında başarılı çalışmalar dileriz.

*Kardeşçe selamlarımızla
Avusturya Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Başkanı
Franz Muhri*

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL
SEKRETERİ İ. BİLEN YOLDAŞ'A**

Değerli Bilen yoldaş,

80. doğum yıldönümünüz dolayısıyla, Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi uluslararası kolektifi, Sizi yürekten kutlar. Türkiye işçi sınıfı ve tüm Türkiye emekçilerinin yararı için yürüttüğünüz soylu çalışmalarda Size üstün başarılar diler.

*Komünist selâmlarımızla
«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi
başredaktörü
Yuri Sklarov*

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 80. doğum yıldönümü nedeniyle «TKP'nin Sesi» radyosu redaksiyonunun Bilen yoldaşla yaptığı röportaj

– Bilen yoldaş, TKP'nin Sesi redaksiyonunun tüm çalışanları adına, 80. doğum yıldönümünüzde Size uzun ve başarılı savaş yılları diliyoruz. Redaktör, spiker ve teknisyen yoldaşlarımız, radyomuzun kurucusu olan Sizinle daha uzun yıllar birlikte çalışma dileklerini iletiyorlar.

– Sağolun, TKP'nin Sesi Radyosunun ve onun savaş kardeşi Bizim Radyo'nun tüm çalışmalarına en içten duygularımı iletirim. Onlar değerli çalışmalarlarıyla, partimizin çetin koşullardaki savaşına büyük katkılarda bulunuyorlar.

– Radyomuzda, 80. doğum yıldönümünüz nedeniyle Size yazılmış çok sayıda mektup gelmiş bulunuyor. Bunların arasında parti İl Komitelerinin, temel örgütlerinin kutlama mesajları yer aldığı gibi, birçok işçi ve genç dinleyicimiz de Size uzun bir yaşam ve başarılı çalışma dileklerini ilettiler. Biz içinde bulunduğumuz ağır koşullar nedeniyle, Sizi kutlayanlara tek tek yanıt veremeyeceğinizi düşündük. 80. doğum yıldönümünüzde dinleyicilerimize neler söylemek isterdiniz?

– Radyonuz aracılığı ile onlara doğrudan seslenmek istedim.

– Buyrun Bilen yoldaş:

– Değerli yoldaşlarım, işçi dostlarım, genç arkadaşlarım!

Sizlerle, bugün, de yanyana olmak, sınıf savaşı içinde yer almak bana derin bir mutluluk veriyor. İster postayla, ister kuş kanadıyla olsun, ilettiğiniz değerli mektuplarınıza teşekkür ederim. Benimle ilgili tüm övücü sözleriniz, partimizin 62 yıllık onurlu savaşına yöneliktir. Bundan hiç kuşku yoktur. Partimiz, onun savaşan her üyesi övgüye değerlidir. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfımızın 62 yıl boyunca aralık vermediği çetin savaşların ürünüdür. O, bizim en yüce varlığımız, en güçlü silâhimizdir.

Şimdi bu parti, onun Siz savaşkan üyeleri, partiye kulak veren işçiler, emekçiler ve gençler, tarihimizin en çetin koşullarında savaşıyorsunuz. Gözü peklikle, saldırgan NATO'ya, Amerikan emperyalizmine, işbirlikçi tekelci burjuvaziye ve gerici generaller cuntasına karşı direniyorsunuz. Gelecek kuşaklar, bugün çekilen acıları, coşku uyandıran yiğitlikleri unutmayacaktır.

Az sonra, 7 Kasım günü tüm insanlık Büyük Oktobr Devrimi'nin 65. yılını kutlayacak. Tarihimizin bu ilk utkan işçi-köylü devrimini, bizim kuşağın işçileri de coşkuyla karşılamışlardı. Doğup büyüdüğüm yoksul Kulaksız

seminde devrimin o büyüleyici haberinin nasıl ulaştığını bugün iyi anımsıyorum.

7 Kasım ... Bu büyük günleme, tüm dünya kapitalistlerini ve zorbanlarını titreten bir günlemedir. İlginç bir rastlantıyla, şimdi Türkiye işçi sınıfı, emekçileri, 45 milyonluk yoksul halkımız 7 Kasım günü sandık başına gidiyor. Generaller için hiç de uğurlu bir gün değil bu, olmayacaktır. Ülkemizi biteviye Amerikan emperyalizminin dümen suyunda ateşe sürükleyen askersel diktatorluğa dur demek halkımızın elindedir. Mavi, barışın simgesidir. Barış ise, daha çok ekmek, daha çok özgürlük demektir.

Biz komünistler, işçi sınıfının, çalışan insanların çıkarlarından başka hiç bir özel çıkar tanımadık. Sınıf düşmanlarımız ne derse desin, biz emekçilerin içinden doğduk, onun bağrında yaşıyoruz. Tam 62 yıl boyunca, halkımızın bu en değerli yapıtı olan partimize burjuvazi amansızca saldırdı, ona aman tanımadı. Bugün de tanımıyor, yıkılana kadar tanımıyacak. Yine ağır saldırılarla karşı karşıyayız. Savaşan partili yoldaşlarımızı, direnen işçi arkadaşlarımızı, gençlik örgütümüzün genç kız ve erkeklerini sevgiyle kucaklarım. Zindanlarda, işkence altında onurunu çığnıtmeyen komünistleri coşkuyla selâmlarım. Bugüne dek halkın mutluluğu için canını veren yoldaşlarımızın anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

80'inci yaşında, bir kez daha Haliç'te partiye girdiğim günü aynı duygularla anımsıyorum. Benim doğum günüm gerçekten de o gündür. Tam 60 yıl önce, bu büyük partinin sıralarına katıldım. Sizler gibi ben de varlığımı, her şeyimi Mustafa Suphilerin kurduğu partimize borçluyum. Onun sıralarında olmaktan başka hiç bir şeyle övünmüyorum.

Türkiye Komünist Partisi en çetin koşullarda savaşıyor. Bu savaşta üstün gelecektir.

Türkiye işçi sınıfının partisi Türkiye Komünist Partisi çok yaşasın!

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın, 3 Kasım 1982 günü «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma

Soru: Bilen yoldaş, cuntanın başı on gündür il il dolaşıyor, halka dayattıkları «Anayasa»yı savunuyor. Orgeneral Evren'in konuşmalarının gösterdiği nedir? Türkiye Komünist Partisi bugünkü durumu, bu konuşmaları nasıl değerlendiriyor?

Yanıt: Cuntanın, onun başı Evren'in bu sözüm yabana «halk oylaması», referandum kampanyası trajik bir komediye andırıyor. Cunta, halkla düpedüz alay ediyor. Yalnız, paşa çıkıp konuşuyor. Ortada halkın istem ve isteklerini, politik, sosyal, tinsel, kültürel, ulusal, demokratik istemlerini savunacak ne bir parti, ne bir kimse var! Halka bütün bu özgürlükler yasak. 45 milyonun ağız bağlanmış, kolu bağlanmış. Böylesi bir durumda, cuntanın başı «güreşe soyunmuş». Başka bir deyimle bir «Yeniçeri ağası gibi milletin karşısına dikilmiş böbürleniyor.

Ne ki halk, ne bu yasakları dinliyor ne de Evren'in, cuntanın bu hapur şapür korkutmalarına papuç bırakıyor. Halk, kendi sağduyusunu, aklını kullanıyor. Halk, en küçük bir olanağı bile kaçırmıyor. Fırsat buldukça cuntaya karşı, onun «Anayasa»sına, politikasına karşı tepkilerini dile getiriyor, açığa vuruyor.

Bu olayı, sıkıyönetim komutanları bile gizliyemiyor. Yurdun çeşitli yerlerinde «Cunta anayasasına hayır!» bildirileri, pulları dağıtılıyor. Cuntanın duvarlara yapıştırdığı afişler yırtılıyor. Ya da bunların üzerine kocaman bir «HAYIR!» yazılıyor. Polis, jandarma, ordu ekipleri, camide, sokakta, kahvede, fabrikada Anayasaya, halkın tüm özgürlüklerini yok eden bu zorbalık yasasına karşı konuştuıkları için işçisini, imamını, sıradan yurtdaşları tutukluyor, alıp götürüyor. Cunta, halkın «çıt» bile diyemeyeceğini sanıyordu. Tersi ortaya çıkıyor. Kimi yerde halk: İş, ekme! diye haykırdı.

Genel kurmaylıkta, cuntanın başları, bir tür gezi planı hazırlamışa benziyorlar. Bu plana göre, Evren yola çıkıyor. Konuşacağı yerlerin, kentlerin alanlarına, zorla halk toplatılmaya çalışılıyor. O kentte, devlet daireleri, fabrikalar, okullar, birkaç saat için paydos ediliyor. Sivil giydirilmiş erler, kimi parayla tutulmuşlar kamyonlara bindiriliyor. Bunlar da Evren'in gideceği, konuşacağı yere boca ediliyor. Bunların rolü, Evren konuşurken: «Yaşa Paşa!» diye uğultu, kuru gürültü koparmaktır. Yer yer böylesi bir orta oyunu, hem de çok bayağı bir politik orta oyunu oynuyor cunta ve onun başı!

Cuntanın, Evren'in bu kampanya gezisinde kullandığı taktiğin öteki

yüzü, önemli olan öteki yönü başkadır. Evren dengesiz, kimi kez kabadayı ağzıyla, kimi kez yaltaklanırca konuşuyor. Kimi kez kükrüyor, kimi kez aşağıdan alıyor. Bir tür «tatlı sert» yöntem kullanıyor. Hiç açık değildir. İçten pazarlıklı. Çoğu kez bir kovboy, ya da bir at cambazı gibidir. Ne, boşuna dememişler: Atı atın yanına bağlamışlar . . . Üstelik cuntacı generaller, çoktan Pentagon'un, NATO'nun, Reagan'ların kuyruğuna bağlanmışlar. Onlar da halka yalan söylüyor, halkı aldatmaya çalışıyor, bunlar da . . .

Evren, hep, getirdikleri bu «Anayasa»dan, 45 milyon halkın kollarına, ayaklarına, tüm özgürlüklerine zincir vuran bu zorbalık fermanından söz ediyor. Anayurdumuzu korkunç uçurumlara doğru iten Amerikancı, NATO'cu politikalarından tek söz etmiyor. Barışı, yumuşamayı ağızına almıyor. Amerikayla bağladıkları yeni kölelik anlaşmalarından söz etmiyor. Ne «Ortak Savunma Anlaşması»ndan, ne Çevik Kuvvetlere, 6. Filoya, Amerikalılara verdikleri yeni saldırı, casusluk üslerinden söz etti. Temcit plâvı gibi hep aynı şeyleri yineledi. Halkın kafasını ütüledi durdu. Büyülesi bir sis perdesinin ardına gizlenmeye çalıştı.

İşbirlikçi, tekelci burjuvazinin, Koç'ların, Sabancı'ların, parababalarının korkunç vurgunlarından, ağzını açıp tek söz etmedi. Cunta hükümeti, karaborsacıları ortalığa salıverdi. Gangsterler, üç kağıtçılar, Kastelli gibiler yüzbinlerce yurттаşı sokak ortasında, cuntanın gözleri önünde soydu, soğana çevirdi. Büyük bankalar, parababaları, yüz milyarlarca lira vurdular. Halk daha da perişan oldu. Cunta, işbirlikçi, tekelci kodaman burjuvaziye ve yabancı, emperyalist, çok uluslu tekellere, bu «kasırğa» holdinglere: Yağmalayın bu yağlı kuyruğu, yağmalıyabildiğiniz kadar! dedi.

Evren, yürüttükleri kanlı terörden, baskılardan söz etmedi. Hep, «biz terörü» önledik, diye demagoji, laf ebeliği yaptı. Evren, kanlı, kurşunlu kargaşalığın yerini cuntanın sert, acımasız terörünün aldığını gizlemeye çalıştı. Zindanlar, kışlalar, kamplar, Türkiye baştan başa tutuklularla dolu. Sendikacılar, işçiler, Barış Komitesi üyeleri, DISK yöneticileri, komünistler, yurtseverler, yüzlercesi birden, süngülerin arasında, yurdun bir çok ilinde yargılanıyor. Bunlara, kendilerini özgüce savunma olanağı verilmiyor. Bütün bunlar, yaratılmak istenen sis perdesi arkasında bırakılıyor.

Evren, her konuştuğu yerde, getirdikleri «Anayasa»ya karşı direnen güçlerden söz ediyor. Evet, daha şimdiden görülen gerçeği, Evren tanımak zorunda kalıyor. İşçisi, köylüsü, yazarı, düşünürü, yurtsever subayı, çoğunluk bu zorbalık yasasına karşıdır. Hem de halkın eli, kolu bağlıyken, ağzı cuntanın yasaklarıyla tıkalıyken. Evren, her sözünde Türkiye Komünist Partisi'ne çatıyor. Gittikçe anti-komünizmi, TKP düşmanlığını, anti-sovyetizmi öne çıkarıyor.

Evren, Washington'un, Reagan'ların ağzıyla konuşuyor. Onlar için ter

döküyor. Evren, işçi sınıfına, onun savaşlarına, demokratik güçlerin savaş geleneklerine karşı duyduğu öfkeyi, kızgınlığı gizliyemiyor. Provokasyon yapıyor, yalan söylüyor. Olguları, olayları tepetakla ediyor. İşçi sınıfına kara çalmak istiyor. Adana ve İzmit konuşmasında yaptığı gibi.

Günümüzün en canlı, en yakıcı sorunu Barış mı, savaş mı? sorunudur. Tüm dünya bununla çalkalanıyor. Büyük komşumuz Sovyetler Birliği, nükleer silahların sınırlandırılması, kaldırılması, yasaklanması, Avrupa'da, Balkanlarda atomuz barış bölgeleri yaratılması, insanlığın bir atom cehenneminde yanıp kül olmaması için sürekli çaba gösteriyor, biteviye öneriler getiriyor. Evren paşa, halkımızın bu ölüm, kalım savaşına ne denli ilgi gösterdiğini, bile bile dünya kamuoyundan gizlemeye çalışıyor.

Cunta, yayılmacı, saldırgan Amerikan çevrelerinin barbarlık planlarına çanak tutuyor. Bu çevreler Sovyetler'e, komünizme, tüm ilerici güçlere «haçlılar seferi» açmıştır. Cunta, halkımızı dünya barış güçlerinden yalıtıyor. Anadolumuz, halkımızı, Anayurdumuzu, uydurma «Sovyet tehdidi» masallarıyla, bu afyonlamayla Amerikan ejderinin ağzına, pençelerine atıyor.

Evren'in, gezilerindeki tüm şaklabanlıkları, soytarlıkları, korkutmaları, iki yüzlü, sinsî konuşmaları, davranışları bu gerçekleri halktan gizlemek içindir.

Değerli yurttaşlar! Partimiz, Türkiye Komünist Partisi, halkımızın hiç bir sorununa cuntanın çözüm getiremeyeceğini, getirmeyeceğini ta baştan söyledi. O, cunta, ülkede hiç bir biçimde, halkımızın yararına istikrar – durulluk kuramaz dedik. Gördüğünüz gibi, o, saltçı, totaliter, kapkara gerici bir diktatordan başka halkımıza hiç bir şey vermez dedik. İki yıldır cuntanın yaptıkları, getirdiği tepeden inme zorbalık yasası, halkın en temel tüm özgürlüklerini, ülkenin ulusal bağımsızlığını ayaklar altına almış olması bunun en somut belgesidir.

Bu dayatmacalara Türkiye Komünist Partisi boyun eğmedi. Başını dik tuttu. TKP'nin giriştiği «Cunta Anayasasına HAYIR!» kampanyası halka, kamuoyuna, gide gide mal oluyor. Etkinlik kazanıyor. Bu yolda, ülke çapında bir direniş varlığını değişik biçimlerde gösteriyor. Çok geniş güçler, CHP ve MSP'lilerden, AP tabanından ta ordunun yurtsever subayına, aydın kesiminin değişik kollarına kadar, işçisini, köylüsünü kucaklıyan böylesine çok geniş katmanlar bu zebanilik «Anayasası»na karşı bir tepki duyuyor. Bunlarda bir birlik olma, omuz omuza verme eğilimi canlanıyor. Geçtiğimiz hafta sonu Federal Almanya'da düzenlenen «Cunta Anayasasına Hayır!» Forumu-toplantısı, bu geniş demokrasi güçlerinin cuntaya güçlü bir yanıtı oldu. Amerikan çevik kuvvetlerine karşı ülke çapında geniş bir tepki, boy veriyor.

Evren, işte bu gelişmelerden ödü koptuğu için, kimi kez, babaları tutmuş gibi, dört yana saldırıyor. Halkı korkutmak istiyor.

Evren, sık sık saçmıyor. Bu «Anayasa»ya HAYIR! dersiniz, «boşluk», «kargaşalık» doğar, diyor. Kof bir laf. Yalan. Sandık başına gidecekler, mavi oy kullanırlarsa, o üstüne basılmış «red» damgalı kağıdı sandığa atarlarsa, o zaman cuntanın oyunları boşa çıkar. Bu direnişle ortaya demokratik güçlerin birliği için daha olumlu, verimli bir ortam çıkar. Bu güçler, bu birlik cuntanın yerine demokratik bir hükümet kurabilir. Yurtsever subaylar da buna destek olurlarsa böylesi bir hükümet işbaşına gelebilir.

Halkımız: Barış, demokrasi, özgürlük, ekmek, iş istiyor. Amerika'nın atom şemsiyesi altında kül olmak istemiyor. 7 Kasım'da kullanacağı MAVİ oylarla, tüm bu isteklerini halkımız kanıtlayacaktır!

**30–31 Ekim günleri Federal Almanya'nın Köln
kentinde düzenlenen «Cunta Anayasasına Hayır»
konulu uluslararası toplantıya TKP MK
Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın gönderdiği mesaj**

Değerli başkan, değerli delegeler,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, «Cunta Anayasasına Hayır» konferansını en içten duygularıyla selamlarım. Bu konferans 7 Kasım anayasa referandumu öncesinde yurtdışındaki tüm ilerici güçlerin ortak tutumunu saptamak bakımından büyük bir önem taşıyor. «Cunta Anayasasına Hayır» belgisi çevresinde böylesine geniş bir görüşbirliğinin oluşması halkımızın gerici askersel diktatörlüğe karşı savaşımını güçlendirecektir.

Konferansa doğrudan katılan ya da onu desteklediğini bildiren Avrupalı komünist, sosyal demokrat ve öteki ilerici parti, sendika ve örgütlerin temsilcileri, Türkiye demokrasi güçlerine çok değerli enternasyonalist dayanışmada bulunuyorlar.

Bu konferans dünyada ve bölgemizde başta Reagan kliği olmak üzere NATO başlarınca yaratılan tehlikeli gelişmelerin büyüdüğü bir dönemde yapılıyor. Şimdi Türkiye'de gerici askersel diktatörlük rejiminden kurtulmak, bu yolda savaşımı güçlendirmek, ilerici güçlerin birliğini pekiştirmek ve uluslararası dayanışmayı yükseltmek çok daha ivedidir. Konferansta ABD emperyalist çevrelerinin saldırgan politikası sonucu, insanlığın karşıkarşıya olduğu termo-nükleer savaş tehlikesine karşı, Orta Avrupa'ya yeni atom roketlerinin yerleştirilmesine Türkiye'ye ABD Çevik Güçlerinin üslendirilmesine karşı güçlü bir ses yükselteceğinizden TKP'nin kuşkusu yoktur. Çünkü bugün, cunta anayasasına 24 Ocağcı yıkım politikasına karşı onbinlerce anti-faşist tutuklu, idamla yargılanan genç insanları kurtarmak için savaş, barış ve ulusal egemenlik için yürütülen savaşın ayrılmaz bir parçasıdır. Tüm insanlığın olduğu gibi Türkiye halkının da önünde barışı savunmaktan daha büyük bir sorun olamaz.

Konferans Türkiye'de insan haklarının en kaba bir biçimde nasıl çiğnendiğini tüm dünya kamuyuna birkez daha duyuracaktır. Sosyalist ülkelere karşı insan haklarının çiğnendiği yolunda akılalmaz kararlamlarda bulunan Amerikan yönetici çevrelerinin adam öldürmeyi anayasa maddesi yapan, çalışan insanların tüm temel hak ve özgürlüklerini yok eden, Türkiye'yi bir zindana çeviren ve Kürt halkını barbarca bir ulusal ezgi altına alan cunta karşıındaki tutumu emperyalizmin içyüzünü çok iyi gösteriyor.

TKP yurttaşlarımızı 7 Kasım günü sandık başına gitmeye cunta anayasasına hayır demeye çağırıyor. Biz bir yandan 1961 Anayasasının yırtılmasına karşı tüm güçlerle işbirliği yapıyoruz. Öteyandan ulusal demokratik bir anayasa için savaşıyoruz. Bu anayasa barıştan yana, Türkiye'yi NATO zincirinden ve Amerikan köleliğinden kurtaran tüm demokratik hak ve özgürlükleri tanıyan özerklik temelinde Kürt ve Türk halklarının eşit haklı bir birliğini sağlayan, yerli ve yabancı tekelere karşı, çalışanlardan yana bir ekonomiyi öngören, işçi sınıfının ekonomik politik haklarını güvence altına alan ve demokratik toprak reformu içeren bir anayasadır.

Değerli delegeler,

Cuntanın ağır baskıları altında birgün bile savaştan geri durmayan Türkiye işçi sınıfının, tüm ulusal demokratik güçlerin birliği yolunda konferansın ileri bir adım olmasını dilerim.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına ünlü Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 65. yıldönümünü en çokşulu duygularla selamlar.

Kızıl Oktobr, insanlık tarihinde yepyeni, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açtı. Kızıl Oktobr'un utkan sonucu, Lenin'in Partisi'nin önderliğinde, dünyamızın yepyeni, halkların, ulusların yıkılmaz dostluk ve kardeşliğine dayanan en güçlü devleti, yüce SSCB kuruldu. Bu devlet, dev adımlarla ilerliyor. Gelişmiş sosyalizmden daha yüksek bir aşamaya, komünizme doğru yol alıyor.

Sovyetler Birliği uluslararası alanda, dünya çapında insanlığın, tüm halkların önünde duran en can alıcı sorunun, barışı koruma savaşımının ana gücüdür, çözümleyici etkenidir. Sovyetler Birliği'nin varlığı, gelişmesi, yayılcı, çılgın emperyalist çevrelerin, özellikle Amerikan yönetiminin savaş kışkırtıcılığına, onun dünyamızı bir nükleer savaş cehennemine sürüklemek girişimlerine karşı koyuşu bu ardıcıl Leninci barış politikası dünya halklarının, bunun içinde halkımız için yenilmez, kurtuluşa esinleyici en büyük güç kaynağıdır.

SBKP'nin XXVI. Kongresi'nin Barış Programı, onun uygulanması, dünyanın tüm Anakaralarında, her ülkede işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesine, barışı aktif savunma eylemlerine somut destek oluyor.

Yayılcı, saldırgan Amerikan yönetiminin, NATO egemen çevrelerinin Türkiye üzerindeki baskıları artıyor. Türkiye'de bugünkü askersel yönetim bu baskılara giderek daha çok yatkınlık gösteriyor. Bu durum, bu gelişmeler yalnız Anayurdumuz için değil, tüm bölgemizde barış için, ulusal kurtuluş hareketleri için büyük bir tehlike kaynağı oluşturuyor. Bu tehlikeye karşı savaşımı TKP, partimiz, ön plana çıkarıyor.

TKP, Sovyetler Birliği'nin tüm yapıcı, somut barış önerilerini, ilkönce nükleer silaha başvurmama yolundaki tarihsel yükümlülüğünü, bölgemize yönelik tüm barış önerilerini destekliyor. Bu önerilerin, ülkemizin ulusal güvenliğini sağlamada, barış ve demokrasi güçlerine engin olanaklar sağladığını savunuyor. Türk-Sovyet ilişkilerinin, ulusal kurtuluş savaşımızdan bu yana ülkemize en büyük desteği veren büyük komşumuz Sovyetler Birliği ile ilişkilerin geliştirilmesini, bölge ve dünya barışına büyük katkı olarak görüyor.

Çok değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Sovyetler Birliği Komünist Partisi'yle

Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde sınıksız bağlıdır. Yüce Oktobr'un 65. yıldönümünde, komünizm ülkelerini yaşama geçiren, dünya barışını ardıcıl savunan tüm Sovyet komünistlerini, Sovyet halklarını en içten duygularımızla selamlarız.

Yaşasın Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi!

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

7. Kasım 1982

TÜSTAV

Bolivia Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, ülkemiz komünistleri ve halkımız adına Sizi selamlarız. Bolivya demokrasi güçlerinin, Demokratik Halk Birliği öncülüğünde uzun yıllar süren çetin, kanlı, özverili savaşları sonucunda kazandıkları büyük başarıyı candan kutlarız.

Bolivya'da askersel diktatörlüğün tüm baskılarına, zorbalıklarına, işkencelerine, korkutmacalarına ve provokasyonlarına karşı, geniş halk yığınlarının aktif savaşımı sonucu demokrasi yolunda Anayasal düzenin kurulması, yalnızca ülkeniz için bir kazanım değildir. Erkin, Demokratik Halk Birliği'nce ele alınması, 1980'de halkın oyuyla seçilmiş parlamen-tonun yeniden göreve başlaması, ülkeniz sınırlarını aşan bir gelişmedir. Bolivya'da tüm demokrasi güçlerinin tek cephede birleşmeleri yiğit savaşları, bugün, gerici askersel diktatörlük koşulları altında savaşım veren Türkiye işçi sınıfı için, ülkemiz demokrasi güçleri için, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık savaşımında büyük bir güç ve esin kaynağıdır.

Değerli yoldaşlar,

Bolivya halkının demokrasi, ulusal egemenlik ve toplumsal ilerleme yolunda verdiği savaşın bu yeni aşamasında, Sizlere; yeni ve büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

12 Ekim 1982

Değerli okurlar,

Dergimize ilişkin görüşlerinizi öğrenmeye büyük önem veriyoruz. Bize «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini daha ilginç, daha çekici yapmada yardımcı olacağınıza inanıyoruz.

Sizden aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

1. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini ne zamandan beri sürekli izliyorsunuz?

- a) 1 yıl, b) 2–5 yıl, c) 5 yıldan fazla

2. Derginin hangi bölümlerini en ilginç buluyorsunuz?

- a) Özgün sorunların çözümlendiği yazılar
b) Görüş değiş-tokuşu
c) Komünist partilerinin eylemleri ve gelişmeleri üstüne yazılar
ç) Kitap eleştirileri, bibliyografya
d) Enformasyon, istatistik veriler

3. Aşağıdaki sorunlarla ilgili yazıların hangilerini daha ilginç buluyorsunuz?

- a) Ekonomi
b) Politika, dünya olayları
c) Marksizm-Leninizm teorisi
ç) Bilim ve kültür
d) Barış savaşımı

4. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin içeriğine ilişkin özel bir görüş ve öneriniz var mı? Derginin hangi sorunları ele almasını öneriyorsunuz?

5. Yaşınız

- a) 25'ten küçük, b) 26–40, c) 41–59, ç) 60'tan büyük

6. Mesleğiniz ...

7. Adresiniz Kent ... Ülke ...

Yanıtlarınızı şu adrese gönderiniz:

«Yeni Çağ» – Stredisko pro rozšírování tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Yumjagiyn Sedenbal:</i> Oktobr'un devrimci etkileri ve günümüz dünyası	1025
<i>Dimitır Stanişev:</i> Dünya çapında savaş karşıtı cephe: Gerçekler, sorunlar, hedefler	1038
<i>Meir Vilner:</i> Kanlı kısır döngüyü kırılım	1049
xx: Batı Avrupa nereye gidiyor?	1061
xx: Enflasyon kıskacındaki kapitalist dünya	1075
<i>R. Mauge, T. Hidalgo, J. G. Zabala, A. Santistevan:</i> Ekvador'da sol'un birliğinin önündeki engel nedir?	1091
xx: Çok yanlı, uzun erimli ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği	1100

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	1108
xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	1110
xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	1111
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 80. doğum yılı nedeniyle yapılan toplantıda TKP MK Yardımcı Genel Sekreteri Tahir Yalaz'ın TKP MK adına yaptığı konuşma	1112
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 80. doğum yıldönümü nedeniyle kardeş partilerden gelen kutlama mesajları	1118
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 80. doğum yıldönümü nedeniyle «TKP'nin Sesi» radyosu redaksiyonunun İ. Bilen yoldaşla yaptığı röportaj	1124
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 3 Kasım 1982 günü «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma	1126
xx: 30–31 Ekim günleri Federal Almanya'nın Köln kentinde düzenlenen «Cunta Anayasasına Hayır» konulu uluslararası toplantıya TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın gönderdiği mesaj	1130
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı	1132
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP Merkez Komitesine mesajı	1134